

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

Az elhallgatott közvélemény

Irta: Mezei Ernő.

Lesz-e háború, nem lesz-e? Az egyszerű polgáremberek napok óta lázasan olvassák az újsághireket és végül is csak saját reményeiket, vagy aggodalmukat olvassák belőlük. A tegnapi sürgönyjelentések teljesen sötétnek színeztek a látóhatárt, a maiak világos foltokat mutatnak rajta, anélkül, hogy a veszedelmes helyzet lényeges elemein valami változást észrevenni lehetne. És a tisztelt egyszerű polgár tehetetlen kinjában mit csináljon egyebet, talán mellénye gombjait végigszámitva találgatja az eshetőségeket, békére, vagy háborúra áll-e inkább a világ. De vannak nálunk olyan választott és kiválasztott polgárok is, akik testületbe foglalva magukat „szuverén parlamentnek” nevezik és rendesen úgy képzelik, hogy az események megítélésében magasan felette állanak a közönséges újságbenyomások ide-oda hullámzásának. Vajjon hol vannak és milyen magaslatról figyelik ezt a szegény világot. Talán ezekben a nehéz órákban annyira leszállott-e szuverén öntudatuk színvonala, hogy immár ők is csak a hírlapi táviratok zajlását követhetik és csak annyira a feladatuk, hogy újságbetűk között reménykedjenek a reménykedőkkel, aggódjanak az aggodalmaskodókkal. Vagy nagyuri voltakban csak pá-

helybeli nézők kívánnak lenni, akik egyedülien veszik tudomásul, hogy az ő magánmultságukra az eddigi kedves vigjátékok és bohózatok jelenetek helyett ezuttal nagyon komor szomorujáték fog színre kerülni? Hiszen ő nekik törvényesen elismert hivatásuk volna, hogy az általános reményeket és aggodalmakat élő-haló mozgató erővé tömörítsék, a közvélemény kifejezésével az események alakulására határozott befolyást is gyakoroljanak. És ez okból a torló válságfelhők között a villamos áramok olyan gócpontjának kellene lennie, mely hirtelen világosságot sugározthat a mélységekbe, gyújtó tüzet vethet a magasságokba.

Már csak ki kell mondanunk: ez a mai magyar parlament, ha elég silányul fest olyankor, amikor csak belföldi hátsó körben és pusztán hazai közönség előtt kell helyt állnia: még jóval nyomorúságosabb képet mutat, amikor az európai hatalmak és a nagy világközönség érdekeltségével szemben kellene hivatottságának bizonyosságát adnia. A közvélemény egyszerű tolmácsolásából is vajmi kevés telt ki eddig tőle, ellenőrző bírálata mértékét a külföldi figyelmeknek meg éppen Szemere Miklós tegnapi „sürgős” interpellációjában kellene keresniök. Az ilyen tévedéstől nyilván a kormány is szívesen óvja meg a külföldet és a miniszterelnököknek nem volt sürgősebb dolga, minthogy az ilyen

sürgős interpelláció elöl odábbálljon. Szemere urról úgy tudják, hogy félbeszakadt diplomata és lehet, azeelőtt ki- nos erőlködéssel gyakorolta a hallgatás diplomatikus erényét, miért is a természetes visszahatás jelenségének kellene venni nála a tulságos fesztelenség és legkevesébbé sem bölcs szinczerizálásokat. De semmi méltánylandó nincs abban sem, ha viszont olyanok, kik a közérdek szolgálatát csak a parlamenti hivatás terén ambicionálták, a nemzeti lelket mélyen felzaklató folytonos viharok között csak éppen a hallgatás művészetében tanusítják bölcseségüket.

Senki sem kívánja parlamentünk-től, hogy a szerb szkupstinától és annak lázas hevületétől, a kormányt lenyűgöző, szinte terrorisztikus fellépéséről vegyen példát. Szó sincs róla, nagyhatalmi helyzetünkben bennünket illet meg a higgadtság és a méltóság. De nem válhatik a mi parlamentünk előnyére, ha magatartását Európa csak az csztrák képviselőházával hasonlítja össze. Ime ott tegnap az egymást halálosan gyűlölő pártok valamennyien legilletékesebb szószólóik által tudatták a kormánynyal azt (éppen akkor, amikor a katonai szükségére való tekintetből az obstrukciós pártok is szögge akasztották fegyverzetüket), hogy a népek köz-ohajának csak a határozott és őszinte békepolitika felelhet meg. Akárhogy vesszük, nyomatékos intézés ez azok szá-

A császár katonája.

Irta: Móricz Pál.

(Utánpótlás tilos.)

A hosszú asztalnál legfelül Iszákovicz őrnagy ült, mellette fanyalodott, szürke kapitányok, pár kopaszodó főhadnagy, az asztalvége felé hányaveti hetyke hadnagyocskák ugratták a pihés arcu, kisasszonyos tartású kadétokat.

Oh, ezek a pihés arcu! Ladét fizkók! Nekik már az aranybojt, a hadnagy ragyogó csillag is olyan édes álomszerű ábrándokat jelképez, mintha annak a csillagnak következték a szív minden lehető boldogsága teljesebnék... Fent az aranygalléros szikár őrnagynak, a szürke fejű századosoknak már ninesenek ábrándjaik, pedig nekik is voltak.

Határszéli városkában, az Alexis nagyhercegről nevezett ezred „kikülönített” zászlóaljánál szolgált Walther kapitány. Rég volt ilyen kedve, mint a mostan ünnepelt születésnapján.

Koczingtattak a tiszturak. Az öregebb urak rátértek ama eleményekre is, melyeket a tábori tűz fénye ragyog körül...

— Te, Walther, az sem volt utolsó eset... Tudod? Ott Szerajevó mellett... Annál a hogyis hívják falunál, amikor összelődöttük a Hadzi bég bandáját?

Walther kapitány rábólintott.

— Akkor még kadét voltam.

— Éljen... Hoch, Walther kapitány.

A fiatalság mindjárt rá is zendített egy

hejehujás tiroli nótára... Oh, ezek a hujogós hazai hangok! Az öreg katona feje elnehedett. Kezére támaszkodott.

Mintha csak a szülőföld magas hegyéről csapódott volna feléje kövér pára. Hegyi legelők illatától balzsamos pára. Ahol ott is méhek döngicsélnek. Szívárványszín pillék lipegnék a virágokon. Már pirkad a hajnal. Rózsás fényt áraszt a esücsokra. Zúg az erdő. Patakok csergendeznek. Harangszó zsendül. Nyersen rivalg a pásztorok kürtje. Volt, egyszer volt ott egy szőke kislány, szőke...

Szelidlelkű asszony volt a Walther kapitány édesanyja, a „Mutter”. Annál keményebb, kevélyebb urként viselkedett a kapitány apja, a „Vater”. Micsoda híres zergevadász volt... A „Mutter” az édes, szelid asszony szerette a szőke Grétit, aki az iskola-mester lánya volt. Amde a „Vater”, a büszke ur másként határozott fia sorsa felől

— Katonákhoz adlak!

Kadét-iskolába került Walther. „Mit-macholt” pár hadjáratot is. „Szerencséjére” a csatákban sem nyomorították meg, ellenben a gyötrelmes közhényt ugyanekkor szerzte be a lueskos tábori vaezkokon.

Azután következtek a szakadatlan kóborlások különféle idegenajku helyőrségekben. Piaczi szeretkezések... A sok meleg reménykedés letűntével az elsőosztályú századosi rang. Walther kapitány harezos pályájának végéhez közeledett. Azóta anyja is meghalt, apja is. Idegen kézre került a szülei kisbirtok. Sok, sok esztendővel azeelőtt azt is megírta volt a falujabeli főtisztelendő ur — szegéről-vegről rokona volt Walthernek, hogy a

fehér, a szőke lány is férjhez ment, ám nem volt boldog az élete. Haláláig keserítette életét az ura. Egy iszákos, falusi tanító.

Walther kapitány most már egyedül állott a világban, fájón érezte, hogy a közel negyvenévi szolgálat, a csalódások mennyire megviselték. Most már tisztán látta helyzetét. Csalókony pillangókat kergetett. Nem az alkotások, hanem a meddő törtétes utja volt az ő útja. Megmaradt egy magyar gyalogezredbeli legőregebb kapitánynak.

A hadnagyok még mindig hejehujáztak. Bajtársa, a ráncos arcu vén kapitány, ismét Waltherre hivatkozott.

— Ugy-e, Walther, így volt? Hisz, te ott voltál.

Walther kapitány révedezve tekintett körül... Azután valami meleg sugár villant fel kialudt tűz szeméből. Székéről felegyenesedett. Poharát az asztalhoz ütötte. Midőn elcsendesült a hangszivaj, érdesen kiáltotta: — Igyunk, urak... Éljen a császár! — Hurrah! Hoch! Éljen! — össze-vissza kiabálták az urak. A szilaj olasz Galimberti hadnagy még a székre is felugrott.

Iszákovicz őrnagy ur idegesen köhécselt. Iszákovicz őrnagy ur sosem helyeselt, még a fehér asztalnál sem helyeselt, midőn fiatalabb urak az ő jelenlétében megfedekeztek. Iszákovicz őrnagy ur nemsokára távozott is a rogyott kapitány bajtársaival. Ellenben a mámoros Walther néhány főhadnaggyal, hadnaggyal és a kadétkákkal veszteg maradt. Melán bóbicskált Walther kapitány, mint a pityókás emberek szokták; majd bam-

mára, kiket az utolsó nagy döntés felelőssége terhel. Ilyen nyilvánulással szemben a magyar parlament valamelyes versengő indulattól vajjon azzal akarna-e tüntetni, hogy egy kiszámíthatatlan háboru küszöbén milliók vérének és vagyonának kockázata semmi különös gondot sem hárt reája? Vagy ezt is jó alkalomnak kellene tekintenie arra, hogy a legfelsőbb hatalmak különös kegyébe ajánlja be magát azzal a föltétlen hódolattal és odaadó bizalommal, amelylyel a bennünket kormányzó gondviselés iránt viseltetik? És éppen a mai külügyi politikának furcsa sikerei, Aehrenthal ur fenomenális mutatóvanyai készítenek erre az áhitatos hallgatásra.

Igen, van végzetes pillanat is, amikor a mult bünöket illető kritikának is pillanatra el kell hallgatnia. Tudjuk, hogy egy vakmerő külellenséggel szemben csak a nemzeti becsület parancsának lehet megszólalnia és Aehrenthal ur nemes becsvágyának már sikerült az is, hogy ezt a végzetes pillanatot közel hozza. De még nem érte el a dicsőség ama tetőpontját, ahol a vérfelhők gomolya takarhatná el a fürkésző szemek elől. Éppen ezekben a megnehezedett órákban, amikor a mindennapi eseményeket nyomon kísérő újsággkritika is már-már elszorul és megnémul, ilyenkor kell a parlamenti, ellenőrzés visszhangos szózatával megnyilatkozni a milliók szorongatásának s a nemzet valódi közérzetének, minden felelősségre való emlékeztetésnek. Mert abból, hogy egy oktalan becsvágy a monarchiát kegyetlen dilemmák veszedelmébe sodorta bele, legkevésbé sem következik az, hogy ugyanennek a vétkesen elvakult vezetésnek teljesen kiszolgáltassuk magunkat és nem kell azért szó nélkül megengednünk, hogy háborus kockázattal keresse elkövetett hibái jóvátételét. Ez a megszorult és megzavart becsvágy

bán elmosolyodott és hebegni kezdett. Ilyesvalami volt az értelme.

— Mégis jobb, mint a tüdőgyulladás.

— Mi az?

— Mit mondtál, kapitány ur? — tudakolták a többiek.

A „kapatosfejű“ kapitány újból rákezdte sokszor panaszott történetét.

— Már negyven esztendeje szolgálom a császárt... A császárt! És... És — — Walthert kapitánynak akadozott a szava.

Közben Vladimir hadnagy oldalba döfte az egyik kadétot. Szegényke, még csak most került ki az iskolából. Még nem szokta meg az éjszakázást. Nem szokta meg a részegeskedést. Elszundított.

— Zögling! Ide hallgass! — pirulva riadt fel a kadét, midőn oldalba döfte és rászólt a hadnagy.

Walthert kapitánynak nehezen forgott a nyelve, de azért folytatta történetét.

— Na, ja! Negyven éve, hogy szolgálom a császárt. Negyven esztendőn át sohasem beszéltem vele. Csak most... A császárgyakorlaton. Először.

— Kapitány! Az a minekshívják kapitány? Hátraarez! Vissza! — kiáltotta a császár... A császár!... Háromszor is visszakergetett a harczonalból! Háromszor is megmászta a dombot.

— Kapitány! Az a minekshívják kapitány, vissza! Vissza! Azt kiáltotta a császár. — Kapitány, maga nem tudja vezetni a csapatot! Vissza, vissza! Bürgergárdisták!... Pedig már negyven esztendeje!... Először!... Volt, volt egyszer egy szöke kislány is!

marad a további veszedelmek betömetlen kuforrása. Pedig tudniok kell mindnyájuknak, kik a dolgok intézésére befolyással bírnak, hogy a most fenyegető háboru legkevésbé sem hozza lendületbe a magyar lelket. Nincs is benne semmi érdek, amit a magyar nép áldozatra érdemesnek tarthatna. Mi volna most a háboru külső jogozime? Ahogy Szerbia a bosnyák-kérdés elintézésére nézve az európai hatalmak illetékességét állítja előtérbe. Ám ha Aehrenthal urnak az európai hatalmakkal úgy is tisztába kell hoznia összegabalyodott dolgát, pusztán a szerb kormány valamely pökhendi nézete a magában neveltségesebb okok miatt.

Közvéleményünknek ilyenkor senki sem írhatja elő a hallgatás kötelességét és legkevésbé sem lehet annak a néma gyermeknek szerepét ráerőltetni, akit a saját anyja se értsen meg.

Budapest, márczius 19.

A képviselőház munkarendje. A képviselőház Kossuth Lajos halálának évfordulójára való tekintettel, holnap nem tart ülést. A legközelebbi ülés hétfőn, a hó 22-én lesz, amelynek napirendjére ki vannak tűzve: az állami közszékhelyek fejlesztéséről szóló, ma elfogadott javaslat harmadszori olvasása, a pozsony-bécsi villamosvasutara vonatkozó indítvány tárgyalásának folytatása és a kongrua-javaslat, továbbá az állami munkásbiztosító hivatal ügyviteli és a hivatali alkalmazottak fegyelmi szabályzatára vonatkozó kereskedelmi miniszteri jelentés, a főudvarnagyi bíráskodásról szóló javaslat, végül a zárszámadás-vizsgáló bizottságnak az 1905. és 1906. évi állami zárszámadásokról szóló jelentése.

Küldöttség Justh Gyulánál. Justh Gyulánál, a képviselőház elnökénél ma délelőtt az állami napidíjas szolgák népes küldöttsége tisztelgett gróf Batthyány Tivadar vezetésével, azon czélból, hogy helyzetük javítása iránt a Házhoz intézett kérelmüket magánál a Ház elnökénél nyújtsák be. A küldöttség kérelmét és jövetelének czélját gróf Batthyány Tivadar tolmácsolta, hangsúlyozva, hogy nem csupán a kérvény beadása miatt jelentkeznek, hanem azért is, hogy a házelnök személye

Az asztalra hanyatlott a Walthert kapitány feje. Dobrowoda főhadnagy hiában kiáltgatta borral is. Szinte sértődötten mondta a jólelkű főhadnagy.

— Igyunk, fiuk! A kapitány ur... Az öreg már részeg.

Tovább poharaztak a tiszték. Kopogós harezidalt énekeltek ama bizonyos Laudon generálisról, aki huszezer emberével „rukolt“ a „Fesztungba“. Szabó hadnagy élesen csngő hangon kiáltotta.

— Halt! Wer da?!

Dobrowoda főhadnagy, a kopasz Dobrowoda borizú, vastag hangon dörmögte a jelszót.

— General Laudon!

A czimborák karénekenben danolták:

— Laudon! General Laudon rüekt ein..

Walthert kapitány az asztalra borulva, elaludt. Álmában, mintha beláthatatlan nagy, sivár puszta vándorolt volna. Egyedül. Roskatag léptekkel. Kopottasan. Idegen-szerű polgári gunyában. Görbe bottal kezében. Seholy egy vig „Kamerád“. Mint nyugalmozott, magános, öreg kapitány egyedül az idegenben. Idegen földön. Idegen emberek között.

Walthert kapitánynak szívet faesarta ez az álom. Nehéz álmában felsóhajtott a kapitány. A tisztikantinban kavargott a szivarfüst. Gyéren pislogott a lámpás, miközben a tiszturak, a feketén árnyékolt tiszturak, a császár fiatal katonái kevélyen, büszkén énekeltek a kopogós harezidalt:

— Laudon! General Laudon rüekt ein..

iránt érzett nagybecsüléstüknek, tisztelgetüknek és szeretetüknek is kifejezést adjanak. Justh Gyula válaszában megköszönte a bizalmat, biztosította a küldöttséget ügyük iránti jóindulatáról s megígérte, hogy a kérvényt okvetlenül a Ház elé fogja terjeszteni. A dolog meritumára nézve, mint a Ház elnöke, nem nyilatkozhatik. Justh azután még csakig szívélyesen elbeszélgetett a küldöttség tagjaival.

A Fejérváry-kormány megbélyegzése. A képviselőház tegnapi ülésén tárgyalta s elfogadta az igazságügyi bizottság jelentését, amely megállapította a volt Fejérváry-kormány eljárásának törvénytelen és alkotmányellenes voltát s indítványozta, hogy nemzetellenes cselekedetük megbélyegzését a nemzet élő lelkiismeretére kell bízni. Báró Fejérváry Géza a képviselőház határozatára vonatkozólag ma a következőképpen nyilatkozik:

A képviselőház a mai napon — Kessuth Ferencnek, a lapok közlése szerint, annak idején az igazságügyi bizottságban tett azon kijelentése nyomán, hogy „a Fejérváry-kabinetet vád alá helyezni nem lehet, de azért meg kell azt bélyegezni“ — elfogadta a nevezett bizottság abbéli javaslatát, hogy ellenünk a törvényes megtorlás jogi eszközét igénybe venni nem akarja, hanem a vád alá helyezés mellesével, eljárásunk megítélését a nemzet élő lelkiismeretére bizza. Teljesen nyugodt lelkiismeretem magaslatairól volt miniszterársaim nevében is emelt fővel kijelentem a következőket:

Királyom és hazám iránt, majdnem hatvan éven át úgy békében, mint háboruban teljesített szolgálataim biztositókat nyújtottam arra nézve, hogy úgy magam, mint a vezetésem alá sorakozott miniszterársaim, kik sulyos időben, a volt ellenzék részéről meggondolatlanul előidézett bonyolult viszonyok között hivatalt vállaltak, oly uton haladtunk, amely az akkori viszonyok között egyedül volt alkalmas arra, hogy a király és a nemzet érdekei megóvassanak; amire nézve egy nemsokára megjelenő, a Fejérváry-regimeről szóló egészen tárgyilagos, részletes munka fog felvilágosítást adni a nagyközönségnek.

A király ő felségével történt megegyezés után, még most, tehát három év mulva se csillapodott a koalíciós szenvedély. Azoknak kicsinyes boszúja — akiknek köreit és törvényellenes aspirációit, mivel a jó szónak semmiképpen engedni nem akartak, a törvény alapján kereszteltük és ellensúlyoztuk és őket mégis arra bírtuk, hogy a magyar parlamentáriszmusnak és az ország érdekeinek megfelelőleg a király törvényes jogait elismerjék — a képviselőházat folytonos igaztással olyan határozathozatalra ragadtatta, amelynek jogosultsága egyáltalán nincs.

Mert a vezetésem alatt állott kabinet semmi olyat el nem követett, ami törvénybe ütközött és a koalíció magatartása által nem lett volna reá kényszerítve. A kabinet minden tettét az ország érdeke irányította és aki a történeteket csak félig-meddig igazságosan, tárgyilagosan és lelkiismeretesen akarja megítélni, eljárásunkat igazoltnak fogja találni.

Azokban a pontozatokban, melyek alapján a koalíció kormánya jutott, a volt kormányok részére a jogi és anyagi felelősség alól való felmentés van kikötve. Ez a kikötés nem azért történt, mintha a felelősségtől tartottunk volna, hanem a koalíció érdekét és a közel jövőre a tárgyilagos bírálat kizárt voltát nem is említve, azért, hogy a volt kormányzat a jogfolytonosság keretében beilleszthessék. A pontozatokban csak az a fentartás történt, hogy a képviselőházban a multa nézve politikai elvi természetű kijelentések történjenek. Kérdem már most, van-e higgadtan gondolkodó ember, aki a mai határozatot ennek az elvi természetű politikai kijelentésnek fozalmával megegyeztetni tudná? A határozat az indokolásban nemcsak jogi természetű vádakhoz hoz fel, de azok tekintetében itéletet is mond és nemcsak a kormányzati rendszer, hanem egyének ellen is irányul; ami meghaladja a képviselőház jogkörét és az általános jogelvekbe is ütközik.

A kérdéssel nyilatkozott ma Rakovszky István, a képviselőház alelnöke is, aki — szavai szerint — tegnap halaszthatatlan ügyek miatt volt kénytelen az üléstől távol maradni. Nyilatkozatában igen kiméletlenül támadja Visontai Somát, akinek előadói javaslatát fölösleges bombasztikus szóaradatként mondja, majd kijelenti, hogy a képviselőház határozata nem nyugszik törvényes bázison és hogy nem szabad senkit meghallgatás nélkül elítélni. Ő maga részéről Nagy György indítványát fogadta volna el, mert a Fejérváry-kormányval szemben csak a vád alá helyezés lenne jogosult. A paktumra sem lett volna szabad hivatkozni. Nyilatkozatának befejezésül azt mondja, hogy Mirabeau szavait nem szabad elfeledni, hogy a király személye szent és sérthetetlen, de a törvények is azok.

A politika világából.

Budapest, márczius 19.

A miniszterelnök Bécsbe utazik.

Közös minisztertanács a király elnöklésével.

A háború és a belpolitika.

A politikai világban ma két olyan hír terjedt el, amelyek azt látszanak bizonyítani, hogy az osztrák nagyhatalmi hóbort csakugyan háborús veszedelembé fogja sodorni ezt az országot. Az egyik hír arról szól, hogy *Wekerle* Sándor miniszterelnök megczófolta azt a tegnapi híresztelést, hogy ő nyilatkozott volna a királynak háború lehetőségére vonatkozó kijelentéséről. A miniszterelnök azt hangsúlyozta, hogy ő sohasem nyilatkozott a király kijelentéseiről és most sem tette. A másik hír még sokkal komolyabb, mert arról szól, hogy *Wekerle* Sándor miniszterelnök holnap, szombaton délután *Bécsbe utazik*, vasárnap kihallgatáson jelenik meg a király előtt, azután pedig a király elnöklésével közös minisztertanács lesz, amelyen a közös miniszterek és a két miniszterelnök fognak részt venni.

Ez a két hír teljesen ellensúlyozta azokat a békésebb hangú jelentéseket, amelyek a nagyhatalmak közbelépéséről szóltak, és a politikai világ, különösen pedig a függetlenségi párt számos tagja, már az iránt folytat tanácskozásokat, hogy ezt az okatlan háborút, amelyben Magyarország csak veszíthet, minden áron meg kell akadályozni. Ezt a hangulatot még növelte az osztrák reichsrath viselkedése, amely olyan élesen állást foglal a magyar nemzeti követelményekkel szemben. A függetlenségi politikusok nagy elkeseredéssel tárgyalták ma is azokat az eseményeket, amelyek Ausztriában az újonczjavaslatok tárgyalása alkalmával végbemennék és amelyek már előre is megmutatják, hogy mit fog tenni Ausztria, ha az osztrák zászló alatt küzdő magyar csapatok kivívják a győzelmet. Egyértelmű a felfogás, hogy az osztrák szoldateszka olyan elhatárolódását jelentené ez, amely Magyarország teljes elnyomására törekedne.

Eppen ennek a vélekedésnek volt kifolyása, hogy a képviselőház folyosóján egy csoport, mely legnagyobb részét függetlenségi képviselőkből állott, a háborús hírekkel kapcsolatban az önálló magyar jegybankról vitakozott.

— Az önálló magyar jegybankról, — mondotta a csoport közepében álló *Buzsák Barna* — még akkor sem mondhatunk le, ha kitörne is a háború. Az önálló magyar jegybank a függetlenségi pártnak olyan sarkalatos program-pontja, melytől a pártot sem a háborús veszedelme, sem más külső befolyás el nem tántoríthatja.

A függetlenségi képviselők mindenben esatlakoztak ehhez az állásponthoz.

— Az esetleges provizoriumról még beszélni sem lehet, — mondotta egy másik képviselő — még kevésbé arról, hogy most ejtsük el a bankot, teremtjük meg a választói reformot s azután menjünk az önálló jegybank alapján a választási küzdelembé.

— Az önálló magyar jegybankot ennek a parlamentnek kell megvalósítani, — hallatszott más oldalról, — még pedig a választói reforma előtt.

Ugyanez az álláspontja *Justh* Gyulának, a képviselőház elnökének is, aki különben holnap a jászkieiiek egy küldöttsége előtt is ilyen értelemben fog nyilatkozni. Jászkieiére ugyanis népgyűlést tartottak s ennek a nép-

gyűlésnek a határozata úgy szól, hogy a népgyűlés állást foglal az önálló bank mellett, de ha az átmeneti helyzet jellege, vagy a paktum okából tételnék ellene ellenvetés, úgy arra kéri a népgyűlés a törvényhozást, hogy mielőbb szüntesse meg az átmeneti állapotot s ne késlekedjék tovább az általános választói joggal, hanem alkossa meg azt sürgősen s még 1910. év folyamán tartsa meg az új alapon az új választást. Ezt a határozatot hozzák el *Justh* Gyulának, aki erre kifogja jelenteni, hogy elhalasztásról szó sem lehet.

A kongrua-javaslat napirenden.

— *Pártértekezletek.* —

Tudvalévő dolog, hogy a kongruajavaslat negyedik szakasza ellenérzést keltett a néppárt és a püspöki kar körében, minthogy a szakasz följosítja a kultuskormányt, hogy a hazafiatal lelkészek kongruáját megvonhatja. Hetek óta folyt a tárgyalás erről, míg végre ma kompromisszum jött létre. A néppárt ma esti értekezletén terjesztették elő a megegyezést, amely értesülésünk szerint az, hogy a kormányban szemben a püspök lesz felelős az egyházmegye lelkészeinek hazafiaságáért és ha valamelyik egyházmegye papjairól a hazafiatalanság biene kitűnik és a püspök a megtorlást elmulasztaná, akkor az állam jogosítva lenne az egész egyházmegye állami dotációját megvonni. Az alkudozások során a püspöki kar *Várossy* Gyula érsek elnöke alatt egy albizottságot küldött ki, mely a kormánnyal tárgyalta, hogy a szakasz rendelkezése ne általánosságban szóljon, hanem csak a törvényben meghatározott esetekre vonatkozzék és hogy a püspök csak akkor legyen köteles a hazafiatal pap ellen fölképni, ha azt a bíróság valamely államellenes cselekedet miatt jogérvényesen elítélte.

Igy aztán napirendre kerülhet már a kongrua-javaslat, amelyet ma a néppárt és az alkotmánypárt értekezleten is elfogadott, míg a függetlenségi párt holnap tart a tárgyban értekezletet. A mai értekezletekről tudósítunk a következő:

(Az alkotmánypárt.)

Az országgyűlési alkotmánypárt ma este hat órakor *Szell* Kálmán elnöklésével értekezletet tartott, amelyen a kongrua-törvényjavaslatot vette tárgyalás alá. Az értekezleten a kormány részéről megjelentek gróf *Apponyi* Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter, gróf *Andrássy* Gyula belügyminiszter, *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszter és *Bolgár* Ferenc honvédelmi államtitkár. Az értekezlet jegyzőkönyvét gróf *Thorotzkay* Miklós vezette.

Dr. *László* Mihály előadó kimerítően ismertette a törvényjavaslatot s örömmel állapította meg különösen azt, hogy, mint gróf *Apponyi* Albert állította, ezen is végigvonul a nemzeti szellem. A javaslatot általánosságban elfogadásra ajánlotta és a miniszternek a javaslat benyújtásáért köszönetet indítványoz.

Szell Kálmán elnök a maga részéről is elterjeszté az előadónak a köszönetmondásra vonatkozó indítványát s biztosítja a minisztert, hogy a párt egész odaadással és meggyőződéssel fogja a kérdésben támogatni.

Az értekezlet az elnök indítványához egyhangú lelkesedéssel járult hozzá s a törvényjavaslatot is általánosságban elfogadta.

A részletes tárgyalás során *Isssekutz* Győző a 3. szakasznál a legteljesebb mértékben honorálja a törvényjavaslatnak azt az intézkedését, amely az 1840. évi VI. t.-cz. hatálybanlétét megállapítja. Arra kéri a minisztert, hogy gondoskodjék a törvényjavaslatban arról, hogy a mindenkor miniszternek az államnyelv kötelező tudása alól felmentést megadó joga bizonyos határhoz köttessék és az államnyelv kötelező megtanulása határidőt szabjanak.

Gróf *Apponyi* Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter nem zárkózik el az elől, hogy *Isssekutz* észrevételei a képviselőház tárgyalásai folyamán

honoráltassanak. A lelkési fizetések kiegészítésére nézve megjegyzi, hogy ebben a javaslatban csak ideiglenes intézkedésekről van szó és valamennyi felekezeti lelkészei javadalmazásának a korpótlérendszer alapjára való helyezésével a kormány foglalkozni kíván. (Helyeslés.) Ennél a törvényjavaslatnál fel akarta használni az alkalmat arra is, hogy a régebbi törvénynek egynéhány hiányát korrigálja. (Élénk éljenzés.)

Az értekezlet a 3. szakaszt a miniszter felvilágosításai után, majd a 4. és 5. szakaszokat változtatás nélkül elfogadta.

A 6. szakasznál *Nagy* Ferenc felhívja a miniszter figyelmét arra, hogy az országnak különösen északkeleti részeiben az a sajnálatos eset fordult elő, hogy éppen a megtörtént jövodelem-összeírások óta olyan kedvezőtlen változások történtek, amelyeknél fogva az ottani lelkészeknek a kongruába beszámított jövodeleme lényegesen csökkent szomatikus és más agitációk következtében. Eddig ezek a papok közvetlenül a vallásalapról kaptak segélyt és most az a sajtóságos helyzet áll elő, hogy a kongrua kiegészítése következtében sokkal kevesebbet kapnának, mint amennyit eddig kaptak.

Apponyi Albert gróf megjegyzi, hogy általános intézkedést erre nézve a törvénybe felvehetőnek nem tart. Elismeri, hogy olyan helyzetek is előállhatnak, amiket *Nagy* Ferenc említett, de azon lesz, hogy az összeírásoknak a legnagyobb mértékben való siettetésével lehetőleg elkerülje a sérelmeket s különösen hogy az idősebb lelkészek ne jussanak kedvezőtlenebb helyzetbe, mint amilyenben eddig is voltak. Meggyőződése, hogy ezzel a sérelmeknek elejét veheti.

Az értekezlet ezután a 6. szakaszt, valamint a törvényjavaslat következő szakaszait változatlanul elfogadta.

Gróf *Thorotzkay* Miklós jegyző felolvasta ezután a függetlenségi párt meghívóját a szombat délután 3 órakor tartandó Kossuth-lakomára.

Szell Kálmán elnök a meghívásért a párt köszönetét fejezi ki s felhívja a párttagokat, hogy mint az előző években, a lakomán ezuttal is minél számosabban vegyenek részt.

Az értekezlet ezzel véget ért.

(A néppárt.)

A néppárt ma este 7 órakor értekezletet tartott, amelyen a kongruáról szóló törvényjavaslatot tárgyalták. Az értekezleten, melyen gróf *Zichy* Aladár, ő felsége személye körüli miniszter elnök, megjelent gróf *Apponyi* Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter is. A javaslat körül hosszabb vita fejlődött ki, amelyen a párt számos tagja résztvett. Gróf *Apponyi* Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter felvilágosításai után a párt a javaslatot elfogadta. Ezzel az értekezlet 8 óra után véget ért.

Budapest, márczius 19.

A telepítési bizottság megalakulása. A telepítésről szóló törvényjavaslat előzetes tárgyalására kiküldött bizottság ma délelőtt háromnegyed tíz órakor a képviselőház ülésének megnyitása előtt tartotta a II. számú bizottsági teremben alakuló ülését. A bizottság elnökévé *Szentiványi* Árpádot, jegyzőjévé *Kállay* Tamást, előadójává pedig gróf *Teleki* Árvédet választották meg.

Küldöttség a földmívelésügyi minisztériumban.

A bodrogközi Tice- és Latorcza-menti községek küldöttsége járt ma délelőtt a földmívelésügyi minisztériumban *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszternél. A küldöttség rámutatott arra, hogy ezek a községek rendkívül sokat szenvednek a gyakori árvizek miatt. Kérte, hogy a bajt sürgősen orvosolják, mert különben a községek lakossága kénytelen kivándorolni. Biznak a földmívelésügyi kormány jóakaratóban és remélik, hogy nehéz helyzetükön segítenek. *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszter igen szívesen fogadta a küldöttséget s megnyugtatta őket, hogy rövidesen intézkedni fog. Az árvízterület szabályozására vonatkozó tervek már el is készültek. A tervekhez az érdekeltségűeknek is módjában lesz hozzászólni, mert egy megbízottat fog küldeni erre a vidékre, hogy közvetlenül magával az érdekeltséggel tárgyalva állapítsák meg a terv végleges formáját. A küldöttség nagy megnyugvással fogadta a miniszter választ. Felkeresték még *Rakovszky* György és *Kvassay* Jenő miniszteri tanácsosokat.

A bazini választás. A bazini kerület nemzeti-pártjának bizalmi emberei tegnap Pozsonyban gyűlést tartottak, melyben hosszabb eszmecsere után *Ivanka* Milán újbóli jelölésével végleg megállapodtak. A bíráló bizottság által megállapított perköltség fizetését a párt vezéremberei magukra vállalták.

A fekete gyémántok.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, márczius 19.

Három év előtt dugta föl a fejét először a széndrágaság, még pedig olyan mértékben, hogy a fekete gyémánt értéke sebes tempóban szökött fölfelé. Ez indította arra a kormányt, hogy több szénbányát állami kezelésbe vegyen át.

Az erről szóló javaslat tárgyalását ma folytatta a Ház. Ferenczy Géza helyeselte a kormány eljárását és egyuttal Erdély szénkinéseire hívta föl a kabinet figyelmét. Farkasházy Zsigmond panamákat hánytorgatott föl. Azt mondta, hogy a szénbányák nem érnek meg annyit, mint amennyit a kormány adott értük. (Tízszert annyit! — jegyezte meg később Hoitsy Pál). Bernát Béla helyeslő felszólalása után Wekerle Sándor miniszterelnök cáfolta meg a vádakát és kifejtette a kormány eljárásának indokait. Felszólalását azzal végezte, hogy az utókorától méltányosabb ítéletet vár, mint a javaslat mostani kritikussaitól.

A Ház ugy általában, mint részleteiben elfogadta a javaslatot.

A pozsony—bécsi villamos vasút dolgában csak Nagy György döröghette el a maga ellenzéki beszédét, mert az idő már nagyon eljárt.

Holnap, Kossuth Lajos halálának évfordulóján nem lesz ülés.

Részletes tudósításunk ez:

A képviselőház ülése.

— Kezdődött délelőtt tíz órakor. —

Elnök: Justh Gyula.

Jegyzők: Szmrécányi György és Hammersberg László.

Az elnök: Megnyitja az ülést.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után az elnök jelentette, hogy a telepítési törvényjavaslat előkészítésére kiküldött bizottság megalakult. Elnöke Szentiványi Árpád, jegyzője Kállay Tamás, előadója gróf Teleki Arvéd lett.

Bemutatta az elnök Siegescu József mandátumát, egyben jelentette, hogy Siegescu levélben tudatta vele, hogy összeférhetlenségi helyzetben van, amíg tehát összeférhetlenségét meg nem szüntette, sem a Ház, sem a bizottságok tárgyalásaiban részt nem vehet.

A Ház ezután harmadszori olvasásban elfogadta a polgári eljárásra és a teljeskorúak gyámosságára vonatkozóan kötött nemzetközi egyezmény bezzikelyezéséről szóló törvényjavaslatokat.

A köszénbányák.

Ezután áttértek az állami köszénbányák fejlesztéséről szóló törvényjavaslat folytatolagos tárgyalására.

Ferenczy Géza szerint az állami közszentermelés közgazdasági fontossága önálló gazdasági berendezkedésünk közeledésével fokozott mértékben növekszik. Nemcsak az állami ipari üzemek, különösen a vasút szempontjából, de általános iparüzemi okokból is szükség van rá, hogy az állam a maga irányító befolyását ezen a téren is éreztesse. Rámutat az állami termelés és vezetés előnyére, szemben a magánüzemekkel. Felhívja a pénzügyminiszter figyelmét az erdélyi, különösen a székelyföldi köszénbányászati állapotára. A székelység megmentésének leghathatósabb eszközét azoknak a természeti kincseknek kiaknázásában kell keresnünk, melyek virágzó ipart és kedvező megélhetést teremtenének azokon a vidékeken, melyeknek magyar népe most nehéz gazdasági viszonyokkal küzd. A székelység, mint emberanyag is föltötte alkalmas arra, hogy belőle a jövő ipari Magyarországnak képzett munkásnépet neveljünk. A törvényjavaslatot elfogadja. (Helyeslés. Eljenzés.)

Vádak a levegőben.

Farkasházy Zsigmond szükségesnek tartja, hogy rámutasson bizonyos jelenségekre, melyek arra vallanak, hogy a javaslatban foglalt bányavásárlások körül szabálytalanságok, vagy felületességek történtek.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Tessék nyíltan előállani vádakkal!

Farkasházy Zsigmond nem teszi magáévá a

gyanusításokat, de helyénvaló, hogy ezeket a nyilvánosság előtt tisztázzák. A megvett bányák közül, mint öt hozzáértő emberek informálták, egyik sem éri meg az érte fizetett árat. A vrdiniki bányáról azt mondják, hogy az a százhuszmillió métermázsza készén, melyről a javaslat szól, sohase fog kikerülni belőle. A hozovicsi bánya pedig éppenséggel teljesen értéktelen. A komlóit száz perczent haszonnal adta el a hitelbank a kormánynak, ha csakugyan értékes bányatelepek lennének ezek, nem vált volna meg tőlük a bank. Parlamenti bizottság kiküldését indítványozza, amely a bányák vásárlását felülvizsgálja s erről a Háznak jelentést tegyen.

Bernát István: Farkasházy Zsigmond nem azonosította, illetve csak ötven perczent erejéig azonosította magát azokkal a gyanusításokkal, melyekkel bizonyos részről az állam bányavásárlásait illetik. Nem kellett volna azonban feleuton megállania s kár volt kimélni a szénbánya-vállalatok kartelljét, amelynek kártékony működéséről szintén könnyen szerozhetett volna bizonyítékokat. A szóló ellene van általában a kartellszerű üzleti alakulásoknak, mert ezek így a szénkartellel is megdrágítják az árakat. Ezenfelül nálunk az ausztriai gyárak dominálnak az ilyen kartellek vezetésében s ha magyar ipart és önálló gazdasági életet akarunk teremteni, ezek ellen kell fordulnunk. A törvényjavaslatot elfogadja. (Helyeslés.)

Hoitsy Pál előadó Farkasházy felszólalásával szemben hangoztatta, hogy a megvásárolt bányák geológusok véleménye szerint tízszerez mennyiségét fogják produkálni annak, amit a törvényjavaslatba felvettek. Védelem az is, hogy a hitelbank bányaeladásokkal rendszeresen foglalkozna, nincsenek is a banknak köszénbányái.

Félreértések.

Farkasházy Zsigmond félreértett szavai helyreigazítása címén válaszolt Bernát Istvánnak.

Lázár Pál pedig Farkasházyval szemben igazítja helyre félreértett szavait.

A miniszterelnök nyilatkozata.

Wekerle Sándor miniszterelnök válaszol az elhangzott felszólalásokra. A szénbányák vásárlását első sorban az a szénhiány tette szükségessé, amely legutóbb ezeltől három évvel kísértett nálunk s amelynek az volt a következménye, hogy az államvasutak tízszerezmillió koronát fizettek magánvállalatoknak szénért, az állam vasipari üzemait pedig, így a diósgyórit is, többször szüneteltetni kellett. Kisebb ipari vállalatok valóságos tönkrementek a szénhiányt és széndrágaság miatt. A munkástömegek foglalkoztatása is szinte kötelességévé teszi az államnak ipari termelésének kiterjesztését. Az állam a bányák saját üzembe vételével mérséklőleg akar hatni a szén árára, melyet magánvállalatok kartelljei feleségítanak. Ezt különben Lázár Pál, aki közelebb áll a társaságokhoz, jobban tudja. (Derültég.)

A köszén- és petroleum-kutatások állami szubvencionálásánál kiábrándító tapasztalatokat szerzett, ugy vette észre, hogy a furók egy bizonyos mélységben következetesen eltörtek. (Derültég.) Ezek a tapasztalatok arra indították, hogy a kutatásokat és furásokat állami kezelésbe vegye. (Helyeslés.) Attól a tulprodukeziótól, melyet Lázár Pál említett, nem kell tartani, a fogyasztás ugy növekszik, hogy nehezen lehet lesz neki eleget tenni. Külföldi különleges minőségű szén behozatalát nm lehet végképpen megszüntetni, de csökkenteni kell. Remélhető, hogy 1910-től kezdve az államvasut nem szorul idegen szénre. (Helyeslés.)

Ferenczy Gézának a székelyföldi munkásnép foglalkoztatásáról mondott észrevételével egyetért s ezután is mindent meg fog tenni a munkaviszonyok javítására. A bányák kihasználásával párhuzamosan terve van véve az államvasutak kiépítése is az érdekelt vidékeken. A köpesi és homoródvölgyi bányavidék szemennysége tekintetében nincsenek aggodalmaik, legfeljebb a minőség dolgában értékeli azt alacsonyabbra.

Farkasházy Zsigmonddal szemben rámutat arra, hogy az állam sokkal olcsóbban vette meg a bányákat, mint a mennyiért azt magánvállalkozók megelőzőleg már megvenni akarták. A furások nyomán megállapították, hogy a szénmennyiség sokkal nagyobb, mint a törvényjavaslatba, mint várható minimumot felvettek. A Farkasházy számadatai semmiképpen nem állanak meg. A szakembereknél a parlamenti bizottság sem tudhat többet. Nyugodtan bizza ennek a nagyjelentőségű közgazdasági akciónak elbírálását egy későbbi korra, a melyről hiszi, hogy méltányosabb lesz ítéletében, mint a javaslat mostani kritikussai. (Élénk-eljenzés és taps.)

A Ház ezután a javaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadta.

A részletes tárgyalás.

A részletes tárgyalás során nem volt felszólalás; a törvényjavaslatot változtatlanul megza-

vasták s harmadszori olvasását a legközelebbi ülésre tűzték ki.

A szünet után Sziklay Ottó indítványa következik a pozsony—bécsi villamosvasut ügyében.

A pozsony—bécsi villamos.

Kubik Gyula előadó referálja a közlekedési bizottság javaslatát.

Nagy György furoának találná, ha ez a többség elfogadná a pozsony—bécsi villamos vasut javaslatát, amely többség kisebbség korában, annak idején a javaslatnak a napirendről való levételére szavazott. A villamosvasut csak a germanizációt fogja szolgálni. Határozati javaslatot nyújt be, hogy a törvényjavaslatot utasítsák vissza a közgazdasági bizottsághoz.

Az elnök javasolja, hogy holnap, Kossuth Lajos halálának évfordulóján, a Ház ne tartson ülést s bizza meg az elnökséget, hogy a sirra koszorut helyezzen.

A Ház ehhez hozzájárul s az elnök az ülést két óra után berekeszti.

Budapest, márczius 19.

A főrendiház bizottságaiból. A főrendiház közjogi és törvénykezési bizottsága ma délután négy órakor Wlassics Gyula elnökle alatt tartott ülésében tárgyalta a polgári eljárásra, továbbá a teljeskorúak gyámosságára és hasonló védelmi intézkedésekre vonatkozólag Hágában kötött nemzetközi egyezmények bezzikelyezéséről szóló törvényjavaslatokat, melyeket Rudnyánszky József báró ismertetett. A kormány részéről Günther Antal igazságügyminiszter volt jelen. Mután a bizottság mindkét javaslatot általánosságban és részleteiben vita nélkül elfogadta, Wlassics Gyula elnök örömmel konstatalta, hogy a letárgyalt szerződésekben Magyarország jogalanysága megfelelően kidomborul, amennyiben azok Magyarország és Ausztria részéről külön-külön irattak alá. Kérdést intéz az igazságügyminiszterhez, hogy miután Magyarország önállóan is köthet nemzetközi szerződést, van-e most ilyen természetű szerződés az igazságügyi szakban tárgyalás alatt? s másrészt ha Ausztria és Magyarország egymás közt kötnek szerződést, milyen formában kötetik az? Günther Antal igazságügyminiszter válaszában utalt arra, hogy miután Ausztria-Magyarországgal szemben igazságügyi szempontból külföld, a kötendő szerződéseknel mindkét állam a maga államiségának teljes kidomborításával lép fel. Legközelebb kerül az igazságügyminisztériumban előkészítésre egy olyan természetű szerződés, amilyenre Wlassics első kérdése vonatkozik s amelyet Magyarország külön, Ausztria nélkül fog megkötni. A második kérdésre azt válaszolta, hogy oly esetekben, amidőn Ausztria és Magyarország közt kötendő megállapodásokról van szó, azok vagy a kormányok közti konvencziók utján kötetnek, vagy ugyanolyan formában, mint más külföldi állammal kötött nemzetközi szerződések. A miniszter nyilatkozatait ugy Wlassics elnök, mint a bizottság helyesléssel vette tudomásul s észrevétel nélkül hitelesítette a törvényjavaslatokra vonatkozólag előterjesztett jelentéseket. A kongrua törvényjavaslat előadója a bizottság Forster Gyula bárót, a főudvarnagyi bíráskodásról szóló törvényjavaslat előadója pedig Rudnyánszky József bárót választotta meg s ezzel az ülés véget ért. A főrendiház egyesült pénzügyi, valamint közgazdasági és közlekedésügyi bizottsága kedden d. e. 11 órakor ülést tart, melynek tárgya az állami köszénbányászati fejlesztéséről szóló törvényjavaslat.

A kérvények. A képviselőház kérvényi bizottsága ma délután 4 órakor Hrabovszky Guido elnökletével ülést tartott, amelyen a kormány képviselőiben Meskó László és Ottlik Iván voltak jelen. A bizottság összesen 140 kérvényt intézett el Herman Ferenc és Moskovitz Iván előadó előterjesztése alapján. A kérvények legnagyobb része a közpirtokos osztály védelmére, a városok gazdasági fejlesztésére, munkaslakások építésére, közszoci gyógyszertárak létesítésére, a vármegyei pénztárak és számvéveségek visszaállítására, az önálló nemzeti bank felállítására és a siketnémák oktatási ügyének állami feladattá tételére vonatkoznak.

Háboru vagy béke.

— A hatalmak tárgyalnak. —

A politikai helyzet előterében még a hatalmak belgrádi intervenciója áll. A béke ügye most ettől az utolsó lépéstől van függővé téve. A párisi és londoni diplomácia azt hiszi, hogy Szerbia a hatalmak közös akaratának aláveti magát, különösen, ha sikerülni fog Oroszországot is arra bírni, hogy hozzájáruljon a legerélyesebb akcióhoz. Eddig a helyzet az, hogy a nagyhatalmak között még nem jött létre teljes megegyezés a közbelépés formájára nézve. Oroszország nem egészen becsületet politikát folytat ezuttal sem, mert meg nem szűnő kifogásaival késlelteti a tárgyalások menetét. Az eddigi hírek ellenére a hatalmak demarsa különben sem várható a legközelebbi napokra. Előbb bevárják a monarchia választását Szerbiának márczius 14-iki jegyzékére, melyet gróf Forgách belgrádi követünk kedden, legkésőbb szerdán juttat a belgrádi kormány kezébe.

Diplomáciai forrásból úgy értesülünk, hogy a monarchia válasza nem lesz oly rideg hangon tartva, mint azt kezdetben tervezték. Bár gróf Forgách erélyes formában fogja követelni, hogy Szerbia ünnepélyesen jelentse ki, miszerint Bosznia és Hercegovina annektálását befejezett ténynek tekinti és kötelezi magát hadseregét azonnal demobilizálni.

A nagyhatalmak békeakciója e követelések előterjesztése után veszi kezdetét, amennyiben az entente hatalmak követői, támogatva a belgrádi német és olasz követ által, nyomást fognak gyakorolni a szerb kormányra, hogy nyílt és minden kétséget kizáró felelettel teljesítse a monarchia követelését. Ha a követek együttes fáradozásának sikerülni fog a szerb kormányt engedékenységre bírni, akkor a béke biztosítva van és a monarchia megkezdheti tárgyalásait a szerb kormányval a gazdasági rekompenzációkról. Ha azonban a szerb kormány ismét a kerülgetések politikáját követi és válaszában kibúvót keres, akkor a helyzet végleg komorrá fordul.

A döntés tehát a szerb kormány kezében van és ha a párisi diplomácia rózsás szemüvegén keresztül tekintünk a fejlemények elé, akkor reméljük, hogy a belgrádi kormány megszivleli a nagyhatalmak tanácsát. Ezt annál könnyebben teheti, mert tudatában van annak, hogy külső segítségre nem számíthat, anélkül pedig biztos katasztrófa elé sodorja a szerb nemzetet.

Mai hireink a következők:

Királyunk nyilatkozata.

A „Times“ Wekerle miniszterelnöknek Ferencz József császár és király békeszeretét hangoztató nyilatkozatáról szólva, ezt írja:

E szavak a figyelmet az európai helyzet olyan faktorára terelik, akivel eddig Európa bizonyos fővárosaiban az államférfiak talán kevésbé számoltak. Ebben az országban mi

mindig biztunk ö felségének I. Ferencz József császár és királynak békeszeretében és soha sem ingott meg az a bizodalunk, hogy a kellő pillanatban *latba fogja vetni tekintélyét a béke érdekében.* Mindig igazi uralkodó volt birodalmában s mert most is az, még soká nem fogjuk földelni ama reményünket, hogy a békét nem fogják megzavarni.

Karlóczáról jelentik, hogy a tegnapi délután elterjedt és eddig még meg nem cáfolt ama hír, mely szerint *Ferencz József király még most sem hiszi a háborút elkerülhetetlennek, nagy és mély benyomást tett Belgrádban,* mert ebből a hírből az tűnik ki, hogy a belgrádi tuzóknak és intrikusoknak az a célzatos híresztelése, hogy Bécsben a háboru annyira előkészített és elhatározott dolog, hogy bármily békes szellemű lenne is a szerb kormánynak válasza a közelebb várható utolsó bécsi jegyzékre, Bécsben semmiestre sem fogják kielégítőnek találni, nem felel meg a valóságnak. Ennek a körülménynek, mely a józan és megfontoltabb elemek befolyását jelentékenyen megerősítette, a békés kibontakozásra üdvös befolyása lehet.

A honvédfőparancsnok a királynál.

A honvédsereg főparancsnoka, Klobucsár Vilmos lovassági tábornok, a király távirati meghívására tegnap Bécsbe érkezett és a királynál külön kihallgatáson jelent meg. Komoly bonyodalmak esetére Klobucsár főparancsnokra vezető szerep vár és épp azért a tegnapi kihallgatásnak katonai és politikai tekintetben nagy jelentőséget tulajdonítanak.

Koronatanácskozás Belgrádban.

A tegnapi Péter király elnöke alatt tartott minisztertanácsos Milovanovics behatóan referált a külügyi helyzetről és különösen az angol és olasz követnek legutóbb Belgrádban tett barátságos lépéseiről abban az irányban, hogy Szerbia minden körülmények közt engedjen legközelebbi jegyzékében az osztrák-magyar kormány követeléseinek, mert különben annak a veszélynek teszi ki magát, hogy *öt fogják a háborus bonyodalmak kitörése miatt felelőssé tenni és esetleg gazdasági téren sem kap kárpótlást.* A belgrádi orosz követ nem csatlakozott ehhez a lépéshez és kijelentette, hogy ő kormányától semmiféle megbízást sem kapott, aminek az a magyarázata, hogy Szerbia békés szándékát legutóbbi két jegyzékével elég világosan juttatta kifejezésre.

Kapcsolatban ezzel a közléssel, Milovanovics ama nézetét nyilvánította, hogy az orosz kormány tanácsát kell kérni arra nézve, hogy Szerbia gróf Forgách legközelebbi lépésével szemben milyen magatartást kövessen. Az esetben, ha Oroszország tanácsa fedné az angol és francia kormány nézeteit, Szerbiának igyekeznie kellene, hogy az Ausztria-Magyarországgal való konfliktust békés megoldás elé vigye.

A külügyminiszter e jelentése kapcsán igen élénk vita indult meg, amelynek a során Milovanovics és Pasic nagyon hevesen összeütköztek. Pasic mindent elkövet, hogy Milovanovics békés beszédének a hatását ellensúlyozza és ebben Zsifkovics hadügyminiszter teljes erővel támogatta. Figyelemreméltó, hogy Stojanovics közoktatási miniszter, az ifju-radikális párt vezére, a legnagyobb határozottsággal csat-

lakozott Milovanovics nézeteihez, akivel magát mindenben szolidárisnak vallotta.

Végleges határozatot a minisztertanács nem hozott.

A hatalmak akciója.

Londonból jelentik, hogy *Nagy-Británia, Franciaország és Oroszország leábrbi közös lépéseinek jellege egyelőre bizonytalan.* Az ügy még megállapítva, vajjon ez az osztrák-magyar jegyzéknek Szerbiába való megérkezése előtt meg fog-e történni. Kijelentik, hogy az angol és orosz válasz, melyet Ausztria-Magyarországhoz az osztrák-magyar-török megállapodás ügyében intéztek, tényleg egyforma. Berlinben mérvadó helyen kijelentették, hogy a Szerbia elleni háboru veszedelem a hatalmakra nézve egyre csökken, de a helyzet Ausztria-Magyarország és Szerbia között még tisztázatlan. A szerb kormány ugyan az utóbbi napokban némi jelét adta az engedékenységre való hajlandóságának, csak hogy ily értelmű nyilatkozatait nem Ausztria-Magyarország képviselőjével szemben, hanem más hatalmak képviselői előtt tette. *A hatalmak együttes lépéséről szóló hír, úgy látszik, alaptalan,* de Anglia, Franciaország, Oroszország és Németország külön-külön tett lépéseket a szerb kormánynál, amelyet figyelmeztettek Ausztria-Magyarország fegyverkezéseire és igen erélyesen megintették, hogy térjen az engedékenységre utjára. Egváltalan úgy látszik, hogy a hatalmak ellentétben az eddigi magatartásukkal, nagy örömeiket lelik a munkában és azon fáradoznak, hogy nemcsak a hatalmak közötti háborut, de ha csak van rá még mód, az Ausztria-Magyarország és Szerbia közötti háborut is megakadályozzák. *Olaszország konferenciajavaslatát az összes hatalmak, köztük Ausztria-Magyarország is, nagyon kedvezően fogadták és a tárgyalások erre nézve még folyamatban vannak.*

Oroszország magatartása.

Diplomáciai körökből jelentik, hogy *Oroszország Ausztria-Magyarország és Szerbia háboruja esetében nem fog katonailag beavatkozni.* Izvolszki legutóbbi jegyzékét, amelyben a konferencia összehívásához ragaszkodik, Berlinben nem veszik komolyan. Nagyon érthető, hogy Izvolszki kényes helyzetében személyes állására és az orosz nép kedvére való tekintettel a jegyzék elküldésére vállalkozott. Pétervári irányadó körökből jelentik, hogy alaptalan az a hír, hogy Oroszország Szerbiának azt a tanácsot adta, hogy ne mondjon le követeléseiről, sőt ellenkezőleg, az orosz kormány komolyan tanácsolta Szerbiának, hogy mindent kerüljön, ami háborura vezethetne s hogy kezdje meg a gazdasági tárgyalást, amelyben Oroszország támogatni fogja. *Az orosz kormány körök határozottan biznak a konfliktus békés elintézésében s a harczi lármát tuzótnak tartják, mert sem Bécsben, sem Belgrádban nem akarják a háborut. Az orosz sovinizmusra nem kell sokat adni. Az orosz hadügyminiszter rangjuk elvesztésének terhe alatt megtiltotta a tiszteknek, hogy a szerb hadsereg részére mint önkéntesek jelentkezzenek.*

Egy kiváló állású diplomata kijelentette levelezőjüknek, hogy teljesen Oroszországtól függ, vajjon háboru lesz-e vagy béke. Ha Oroszország háborut kíván, akkor kitör a háboru.

A monarchia álláspontja.

Bécsből diplomáciai forrásból a következőket jelentik:

A nemzetközi helyzet feszültsége egy árnnyalattal enyhült, de Szerbia és Ausztria-Magyarország között minden a régiben maradt. Bizonytalan a helyzet s csak az az egy öröndetes körülmény jegyezhető fel, hogy a nagyhatalmak buzgón fáradoznak a kibontakozáson s annyit már elértek, hogy fegyveres összeütközés esetén a konfliktus lokalizálva volna az osztrák-magyar monarchiára és Szerbiára. Ami a nagyhatalmak belgrádi lépését illeti, Bécsben hangsúlyozzák, hogy Ausztria-Magyarország, híven békés politikájához, természetesen rokonszenvvel fogad minden olyan

diplomáciai eljárást, amely számot vet a monarchia álláspontjával és a békés megoldásra törekszik, de a maga részéről semmit sem kíván tenni annak előmozdítására, viszont az is igaz, hogy nem is hátráltatná azt. Hivatalosan illetékes helyen a Belgrádban teendő diplomáciai lépésről semmit sem tudnak s mielőtt ebben a tekintetben a bécsi külügyi kormány állást foglalna, ismernie kell a hatalmak által Belgrádba küldendő jegyzék tartalmát.

Amennyire a belgrádi jelentésekből meg lehet ítélni, a hangulat Szerbiában mintha javult volna. Igaz ugyan, hogy a sajtó tovább bujtogat és a hadi készülődések sem szüntek meg, de mégis józanabb felfogás kezd lábra kapni, amire abból lehet következtetni, hogy a szerb kormány nem zárkózik el a területi aspirációkról való lemondástól, ha a nagyhatalmak kijelentik, hogy Bosznia-Hercegovina annexiójának ügyét az osztrák-magyar török megegyezés által elintéztnek tekintik. De nyíltan és hivatalosan a belgrádi kormány ezt még mindig nem jelentette ki s hogy kibúvója legyen, sietett azt a klauzulát hozzátenni, hogy a nagyhatalmak adjanak biztosítékot Szerbiának Ausztria-Magyarország részéről jöhető támadás ellen s akkor a belgrádi kormány kész megfogadni a nagyhatalmak tanácsát. Véglegesen a helyzet csak akkor fog tisztázódni, ha a szerb kormány gróf Forgách osztrák-magyar követ jegyzékére válaszolni fog, amelyet eddigi rendelkezések szerint a monarchia belgrádi diplomáciai képviselője a jövő kedden, vagy legkésőbb szerdán fog átvenni. Ez a jegyzék minden tekintetben diplomáciai formájú lesz, azonban nem fogja kétségben hagyni Szerbiát afelől, hogy a monarchia teljesen szabatos és kétértelműséget nem tűrő választ követel, mert az eddigi kétszínű játékkal nem éri be. A belgrádi kormány feleletétől fog függeni a dolgok további alakulása.

Tárgyalások a hatalmak között.

A nagyhatalmak szakadatlanul fáradoznak a konfliktus békés elsimitásán, de eddig eredmény nélkül. Még nem sikerült kölcsönös megegyezésre jutni, hogy Belgrádban egységesen lépjenek föl s így nem lehet a helyzet javulásáról beszélni. Noha a hatalmak belgrádi képviselői lelkére kötötték a szerb kormánynak, hogy legyen engedékeny és hagyjon fel rideg álláspontjával, a belgrádi kabinet a szerencsétlen jegyzék óta, amelylyel válaszolt gróf Forgách osztrák-magyar követnek minden tekintetben békülékeny hangú felszólalására, nem mutatott semmi hajlandóságot az engedékenységre. Annyi bizonyos, hogy a nagyhatalmak között el van hátrítva a konfliktusnak minden lehetősége, de Ausztria-Magyarország és Szerbia között állandó a veszedelem. Az orosz kormány módosításokat ajánlott annak a jegyzéknek szövegén, amelyet a londoni kabinet hozzájárulás céljából Pétervárra küldött és amelyet hétfőn kell átvenni Belgrádban. A berlini ezignatarius hatalmak között párhuzamosan folynak a tárgyalások a konferencia programjának meghatározása céljából.

Az olasz közvetítés.

Ai consultan azt mondják, hogy Olaszország magatartása a Balkán-válság körül feltétlenül kifogástalan volt. Az olasz kormány nem mulasztotta el figyelmeztetni Ausztria-Magyarországot, hogy Szerbiának és Montenegrónak elégtétel jár ki, de másrészt Szerbiának is értésére adta, hogy rosszul számít, ha Olaszországtól mást, mint diplomáciai támogatást vár. Szerbiának területi követeléseit Olaszország az osztrák-magyar monarchiánál nem támogatta, csak arra kérte Ausztria-Magyarországot, hogy ismerje el Szerbiának jogát gazdasági és morális szempontból. Gróf Lützow osztrák-magyar nagykövet és Tiltoni külügyminiszter között a tárgyalások egész során eohasem merült fel ellentét és Olaszország a nyílt konfliktus kitörése esetén csak közvetítőként szerepelne.

Rómából érkező jelentés szerint Tiltoni külügyminisztert a konferencia egybehívására irányuló indítványának tervezésekor annak mérlegelése vezette, hogy a megegyezés létrejöttét hathatósan mozdítaná elő az, ha a tanácskozás kereteit a már előzőleg felállított program ama legfontosabb pontjaira korlátozzák, amelyek a berlini szerződéssel egyenes összefüggésben vannak. Az első pont Bosznia és Hercegovina annexiója lenne, amelyet Ausztria-Magyarországnak Törökországgal való megegyezése teljesen tisztázott és amelynek a szignatárius hatalmak részéről való szankciója minden kísérlet lehetőségének elejét venné, amely a befejezett tényeket bolygatná meg vagy valaminő követelményt fűzne azokhoz. A második pont Bulgária függetlenségének elismerése volna, aminek akadályá ugyancsak nincsen.

A hangulat Szerbiában.

Belgrádból jelentik, hogy a külföldi optimisztikus felfogással teljesen ellentétben állanak a Szerbiában lefolyó események. Az egész országban mindenfelé általánosan készülődnek a háborúra. Nem a lapok cikkeiről van szó, hanem ténybeli dolgokról. A legutóbbi negyvennyolc órában olyan intézkedések történtek, amelyek azt a szándékot árulják el, hogy Belgrádot már legközelebb ki akarják irtetni. Az összes állami hivatalok és bankházak készen állanak arra, hogy Belgrádot a legrovidebb idő alatt elhagyják. Az összes levéltárakat és katonai raktárakat máris Nisbe helyezték át és az udvar minden órában készen áll az elindulásra. A benyomás, amelyet az ember itt nyer, változatlanul az, hogy Szerbia háboru előtt áll. Az egész sajtó ebben az értelemben ír. A szkupstina és a katonaság körében kijelentik, hogy a szerb kormány a boszniai annexió kérdésében semmit sem fog engedni.

A világ minden tájékról érkeznek harc-téri tudósítók Belgrádba. A hadügyminisztériumban éjjel-nappal sürgős-forgás van, az utcákon hemzsegnék a komitácsik, akik azért jöttek, hogy a bandákhoz csatlakozzanak. Egyáltalán a városban igen nagy a harcizkedés s biztosra veszik a szerb fegyverek diadalát. Vannak azonban higgadtabb elemek is, akik nyíltan merik hangoztatni, hogy a háboru Szerbiára nézve valóságos katasztrófa.

A „Politika“ utal a monarchia katonai intézkedéseire és kifejti, hogy gróf Forgách követ a jegyzék átadásakor egyszerűen utalni fog a mozgósított osztrák-magyar ezredekre, annál is inkább, mert semminő jogcímre már nem támaszkodhatik és érve csak a nagy erő lesz. A monarchia 300.000 embert állít fel Szerbia ellen, amely maga alig bir 25.000 jól iskolázott katonával. Ép ezért időszerű volna, ha Szerbia a monarchia példáját követve legalább is két hadosztályt mozgósítana.

Forgách gróf a helyzetről.

Gróf Forgách belgrádi követünk egy újságíró előtt ma a következőképp nyilatkozott: — Állásom folytán, a helyzet kritikus voltára való tekintettel, kötelességem nyilatkozataimban tartózkodónak lenni. On azonban látta a várost és látta, hogy a helyzet nagyon komoly, ezt nem lehet letagadni. A Belgrádban lakó, körülbelül nyolcezer főt számláló osztrák-magyar alattvalók helyzete nem a legkedvezőbb, mert ezek ugyan többnyire vagyos emberek, de mindentűk itt van a városban. Remélem, azonban, hogy a feszültség engedni fog, mely most a kedélyekre nehezedik.

Milovanovics nyilatkozata.

Milovanovics külügyminiszter a „Neue Freie Presse“ tudósítójának ma a következőket mondta:

Ma délig a nagyhatalmak követői nem tettek lépéseket. Minden esetre helyesen cselekednének a nagyhatalmak, ha diplomáciai eljárásukkal sietnének, mielőtt Szerbiát az osztrák-magyar monarchia esetleg új igényekkel lepné meg. Mindig őszinte híve volt a békének és ma is az; nem szünt meg szakadatlanul arra törekedni, hogy a béke fennmaradjon és a szomszéd

állammal az eddiginél is szivesebb és barátságosabb legyen a viszony. Az egész kormányt ez a törekvés irányítja, de Ausztria-Magyarországtól függ, hogy sikerre vezetnek-e a szerb kormány békés szándékai. Mi a monarchia új javaslatát a legnagyobb figyelemmel és a legjobb indulattal fogjuk megvizsgálni, hogy kielégítő választ adhasunk, feltéve, hogy az új jegyzék formájára és tartalmára nézve nem lesz elfogadhatatlan és nem fogja sérteni Szerbiát.

Angol nézet.

A „Times“ mai számában azzal a kérdéssel foglalkozva, mi módon teljesíthető Szerbia Ausztria-Magyarország kívánságát, a következőket írja:

Remélhető, hogy báró Aehrenthal javaslatát olyan módon fogja megfogalmazni, hogy ezáltal Ausztria-Magyarország közvéleményét kielégítse, anélkül, hogy Szerbia érzékenységét kegyetlenül megsértené. Természetes, hogy Szerbiának haza kell küldenie tartalékosait és Szerbia ezt aligha fogja megtagadni. Nyilvánvalólag diplomáciai hiba volt, hogy a szerb kormány a közvélemény föllángolásától kényszeríteni engedte magát arra, hogy a bosnyák határra csapatokat küldjön, de teljesen képtelen az a föltevés, hogy Szerbia ezzel a párt ezer emberrel Ausztria-Magyarországot megtámadja.

Beavatott angol forrásból jelentik még, hogy Anglia a berlini szerződéses hatalmaknál oda fog hatni, hogy a konferencia programjába csak olyan kérdéseket vegyenek fel, amelyek már el vannak intézve, vagy pedig megérették az elintézésre. Anglia az annexiót befejezett ténynek tartja. Bulgária függetlenségének nyilvánítását pedig olyan kérdésnek, amely megérett az elintézésre. Ugyanilyen kérdésnek tartja Anglia a berlini szerződésnek Montenegróra vonatkozó 29-ik szakaszát. A szerb kérdést Anglia nézete szerint nem kell fölvenni a konferencia programjába, mert ez a kérdés még nem érett meg a megoldásra.

Montenegró harcra kész.

Nikita fejedelem megmarad azon az álláspontján, melyet már a válság kezdetén foglalt el. A fejedelem mindent el fog követni, hogy a nyugalmat Montenegróban a konferencia döntéséig fentartsa. Az jersze más kérdés, hogy az mennyiben fog sikerülni. A montenegrói lakosság hangulata nagyon harcziás. Az egész országban általános a meggyőződés, hogy a jelenlegi válságból nincs kivétel ut háboru nélkül. Montenegró lakossága Bosznia annexiója óta megszünt dolgozni és csak azzal törődik, hogy a háborúra előkészüljön.

Azzal a hírrel szemben, hogy Montenegró egy dandárt mozgósított és küldött Spizza ellen, Szófiába érkezett hivatalos jelentések azt mondják, hogy Montenegró nemcsak összes rendes hadseregét, hanem milicziáját is az osztrák határra küldte.

Szerb agitátorok Horvátországban.

Hivatalos helyről eredő bizalmas információk szerint Horvátország néhány kerületében szerb ügynökök bukkantak fel, akik a parasztok közt forgolódtak. A dvori kerületben állítólag a belgrádi honvédelmi bizottságnak egyik tagját látták. A kerületi hivatalokat utasították, hogy ügyeljenek szigoruan ezekre az emberekre.

Ha háboru lesz.

Egy magasabb rangú katonatiszt a Szerbiával való háboru eshetőségéről beszélgetve kijelentette, hogy katonai körökben számolnak a hadművelet hosszabb tartamának a lehetőségével. Már a természeti akadályok leküzdése, amilyen a Drinán és Száván való átkelés, sok időbe kerülne. Azonkívül az előnyomulás a vasutak a valószínű megrongálása következtében csak hosszan elnyújtott lépések vonalon történhetnének meg. Az élelmezés szintén meg lenne nehezítve, mert a hadsereg háta mögött levő ellenséges szerb lakosság megbizhatatlansága miatt az élelmiszerek szállítása mindig

csak kellő katonai fedezet mellett történhetik. Mindezek a körülmények lényegesen befolyásolják az előnyomulás gyorsaságát. Nem katonai körökben most sokszor oly kijelentéseket lehet hallani, amelyek egy ilyen hadjárat nehézségeit fitymálják, pedig éppen ilyen kérdésekben van helyén, hogy a nagyon is erős optimizmus helyett inkább szűkebb mértékre szorítsunk várakozásainkat.

A szerb katonai rendszabályokból arra lehet következtetni, hogy az osztrák-magyar hadsereg támadását a szerb hadvezetés a Száván át Semendria és Gradista között várja és ha ott dőlne el a főütközet, amely Szerbiára nézve kedvezőtlenül végződne, akkor a szerb hadsereg Rudnikon át Hercegné a visszavonulást. Az önkéntesek nem a Drinán át nyomulnának be Boszniába, hanem Uticán keresztül.

A дума elnökének akezője.

Abból az alkalomból, hogy dumaképviselők a világ összes parlamentjeihez fölhívást készítenek intézni, a jobbpárti frakció kijelenti, hogy nem vállalhatja a felelősséget ezért a lépésért, amely a dumaképviselők köteletségeivel nincs összhangban és amelyet a nemzeti békére és Oroszország érdekeire károsnak tekint. A törvények a dumának és még kevésbé egyes képviselőknél nem engedik meg, hogy beavatkozzanak a külügyi viszonyokba és meghatározzák a nemzetközi politika irányát. A fölhívás szövege oly kifejezéseket tartalmaz, amelyek nem a békéhez, hanem inkább bonyodalmakhoz vezethetnek, amennyiben a háboru ellen irányított a fölhívás fenyegetést tartalmaz. Oroszország legvitalisabb érdekei ez idő szerint az összes erőknél a belső megújulás javára való központosítását követeli. Kétséget nem szenved, hogy a világ összes parlamentjeihez intézendő fölhívásnak kezdése ama politikai köröktől és pártoktól indul ki, amelyek az orosz-japán háboru folyamán az ország belsőjében a forradalom zászlaját lobogtatták. Tekintettel ezekre a megfontolásokra, a jobbpárt elhatározta, hogy ama tagjait, akik a fölhívást aláírták, aláírásuk visszavonására kéri föl.

A szerb hadiszerszállítás.

A török politikai, főleg pedig a katonai körök, valamint a török sajtó a legkömolyabban kezdnek érdeklődni a hadianyag átengedésének kérdésével. Az ifjutörök Tanin azt mondja, hogy a mielőtt Kiamil basa megadta az engedélyt, nem tudta, mily fordulatot fog venni Szerbia viszonya Ausztria-Magyarországhoz. A lap esodálkozással konstatálja, hogy a hadügyminisztérium nem kapott jegyzéket a szerb hadianyagról, amit szigorúan el kell itélni, mert Szerbia valamikor Törökország ellen is fordíthatja a fegyvereket. Kiamil basa a Taninnak jegyzéket adott a hadianyagról és kijelentette, hogy az átszállítási engedélyt nyergekre és kikészítetlen muniíczióra adta meg. A második gőzös jegyzékét még nem vizsgálták meg. Negyvenöt tonna dinamit letéiben van. A francia és angol intervenció következtében egyelőre öt tonna átszállítást engedték meg. A további szállítás kis adagokban történik, ha megállapítható lesz, hogy bányászati célokra van szánva. Nenađovic jegyzéket adott át az egyéb hadianyagról és kérte az átszállítás megengedését. A nagyvezér e szavakkal válaszolt: Egyáltalában nem adhatok engedélyt a hadianyag átszállítására, amíg a helyzet nem tisztázódik. Erre vonatkozólag vitába sem bocsátkozhatom. Kérem, ne tekintse e szavaimat ígéretnek, vagy biztatásnak. A Tanin ezután a szerbek nagy hadikészülődéseinek megvilágítására jegyzéket közöl az Európában feladott szerb rendelkezésekről, amelyekben 100.000 fegyver, 50 millió föltény, 170 mitrailleuse és négy katonai léghajó szerepel.

Szerb támadás.

A torontali Duna-parton, Sándoregyháza és Homolie községeknél czirkáló *esendőrjára* tegnap délután a szerb partról *Grocska* község tájékán szerb katonák állottak. A szerbek harmincz lövést tettek a esendőrökre, akik a lövéseket nem viszonozták. A esendőrök jelentést tettek az ügyről. Sebesülés nem történt. A temeskubini esendőrségtől is távirat érkezett

az aradi katonai parancsnoksághoz, hogy tegnap reggel a Dunaparton czirkáló *Moser Pál* esendőrre a hatos számú örháznál a tulsó szerb partról huszszor rálöttek. A golyók mellette repültek el, de nem sebesítették meg. Temeskubinnál már gyakran megesett, hogy a szerb partról átlöttek a Dunán.

A megzavart felolvasás.

Egy pétervári politikai klubban tegnap este dr. Radic, aki boszniai születésű, előadást tartott a készülő háboruról és többek között ezt mondta: Erős kormányra van szükségünk, amely inkább a Habsburg-monarchiában, semmint a Hóva partján található, ahol a vallásos üldözések borzalmasabbak, mint a világban bárhol. E szavakra nagy láрма támadt s a hallgatóság az előadót osztrák béreveznek, kémnek szidta, gróf Bobrinski pedig így kiáltott fel: Mindig kételkedtem a katolikusok lojalitásában s most látom, hogy az osztrák katolikusok a szlávoknak salakja. A nemes szerb nemzetnek igaza van, ha az osztrák bérevezeket nem öleli keblére, mert árulók és nem testvérek.

A háboru ellen.

Budapest utcáin ma éjjel a forradalmi szocialisták a következő vörös, kis, könyvlap alaku plakátokat ragasztották ki:

Munkások, testvérek! Egy darab középkor akar a nyakunkba szakadni. Háboru készül. Emberek, művelt, fehérbőrű emberek fogják egymást a véres sárba tiporni, megölni és koldussá nyomorítani. Kell-e ez? Jó-e ez? Feleljétek, de úgy, hogy megreszkessen azoknak a lelke is, akik nem látják, hogy asszonyok, szülők és gyermekek néma félelmét, halálápadt arcját.

Testvérek, itt az idő, hogy megmutassátok, kik a kultúra és az emberszeretet zászlóvivői: Álljatok az undorító vszedelem útjába, állítsátok meg a háborut. Még néhány nap, tán csak óra és a szörnyű szikajáték kezdetét veheti. Munkások, ti férfiak, az emberiség szabadságáért, jólétéért és boldogságáért küzdtek, teljesítetek történelmi kötelességeket. Hangosan szóljon a jelszavunk: Ne ölj!

A forradalmi szocialisták és antimilitaristák.

Katonai intézkedések.

A katonai hatóságok mai is lázasan dolgoznak, hogy mozgósítás esetén a behívási munkálatokat előkészítsék. Az illetékes hatóságok ma is nagyszámu katonai behívásokat kézbesített a boszniai hadtest kötelekébe tartozó tartalékosoknak.

Sopronból jelentik, hogy a megyéből tegnap 700 behívó ment ki az egyes főszozabirákhoz, mely a tartalékosokat zászlóaljához sülitja.

Tegnap reggel átirat érkezett a soproni állomásparancsnokságtól a katonai ügyosztályhoz, hogy hatszáz tartalékos részére még a mai nap folyamán elhelyezésről gondoskodjék.

Szabadskán egész nap küldik szét a behívókat és érkeznek újabb csapatok. Ma délelőtt Obecseről 240 tartalékos és póttartalékos, többnyire családos ember érkezett Szabadskára. A boszniai zászlóaljánál szolgáló szerb nemzeti katonákat rendre visszahívják és helyettük magyar katonákat visznek le.

Marosvásárhelyre az utasítás a megyéhez és a városához tegnap érkezett meg, melyben elrendelték, hogy távirat vétele után behívandók az 1905. évi tartalékosok, a közös hadseregbe tartozó 1906., 1907., 1908. évi póttartalékosok és honvédség kötelekébe tartozó 1906. évi póttartalékosok. A tartalékosokkal részben a Bosznia-Hercegovinában levő csapatokat emelik hadilétszámra.

A hódmezővásárhelyi hadkiegészítő parancsnoksághoz harminczegyet darab katonai behívójegy érkezett, melyek a tartalékos és póttartalékos katonákat Szerajevába szülitják bizonytalan idejű kivételes szolgálatra és pedig azzal a megszorítással, hogy csapataikhoz azonnal 24 óra alatt bevonulni tartoznak. A katonai ügyosztály ma reggel kézbesítette a behívókat az illetőknek, akik holnap reggel indulnak Boszniába, megerősítésül az ott elhelyezett csapatoknak. Ezeket kívül a mai nap folyamán még nyolcz darab behívójegy érkezett, melyek három tengerészkatona szülitanak Pólába és pedig szintén azonnali bevonulásra.

Ungvárott nagy izgatottságot keltett tegnapelőtt az egész vidéken az a hír, hogy az Ungvárott állomásozó 6-ik számú osz. és kir. gyalogezred egy zászlóaljja hadilétszámra kiegészítve, Boszniába indult. A tartalékosok hozzátartozói érzékenyen vettek bucsut övéiktől. Kétségbeesett asszonyok sívása közben robogott ki a vonat az ungvári pályaudvarról. Az ungvári hadkiegészítési kerülethez tartozó

tartalékosok és póttartalékosok egymásután kapják a fehér-szinű behívókat, amelyek szerint a behívottak tartoznak 24 óra belül a legrövidebb uton Ungvárra bevonulni.

Kaposvárott tegnap délben kezdtek jelentkezni a kaposvári 44-es hadkiegészítő parancsnokságon a sürgős uton behívott három legifjabb korosztálybeli póttartalékosok. Számszerint 940 ember hívott be a kaposvári hadkiegészítő parancsnokság. A kaposvári hadfölszerelési anyagraktár parancsnoksága sürgős fölhívást intézett az összes katonai szállítókhoz, hogy a kötelező katonai szállításoknak négyzerezését a lehető legrövidebb idő alatt készítsék el és szolgáltatassák be a raktárba. Tegnap délután 600 darab szövött téli ing, téli nadrág, egyéb ruhadarabokkal együtt, különvontanon Budapestről Kaposvárra érkezett. Ezenkívül több helybeli kereskedőnél is nagymennyiségű téli alóruhákat vásárolt tenap délután a hadfölszerelési anyagraktár. Intézkedés történt arra nézve is, hogy a közösök Baross-utcai laktanyája a legsürgösebben hadikórházzá legyen átalakítható és pedig legalább 2000 ember befogadására. Ekezer négy száz sebesült befogadására pedig a Szántó-laktanyát készítik elő.

Nagykanizsán a 48. ezred első zászlóaljának összes tartalékosait és póttartalékosait behívták, mert Boszniába vezényelítve felemelt békelétszámba helyezik. Tegnap a városba érkezett ezerekszáz behívott katoná, akik közül 500-at a régi gimnáziumban, 400-at pedig a Temető-utcai kaszárnyában szállásoltak el.

Illetékes helyről a következő ezáfolatot kaptuk:

Ismételt hivatalos felvilágosítások dacára is a tegnapi és mai egyes napilapok riasztó híreket bocsátanak világgá a most végbemenő katonai előkészületekről. Ezek a hírek csakis alaptalan és indokolatlan nyugtalanságot támasztanak a lakosság körében. Többek között egyes lapok azt híresztelik, hogy a 4., 7. és 13-dik hadtest összes ezredeinek összes tartalékosai behívtak. Ezzel szemben illetékes helyről kijelentik, hogy az említett hadtestek körletéből csakis azon csapatok tartalékosai hívtak be, amelyek már Bosznia-Hercegovinában, vagy déli Dalmáciában állomásoznak, azonban az említett hadtestek azon csapat részeihez, amelyek jelenleg Magyarországon állomásoznak, egyetlen egy szál tartalékost sem hívtak be. Pl. a kecskeméti 38. gyalogezred harmadik zászlóalja Trieszben állomásozván, az ezred zászlóaljához tartozó tartalékos legénység innen behívatott, míg az ezred Budapesten, Kecskeméten állomásozó többi három zászlóaljához tartozó tartalékos legénység közül egyetlenegy sem hívatott be. Vagy egy másik példával világítva meg a fentieket, a 68. gyalogezredhez, melynek mind a négy zászlóalja Magyarországon van, szintén egyetlenegy tartalékos katonát sem hívtak be.

Legújabb híreink.

Pétervár, márczius 19.

Radic István horvát képviselő, aki vendégképpen itt időzik, a Nyilvánosság Férfiai nevű politikai klubban az elnökség felkérésére előadást tartott, amelyben a Habsburg-monarchia területén lakó szlávok sorsát dicsőítette, akik minden szabadságot élveznek. A horvátok boldogok az enxio miatt, amely igazságos és szükséges volt s ez országoknak a kulturális haladást biztosította. A teremben, amelyben számos kiváló politikus volt, nagy zaj támadt. A jelenlevők közül többen, köztük gróf Bobrinsky, hevesen támadták Radicot, kincnek fejtegetései azonban számos védőre is találtak. A sajtó hallgatólag siklott át ezen ügy felett.

Csernovitz, márczius 19.

Az utóbbi napokban a háborus hírek miatt felizgatott lakosság egyenesen megostromolta az itteni takarékpénztárt. A tartomány főnöknek ez ügyben kibocsátott megnyugtató közleménye lényegesen gyengítette a pánikot.

Bécs, márczius 19.

A ruthének klubjának elnöksége a következőket közli: A ruthének klubjának mai ülésén Trilovszky képviselőnek a képviselőházban minap tett nyilatkozata miatt rosszaság fejeztetvén ki, nevezett képviselő a klubból kilépett.

Páris, márczius 19.

A Havas-ügynökség jelenti Rómából: Ausztria, Magyarországnak a hatalmakhoz intézett jegyzéke

értelmében Anglia tudomásul veszi a jegyzőkönyvet. A konferencia esetleges döntésének fentartott kérdések kivételével, melyek felől előzetes megállapodás szükséges, Oroszország hangsúlyozta a konferencia egybegyűlésének szükségességét, valamint azon óhaját, hogy Ausztria-Magyarországgal és a többi hatalmakkal összeülésük tárgyában megértesse magát. Olaszország nézete az, hogy a konferencia kérdése immár megérett és megállapította a programot.

A Reichsrath és a háboru.

Bécs, márczius 19.

A Reichsrath megkezdte az ujonczjavaslat második olvasását. A vita során *Bilinski* lovag pénzügyminiszter határozottan szembeszállt azokkal a híresztelésekkel, hogy az állam háboru esetén a takarékpénztáraknál lefoglalja a betéteket és ezeket a hadi költségekre használja fel. Bármennyire hallatlan az ilyen híresztelés, Ausztria különböző tartományában *veszedelmes módon rohanják meg a takarékpénztárakat a betevők*. A pénzügyminiszter kijelenti, hogy szerinte indokolt az a remény, hogy *nem is lesz háboru*. De a legvégső esetben is, ha mégis háborura kerülne a dolog, ki kell jelentenem, — folytatta, — *szégyenlem magam, hogy lakosságunk a kormányt ilyen rendkívül elszomorító váddal illetheti*. Még háboru esetén, ellenséges területen is szentségként óvjuk a magántulajdont. Hogyan lehet egy pillanatig is azt hinni, hogy minden törvény ellenére elvegyük polgárainktól magánvagyonukat. Ezek a hírek olyan gyermekek és oly értelmetlenek, hogy azt kell hinnünk, hogy agitátorok vannak, kiknek érdekük ezeket terjeszteni. Nem vagyunk mi szegény ország, de ha a haza veszélyben forogna, meg van győződve a miniszter, hogy a ház áldozatkészsége meg fog nyilvánulni és a haza rendelkezésére fogja bocsátani a szükséges eszközöket. Nemesak a kormány, hanem az egész képviselőház nevében kijelenti a miniszter, hogy soha és semmikor sem történt olyasmi, hogy a kormány kezét idegen tulajdonra tegye, amely szent előtte. A takarékpénztárak betevői teljes biztonságban vannak, és betéteik érintetlenek maradnak, tekintet nélkül békére vagy háborura. A betevőknek a legesekélyebb okuk sincs arra, hogy betéteiket a takarékpénztáraktól visszakérjék. Reméli a miniszter, hogy ez a kijelentése egyaránt megnyugtassa a nagy és kis betevőket, és hogy elkerüljük a runt (takarékpénztárak megrohanását), amely a legnagyobb szerencsétlenséget jelentené. (Élénk tetszés és taps.)

Schumayer képviselő a leszerelés és a népfelfegyverzés mellett szólal fel.

Ebenhoch képviselő hangsúlyozza a hadsereg kiegészítésének szükségességét állami, gazdasági és dinasztinai okokból. Reméli a béke fennmaradását és kijelenti, hogy az egész világ tudása szerint egyetlen állam sem tanusított még nagyobb békeszeretetet, mint Ausztria-Magyarország ma. Szóla köszönetet mond Németországnak szövetségi hűségéért. Az annexió tekintetében hangsúlyozza, hogy a jogi kétségkívül a monarchia oldalán van és határozottan visszautasítja *Tryloveski* képviselő elítélő nyilatkozatait katonáinkról. Az osztrák-magyar hadsereg éppen Boszniában nemesak bátorságának, hanem csodálatraméltó emberiségének is bizonyítékát adta és köteleltségét ebben a két irányban a jövőben is teljesíteni fogja. (Viharos helyeslés.)

Guggenberger képviselő a hadsereg közösségének fenntartása mellett szólva tiltakozik a Magyarországnak adandó egyoldalú engedmények ellen. (Helyeslés a keresztényszocialistáknál.)

Dr. Schusterschitz kifejti, hogy a délszlávok bár ellenesei a kormánynak, megszavazzák az ujonczlétszámot, mert ez áll a béke fenntartása érdekében.

Dr. Hrubán a kath. nemzeti klub nevében kifejti, hogy az ujonczok megszavazása nem fejez ki bizalmat a kormány iránt. Abban a perczen, amidőn sok millió ember szívét aggodalom tölti el, ünnepiesen felémeljük hangunkat, hogy népünk

hő óhaját, a béke fenntartását tolmácsoljuk. (Élénk helyeslés.)

Georgi landwehrminiszter hosszabb beszédben rekapitulálja a véderő-bizottság tegnapi ülésén az új véderőtörvény és a katonai büntető perrendtartás ügyében kifejtetteket, ismétli a mozgósítási hírekre vonatkozó kijelentését és végül azt mondja: Uraim! Az ujonczlétszám ügyében készülnek leadni szavazatukat. Bár szavazatuk csak a normális létszámra vonatkozik, jelentőséget nyer ez azért, hogy oly időben történik, midőn egész Európa reánk néz és tárgyalásainkat megítéli. Seregünk, mint egy egész, egy szellemtől áthatva *készen áll* (Élénk helyeslés.), hogy a legfőbb hadur parancsának engedve hűségét bebizonyítsa és megvédje azt, amit a polgárok szorgalommal teremtettek. (Helyeslés.) A különböző pártok előbb szóló tagjai elismerésméltó módon kifejezésre hozták, mily nagy a tekintélye hadseregünknek saját népünkkel. Szavazatukkal önök is e bizalomnak fognak kifejezést adni. Minél egyhangubb lesz a szavazat, annál imponálóbb lesz kifelé és annál üdvösebb a béke szempontjából, amelyet nem óhajunk kevésbé, mint önök és amelynek fenntartását reméljük. (Hosszantartó élénk helyeslés és taps.)

Chiari képviselő a német nemzeti szövetség nevében kijelenti, hogy pártja nem tartja alkalmasnak az időt arra, hogy az ujonczok megszavazása felett sok szót vesztegessen. Teljes joggal lehet mondani, hogy Ausztria németjei egész szívéből a békét óhajítják és emellett foglalnak állást, első sorban fegyverviselő ifjúságunk érdekében, amelynek élete és épsége forog veszélyben az állam gazdasági jóléte érdekében, amelyért a németek a teher nagy részét viselik. *Nem a háboru, hanem a békét akarjuk*. De nem akarjuk a békét minden áron és semmiesetre sem Ausztria becsülete árán nem olyképpen, hogy ma fenntartva a békét, holnap aránytalanul nagyobb áldozatokkal kelljen háboru viselnünk. Bizalommal viseltetünk Ausztria ép erejében. A vitát erre berekesztik. Az ülés tovább folyik.

A javaslat 1. szakaszát 289 szavazattal 103 ellenében elfogadják. (Élénk tetszés.) A 2. szakaszt és a határozati javaslatokat ugyanilyen számarányú szavazatokkal fogadják el. Ezután elfogadják a javaslatot harmadik olvasásban is. (Élénk tetszés és taps. *Georgi* landwehrminisztert számosan üdvözlöik.)

Elnök bejelenti, hogy *Breitner* képviselő interpellációt jegyzett be, amelyet azonban nem olvastathat fel, mert közléseket tartalmaz a tartalékok behívásáról, a haditanács egybehívásáról, a flotta mozgósításáról és a hadseregek egybeállításáról. Sajnálja, hogy az interpelláció egy újságban nyomtatásban már megjelent és kijelenti, hogy a Ház nem engedheti meg. *Breitner* képviselő kijelenti, hogy az interpellációban felsorolt részletek a magyar sajtóban jutottak nyilvánosságra, sőt a közös hadügyminiszter lapja is közölte azokat, amiből nyilvánvaló, hogy neki sincs kifogása ellene. Tiltakozik a zárt ülés ellen és kéri, hogy a Ház hozzon határozatot. Az elnök elerendeli a zárt ülést. A nyílt ülés megnyitása után az elnök jelenti, hogy a Ház az interpelláció felolvasását határozta el és *Bienerth* miniszterelnöknek adja át a szót, aki a landwehrminiszternek a véderő-bizottságban és a Házban tett kijelentéseire hivatkozva konstatálja, hogy az interpellációban foglalt adatok a tényeknek nem felelnek meg. (Élénk tetszés.) Legközelebbi ülés holnap d. e. 10 órakor.

KÜLFÖLD.

Az entente-jegyzőkönyv Törökországban.
Pallavicini örmény osztrák-magyar nagykövet Létőn nagy ebédet ad, amelyen török részről meg fognak jelenni: a nagyvezér, az ideiglenes külügyminiszter, a hadügyi és tengerészeti miniszter, a vezérkari főnök és a konstantinápolyi gárdahadtest parancsnoka. Az osztrák-magyar-török entente jegyzőkönyvet hirt szerint már holnap veszi a kamara tárgyalás alá. A jegyzőkönyv elfogadását a porta,

a kamara, a szenátus és a diplomaták körében biztosítottak tekintik.

Zendülés a sah testőrségében. A „*Vossische Zeitung*“-nak táviratozzák Teheránból: A Bagea-kerben, a sah nyári kastélyában a testőrség között zendülés támadt, mert a csapatok régóta nem kaptak zsoldot. Híresztelik, hogy testőrök merényletet akartak elkövetni a hadügyminiszter ellen, de nem sikerült. Más verzió szerint a sah és a hadügyminiszter a katonaság támadása előtt a palota belső lakosztályaiba menekültek. Azt is mondják, hogy a sah véletlenül és vigyázatlanságból a saját revolverével megsebesítette önmagát és egy kamarását. Nem lehet tudni, hogy tényleg véletlenség volt-e, vagy merénylet, csak annyi biztos, hogy a sah könnyebben megsebesült és kénytelen ágyban maradni. A tüzérségi raktárból ágyukat szerelnék föl, amelyeket a Bagea-kerbe fognak küldeni. Teheránban a bazárok be vannak zárva. A sah hirdetésekkel figyelmezteti a népet, hogy nyissa ki a bazárokat, különben erőszakkal fogja felnyitítani. Erre a lakosság proklamációt adott ki, amely így hangzik: Ha erőszakot fog alkalmazni a katonaság, vagy a kozákesapat, akkor tüzelni fogunk nájuk. Bondor-Aban városát a forradalmárok hatalmukba kerítették. Hosodban tartományi országgyűlést választottak.

Német birodalmi gyűlés. A birodalmi gyűlés folytatta a katonai költségvetés második olvasását.

Einem hadügyminiszter kifejti, hogy a szociáldemokraták Jenában határozati javaslatot fogadtak el, mely arra kötelezi őket, hogy odatörekedjenek, miszerint az ifjúságban ellenszenvet keltsenek a katonai szolgálattal iránt. A szociáldemokraták ellenszenvet akarnak ébreszteni a tekintély ellen. Ezért kell óvatosságnak lennünk oly katonai vezetők kiválasztásánál, aki esetleg fegyvert adhatnának a szociáldemokraták kezébe. Egyenesen felháborító agitációs irat van birtokomban, amely felszólítja a tartalékosokat és ujonczokat, hogy háboru esetén tagadják meg az engedelmességet. A miniszter nagy lármában felolvassa a cikket és kifejti, hogy a feljebbvalók igyekeznek a szigorú bánásmódot és a tulkapásokat megakadályozni. A katonai büntető törvény revíziója előkészületben van. Oly rendelkezés nincsen, amely a zsidó ifjúságot kizárná a tiszti előmenetelből. Egyenesen az igazság aktusának tekintem, hogy az ifjú zsidó-embert, aki ügyes és alkalmas, tartalékos tisztvé léptessék elő. *Rieseberg* képviselő rövid fejtegetései után a tárgyalás folytatását holnapra halasztják.

Román kormányváltás. Romániában a parlamenti nehézségek következtében, amelyek *Avereszku* tábornoknak a kabinethez való tartozására vezethetők vissza, az egész kormány felajánlotta a királynak lemondását. A király erre *Bratianu* miniszterelnököt bízta meg a kabinet újjászervezésével, amelyet *Bratianu* már be is végzett. Az összes miniszterek, *Avereszku* hadügyminiszter kivételével megtartják tárcájukat. Az utóbbi parancsnoki állást kap a hadseregben. *Stelljan* igazságügyminisztert bízták meg ideiglenesen a hadügyminisztérium vezetésével. *Boteanu* tábornok bukaresti katonai kormányzót neveztek ki hadügyminisztériumi államtitkárrá.

A reménykedő Hollandia. Hágában a hollandi kormány az egyesült kamarában azt a javaslatot nyújtja be, hogy a trónörökös trónjogosultságának kiskorúsága idején való beállta esetén *Vilma* anyakirálynő bizassék meg a régensséggel és akadályoztatása esetén *Henrik* herceg legyen a régenső helyettese. Egyébként a királynő férje lesz a kiskoru uralkodó gyámja.

Rifaat basa látogatása. Rómából táviratozzák: A „*Tribuna*“ melegen üdvözlöi *Rifaat basa* török külügyminisztert és ezt írja: *Rifaat basa* látogatása udvarias és barátságos aktus, amelyet az olaszok hálásak. *Rifaat basa*, mielőtt új hivatalba lép, meg akarta látogatni Európá azon fővárosait, amelyek igen erősen érdekelték vannak a balkáni kérdésekben. *Rifaat basa* nagy barátságot érez Olaszország iránt és abban a meggyőződésben van, hogy Törökországra hasznos, ha Olaszországhoz való viszonyát mind bensőbbé tesz. A külügyminiszternek *Tittonival* való találkozására e szerint a legnagyobb jelentőséggel bír.

Berlinből jelentik: Vilmos császár Rifaat basa török külügyminiszternek a török sas-rend nagykeresztjét adományozta. Rifaat basa tegnap délután hosszabb tanácskozást folytatott Schön államtitkárral és azután Bülow herceg birodalmi kancellárt látogatta meg. Oozman nizami basa török nagykövet ma a Keiserhof-szállóban reggelit adott Rifaat basa tiszteletére. Nizami basa az olasz és spanyol nagykövet között ült, vele szemben ült Rifaat basa, Schön államtitkár és Szögyény-Marich osztrák-magyar nagykövet között. A reggelin résztvettek továbbá Nagy-Britannia, Franciaország, az Egyesült Államok és Japán nagykövetei, továbbá a török nagykövetség személyzete.

Botrány a spanyol szenátusban. A spanyol szenátusban három nap óta egy interpellációt tárgyalnak, amely Sanchez Toca konzervatív szenátornak a Madridot vízzel ellátó állami vállalat igazgatói állásáról történt elbocsátására vonatkozik. A mai tárgyalás folyamán izgatott viták fejlődtek ki. Sol y Ortega a leghevesebb szemrehányásokat tette a kormányra Sanchez Toca szenátor elbocsátása miatt és bejelentette, hogy tüntetést fog rendezni annak megállapítására, vajjon a közvélemény a kormány mellett van-e. Amidőn a szónok moralitás hiányát vetette a kormány szemére, nagy láрма keletkezett. Heves szóváltás fejlődött ki Maura miniszterelnök és Sol y Ortega között, akít az elnök hiába intett csendre. Amidőn egy pillanatra nyugalom állott be, a miniszterelnök kijelentette, hogy a szenátust hívja fel bírónak arra, vajjon a kormányra lehet-e immoralitást szemére vetni.

Belgium új bécsi követe. Brüsszelből jelentik nekünk, hogy Errembault de Dudzele gróft, Belgium eddigi konstantinápolyi követét bécsi követté nevezték ki, báró Borchgrave helyébe. Gróf Errembault de Dudzele 1898. évi augusztus hó 19-ike óta állott a konstantinápolyi belga követség élén. A gróf jelenleg hatvan éves.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Főispán és közigazgatási gyakornok. Szunyogh István biharvármegyei közigazgatási gyakornokot főispánja állásától felfüggesztette, mert tüntetőleg nem köszöntötte. A vármegyei főügyész pénzbírság kiadását javasolta s ez ügyben a fegyelmi bíróságnak döntenie kell. A vármegyei fegyelmi bírósága azonban ez ügyben nem határozhat, mert az elnök: Glaz Antal főispán ördekel fél. Az ügyet onnelfogva most a belügyminiszterhez terjeszti fel a főispán, hogy ő delegálja a megfelelő bíróságot.

Egyszerűsítés a községi pótdadók leírásánál. Pest vármegye a legutóbbi közgyűlésén a községi pénzkiszárlási szabályrendeletet módosította a kért, hogy jövőben a behajthatatlan községi pótdadók törlése iránt nem kell a községi képviselőtestületnek és a törvényhatósági bizottsági közgyűlésnek külön határoznia, hanem ezek az állami adó törléseivel hivatalból töröltetnek. A határozat megokolása a következőket mondja: Az 1883. XLIV. t.-cz. 43. szakasza és a községi pénzkiszárlásról szóló szabályrendelet 65. szakasza szerint községi adó, amely az állami adónak járuléka, az állami adóval együtt ná, ha az állami adó is behajthatatlanná lesz és szedendő és így csak akkor válhat behajthatatlannak következtében vagy egyébként töröltetik, illetve elengedtetik; de a községi adónak járulékos természetéből egyúttal az is következik, hogy az elengedett és törölt állami adónak megfelelő pótdadó leírása meg sem tagadható, minélfogva a leírásnak képviselőtestületi és törvényhatósági tárgyalására semmi szükség nincsen, hanem a leírás a könyvvel teljesítő közege által hivatalból eszközözendő.

EGYETÉRTÉS

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. alatt van

A szerkesztőség telefonja: 788.

A kiadóhivatal telefonja: 706.

Az angol flotta-vita.

Budapest, márczius 19.

Az angol alsóház mai ülésének folyamán megkezdtek az előirányzat tárgyalását, a flotta tényleges legénységi állományát 120.000 emberben állapították meg és azután ismét megkezdtek a flotta-politikáról szóló általános vitát.

Chamberlain Austin azt hiszi, hogy a nép nagy tömegének és összes pártjai érzelmeinek ad kifejezést, ha azt mondja, hogy a kormány közlései és nyilatkozatai nem oszlatják el az aggodalmakat és nem győzték meg az ellenzékét arról, hogy a jelen helyzetben szükséges összes lépések meg fognak történni. Sir John Fisher, folytatta szóló, rövid idő előtt azt mondta, hogy nyugodtan alhatunk. (A miniszterelnök közbeszólt: Ezt tehetjük is!) Nyugodtabban aludnánk, ha az admirálist nem kaptuk volna rajta, hogy elszundikált. (Helyeslés az ellenzékénél.) Az ellenzék azon a véleményen van, hogy a kormány nem vette eléggé tekintetbe a körülmények komolyságát és hogy programja, a jelen helyzet szükségleteit tekintve, nem elégséges. A kéthatalmi standard odaveszett és Anglia hegemóniája a tengeren veszélyeztetve van.

Mi történt a német hajógyárakban?

Bellarías (liberális) a flottapolitikáról folytatott vitában felhozta: Az országban látszó nyugalanságot nem Balfour becslése okozta a német Dreadnoughtok száma tárgyában, hanem Asquith és Mac Kenna kijelentései. Lehetetlen volt megérteni, hogy miért nem tudta meg a kormány korábban, mi történt a német hajógyárakban. Ha visszatérünk a német birodalmi gyűlésben már elhangzott biztosításokra, akkor nem bizhatok Tirpitz államtitkár kijelentésének valóságában. (Ellentmondás a kormánypárton.) 1898-ban a német birodalmi kancellár azt mondta, hogy a németeknek még álmukban sem jut eszükbe, hogy versengjenek a nagy tengeri hatalmasságokkal és hogy az akkor benyújtott törvény számos év flottapolitikájának alapját fogja képezni. Tizenkét hónapos időszak után azonban már megkezdtek az 1900-ik évi nagy flottatörvény tárgyalását. Ezután Lough (radikális) szólalt fel, kijelentvén, hogy a kormány teremtette azt a pánikot, amelyet az ellenzék megmozdított. Két napon belül az egész lehetetlenségnek bizonyult és beláttuk, hogy nincs okunk az aggodalomra. Tizenhét Dreadnought helyett, mint ahogy kormányunk megállapította, 1912. évben Németországnak csak 13 Dreadnoughtja lesz, mint ezt a legjobb forrásból halljuk s ezek sem márczius hónapban, hanem ősszel készülnek el.

Egy közbeszólásra szóló ezt válaszolja: Ez a helyreigazítás a legjobb forrásból származik. Engedjék azokat az urakat, akiknek ebben örömiük telik, arról beszélni, hogy a külügyminiszterek, ha parlamentjeikben nyilatkoznak, hazugságokat adnak elő. Én nem fogom ezeket követni. A civilizáció tekintélye azt parancsolja nekünk, hogy hivatalos jellegű megállapításokat mindaddig valóknak tekintünk, míg hamisnak meg nem állapítottak. A német nép semmiféle barátságatlan lépést nem tett országunk ellen még flottája tekintetében sem és e napokban gazdag bizonyítékát szolgáltatva barátságos érzelmeinek. Nagy uralkodója immár huszonegy év óta ül a trónon és nincs angol, aki egyetlen barátságatlan cselekedetet tudna mutatni egész uralkodása során. (Közbeszólások: Hát a távirat?) Minek beszélünk egy távirat elcsúszott kifejezéséről. Elhamarkodások ezernyi esetét tudnám felsorolni, melyeket vezető politikusok követtek el. A kormány politikájának célja az kell, hogy legyen, hogy szorosabbá tegye a barátságot a két ország között, ahelyett, hogy valamely olyan lépésbe folyamodna, mely ellentétes viszonyt támaszthatna.

Mac Kenna válasza.

Néhány szónok beszélt még ezután, mire Mac Kenna, az admirális első lordja emelkedett szólásra. Az admirális hírszerző irodájáról Bonar Law éles hangon beszélt. Ez az éles kritika teljesen indokolatlan volt. Ami az ősszel Németországban történt, arról a brit kormány egy vagy két héten belül tudomást szerzett. Ami az építőképességet illeti, sohasem mondtam, hogy Anglia nyolc hajót tud két hónapon belül vízrebocsátani és két év alatt el tud készülni az építéssel. Ilyesmire nem vagyunk képesek, de Németország sem. Én nem hiszem, hogy Németország hajóit három év alatt el tudja készíteni. 1910. decemberében Németországnak négy hajójánál többje rem lesz készen. 1911. júliusában további két hajóval tud elkészülni és a két utolsóval 1911. augusztusában. Az a közlés, amelyet Balfour tett, a kormány tudtával történt. Megvizsgáltuk azt és el is vetettük. Az a konklúzió, amelyre a kormány jutott, az volt, hogy Németország 1911. augusztusában és nem korábban tizenhárom nagy hajóval fog tudni elkészülni.

Még feltéve azt az esetet is, hogy Balfour leg-sötétebb aggodalmai teljesednek és Németország 1911-ben 13 hajóval bír a mi 12 hajónkkal szemben, még ekkor is hatalmas túlerővel rendelkezünk Németország ellen. A legveszélyesebb pont nem 1911. márczius hava, amidőn abszolút biztonságban leszünk. Arra a jövő eshetőségre kell gondolnunk, amidőn valamely hatalom abban a helyzetben lesz, hogy Dreadnoughtokat majdnem olyan gyorsan, ha nem is épp oly gyorsan építhet, mint mi. Az admirális e lehetőségre gondolva, első sorban négy rendkívül erős Dreadnoughtot építtet és felhatalmazást kér, hogy további négy ily minden más hajót tulszámnyaló Dreadnoughtokat építhessen 1912. márczius haváig. E hajótípus tekintetében tehát mindenkor biztosítva van számunkra a szám-szerű tulsuly. Az ugynevezett veszélyes föllendülés eredménykép négy hajónk lesz, amely sokkal hatalmasabb lesz, mint az összes többi Dreadnought vagy Superbe hajók. Flottánk tehát az 1911—1912 években sokkal erősebb lesz, mintha minden évben négy hajót építettünk volna. Ami a jövőt illeti, nem kételkedem abban, hogy a brit vállalkozók a legközelebb 6—8 hónap folyamán teljesen abban a helyzetben lesznek, hogy az admirális valamennyi igényének megfeleljenek. Egy éven belül hajóépítési képességeink ismét a legelső lesz a világon. Mitől kell akkor tartanunk? 1912. márczius havában egy jobb hajótípus tulsulyban leszünk. Hajóépítési képességeink nagyobb lesz, mint Németországé. Ez elegendő arra, hogy Nagy-Britannia képes legyen a tengeren tulsulyát teljesen megtartani. (Helyeslés.)

Németország ellen.

Balfour több kérdésére azután Asquith miniszterelnök kijelentette, hogy fenntartja további kijelentéseit, amelyek szerint a kormánynak négy Dreadnought hajót kell építenie, ha ezt Németország gyorsabb építkezése szükségessé tenné. Senki sincs nálam jobban meggyőződve, hogy Angliának a Dreadnought hajók tekintetében minden más hatalom felett kell állania és minden ellenséges szármárak nélkül, azon hatalommal szemben tulsulyban maradjon, amely legutóbbi fejlődése következtében egyedül rendelkezik azon eszközökkel, hogy velünk, ha kívánja, egyazon színvonalra emelkedhetik a hajótípus gyors megépítése tekintetében. (Helyeslés.) E dolog nincs összefüggésben a kéthatalmi standarddal. Itt különös körülményről van szó, amely e külön hajótípussal van összefüggésben azzal a típussal, amely 5, 7 vagy 8 év múlva az uralkodó típus lesz. Negyven hadihajóból álló gyönyörű flottánk a legjobb azok között, amelyet a világtörténelem ismert, vagy amely valaha birtokunkban volt. 1912. vagy 1913-ban még mindig a leghatalmasabb és legharcképesebb lesz. Amennyiben a folyó év tekintetbe jön, a Dreadnoughtok építését és a kéthatalmi standardot elkülönítve kell tekintenünk. Nem hiszem, hogy gondolkozni kellen arról, vajjon mind e négy hajó 1910. április 1-én tengerre bocsátható legyen. Nem hiszem, hogy töprengenünk kellene egyes újságnilyilatkozatokon, amelyekről csak azt akarom mondani, hogy nagy meglepetéssel töltöttek el és azok folytatását várom be. Nem hiszem, hogy helyes volna feltennünk, hogy az a lehetőség, amelyről szólottam, szükségkép vagy elkerülhetetlenül be fog-e következni. Remélem, hogy ez nem fog történni.

Ha e lehetőség mégis beáll, akkor szerzett hatalmunk és megtett előkészületeim oly erőt adnak nekünk, amely elég nagy, hogy a lehetőséggel szembeálljunk, azzal szemben előnyben legyünk és az ország biztonságát megőrizhessük. (Helyeslés a kormánypárton.) A vita további része a tegnapi vita nyomán halad. Az ellenzékiek ismételték azon állításukat, hogy a kormány javaslata nem kielégítő. Balfour hétfőn ismét beszélni szándékozik.

A Daily Telegraph cikket közöl a flottáról, amelyben kifejti, hogy a kéthatalmi standard fontosságát szem előtt tartva, a minimális szükséglet 30 Dreadnought, amelyeknek építését a legközelebbi négy évben meg kell kezdeni. Ezzel egybehangzóan hadihajóépítési-terv szükséges, amely 71 millió font szükségletet hat vagy hét évre felosztana. A Standard értesülése szerint több peer és az alsóház több tagja néhány nap előtt azzal a kéressel fordult a miniszterelnökhöz, hogy vizsgálatot indítson az admirálisban és a flottakormányzatban uralkodó viszonyok tekintetében.

TÁVIRATOK.

Németország Kelet-Ázsiában.

Berlin, márczius 19. (Saját tudósítónktól.) A német birodalmi külügyi kormány és a japán külügyminisztérium között tárgyalások vannak egy szerződés megkötése céljából, amely kölcsönösen védené a két állam érdekeit Kelet-Ázsiában

és a Csendes-oczeán mellékén. A szerződést valószínűleg már a napokban aláírják.

Egyiptom helyzete.

Berlin, márczius 19. A német kábeltársaság jelenti Kairóból: A „Leva“ nevű nacionalista lap szerkesztője mintegy 2500 benszülött előtt beszédet mondott Egyiptom politikai helyzetéről. Hirdette az angol megszállást, valamint az egész Európa, különösen a Franciaország elleni harcot, miután utóbbi ország nem segítette Egyiptomot szabadságra való törekvéseinél. Követelte az egyiptomiak személyes kezdeményezési jogát az alkotmányért való küzdelemben. Előadtak egy hazafias költeményt is, amely felszólítja a kormányt, hogy tüzzel-vassal küzdjön, ha a szavak nem használnak.

A francia hadiflotta.

Páris, márczius 19. A hadügyminisztérium elkészítette a hadiflotta céljaira szolgáló 30 millió franknyi póthitelre vonatkozó törvényjavaslatot. A tervezetet legközelebb előterjesztik a kamarának. Az indoklás, amely a sokat emlegetett tengerészeti leltárt tartalmazza, e címet viseli: Javaslatok, amelyek arra volnának alkalmasak, hogy a tengerészeti célokra megszavazott költségek helyes alkalmazását lehetővé tegyék.

UJDONSÁGOK.

Aki majdnem arculütötte Wagnert.

Néhány hét óta a levélhordó szabályosan beállít a szerkesztőségekbe egy angol hetilappal, amely Majna melletti Frankfurtban jelenik meg. Az angol újság irodalommal, művészetrel, színművel foglalkozik — de amit leginkább fognak irigyelni tőle a leptulajdonosok, az bizonyára a hó hirdetési rovata. A szellemi részben Felbermann Henrik, Angliában élő honfitársunk „Bábel tornya“ czimen élményeit mondja el és ezeket az élményeket mindig vörös czeruzával megjelöli, hogy ekképen is fölhívja rá a magyarok figyelmét.

Ezek az élmények csakugyan érdekesek. Kiténik belőlük, hogy Felbermann Henrik a múlt század majdnem minden nevezetes emberével parolázott. Munkácsy Mihály néki kedves Miskája volt, Catulle Mendéssel sürin bizalmaskodott, Victor Hugo igen gyakran méltatta véleményének meghallgatására. Wagner Richárdot is ismerte, de őt nem szólította Ricsinek. Hogy miért nem, azt is elmondja.

Gazdag német zsidó bankárnál voltak vacsorán. A társaságban ott volt Wagner Richard is, akinek a csillaga akkor már fölfel haladt. Beszéltek mindenféléről és többek között szóba kerültek a zsidó talantomok. Wagner rögtön ráugrott a témára (ez volt a kedvelt vesszőparipája!) — jegyzi meg Felbermann Henrik) és széles gesztusok kíséretében, hangos szóval becsmérelte a zsidó zeneszerzőket.

Ekkor — írja Henrik — már forrni kezdett bennem a vér. Nemesak Wagner nyilvánvaló méltánytalansága miatt, hanem főképen azért, mert Wagner zsidó házban adta elő éles kritikáját. Még pedig olyan zsidó házban, akitől többször kért kölcsön pénzt és aki többször adott is néki pénzt, abban a biztos tudatban, hogy soha vissza nem fogja kapni. Ott volt a társaságban egy zsidó énekes is, aki Wagner egyik operáját diadalra segítette.

De Wagner mindezzel nem törődött. Magyarán szólva, szidta a zsidókat, mint a bok-

rot és odakonkludált, hogy igazi, nagy zsidó tehetség sohasem volt s a zsidók legfőbb másodrangú szerepet tudtak betölteni.

— Erre én hangos kacajra fakadtam! — folytatta Henrik.

Wagner megfordult és ridegen rákiáltott:

— Mit nevet ön, Rotzbub? (Ezt a szót „Rotzbub“, úgy látszik, nem akarta angolra lefordítani Henrik, mert meghagyta eredeti német zamatoságában.)

Az élmények írója itt fölugrott a helyéről és fölemelt ököllel Wagnerre rohant.

— Az ön vastag tudatlanságán nevettem! — kiáltottam — és ha meg nem fognak, bizonyosan arcul ütöm.

De hát lefogták Henrik kezeit és így Wagnert nem ütötte arcul.

NAPIREND. Naptár. Szombat, márczius 20.

Róm. kath.: Joachim. — Prot.: Damó. — Görög-ország: márczius 7. Vanus vt. — Zsidó: Adar 27. S. v. Pekud. — A nap két reggel 6 óra 6 perczkor, nyugszik d. u. 6 óra 10 perczkor. — A hold két éjjel 5 óra 54 perczkor, nyugszik d. u. 4 óra 17 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak.
A Miénk kiállítása a Nemzeti Szalonban nyitva 9—5-ig. Belépődíj 1 korona. — Aláíró kiállítás a Könyves Kálmánnál (Nagymező-utca 37—39.) nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — Az Uj Művészeti Szalon (Kecskeméti-utca 3. sz. a.) nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — Az Uránia Kiglyó-téri szalonja nyitva 9—8-ig. Belépődíj 20 fillér. — A Nemzeti Múzeum ásványtára nyitva 9—2-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva 10—2-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva 10—1-ig és 3—7-ig. — A Történelmi Képesarnok nyitva 10-től fél 2-ig. — A Földtani intézet múzeum zárva. — A Széchenyi Múzeum zárva. — Az aquincumi múzeum nyitva egész nap. — A Techn. Iparmúzeum nyitva 9—1-ig és 6—8-ig. — A Ráth György Múzeum nyitva. — Az Erzsébet Múzeum nyitva 9-től fél 1-ig és 3—4-ig. — A Nemzeti Múzeum könyvtára nyitva 9—4-ig. — Az Akadémia könyvtár nyitva 3—7-ig. — Az Egyetemi könyvtár nyitva 9—12-ig és 3—8-ig. — A Fővárosi könyvtár nyitva 9—2-ig. — A Keresk. Múzeum könyvtára nyitva 9—2-ig. — A pedagógiai könyvtár zárva.

— Uj titkos tanácsosok. A király báró *Aehrenthal* Lexa Bódog nagybirtokosnak és gróf *Clam-Martinic* Henriknek, az osztrák urak háza igjának a titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

— Zichy Nándor nagybeteg. Gróf Zichy Nándor nagybeteg. Tegnapelőtt este a szobájában elesett és súlyosan megsérült. Az agg főúr állapota iránt nagy a részvét.

— A darabont-testőrség új kapitánya. A király gróf *Auersperg* Károly lovassági tábornokot az osztrák darabont-testőrség kapitányává nevezte ki.

— A pápa nevenapja. A pápa ma nevenapja alkalmából misét mondott, majd rokonait fogadta s ezután a biborosok és udvara jelenlétében ünnepi prédikációt hallgatott. Ezután a szent kollégiumot fogadta. Vanutelli biboros hódoló feliratot olvasott fel, amely a kollégium szerencsekívánatait tolmácsolja. A pápa erre köszönetet mondott. A Vatikán kertjei este ki voltak világítva. A szuverén uralkodók nagyszámmal üdvözölték a pápát.

— Kitüntetés. A király Angyal Gábor kassai községi elemi iskolai tanítónak, hosszú és buzgó működésével szerzett érdemei elismerésül, az arany érdemkeresztet adományozta.

— A primási udvarból. Vaszary Kolos biboros-hercegprimás, aki az idej hideg télen alig hagyta el egy napra is budavári palotáját, a meleg, szép napok beálltával újra megkezdte kocsin való kirándulásait a budai hegyek közé. Az egyházfejedelem igen jó egészségnak örvend. A husvéti ünnepek után ismét Balatonfüredre utazik és ott tölti a tavaszt, valamint a nyár legnagyobb részét.

— A Budapesti Gyermekmenhely új igazgatója. A belügyminiszter a budapesti állami gyermekmenhelyhez igazgatóvá dr. *Szana* Sándort, a temesvári állami gyermekmenhely igazgató főorvosát nevezte ki.

— Ünnepelet egyetemi tanár. Dr. Angyal Dávid történetíró tiszteletére, abból az alkalomból, hogy a tudományegyetemen a történelem nyilvános rendes tanárává nevezték ki, az este lakomát rendeztek a hetedik kerületi volt iskolatársak szövetségének tagjai. A lakomán lelkos felkészültségben ünnepelelték a kiváló tudóst.

— Kinevezések a földmivélsügyi miniszterriumban. A király a földmivélsügyi miniszter előterjesztésére Fekete Zsigmond miniszteri tanácsosi czímmel és jelleggel felruházott miniszteri osztálytanácsost miniszteri tanácsossá, továbbá Jancsó Jenő, Kolossváry Ödön, Némethy János, Biró Elek, Nagy Ödön, Medveczky Zsigmond és Hajós Sámuel műszaki tanácsosokat miniszteri osztálytanácsosokká nevezte ki.

— Kossuth Lajos halálának évfordulója. Kossuth Lajos halálának holnapi évfordulója alkalmából már ma megkezdtek Kossuth sírjának a díszítését a kerepesi-úti temetőben. A székesfőváros megbízásából a temető igazgatósága délszaki növényekkel ékesíti a sirt, míg a Kossuth Lajos női kör tagjai friss virágokat hirtenek a sírra. Az első koszorut bátyja, *Kossuth* Ferencz nevében is, *Kossuth* Lajos Tivadar teszi le atyja sírjára. Az ünnepi gyászistentisztelet holnap délelőtt tíz órakor lesz a Deák-téri evangélikus templomban, ahonnan a résztvevő testületek és küldöttségek kivonulnak a temetőbe. *Kossuth* Lajos Tivadar holnap megtekinti a Kossuth-mauzóleumot, melynek belső díszítési munkálatai befejezésükhöz közelednek. Kossuth sírjához ma több fővárosi iskola ifjúsága testületileg vonult ki. — Kossuth Lajos halála évfordulóját a képviselőház is méltóan akarja megünnepelni. Jusch Gyula képviselőházi elnök indítványára ugyanis elhatározta, hogy az évforduló alkalmából holnap nem tart ülést s kegyeletének külső kifejezésére a magyar törvényhozás koszorút helyez a Nagy halott sírjára. A koszorut a Ház nevében Zlinszky István, képviselőházi jegyző teszi le a kerepesi-temetőben Kossuth Lajos sírhalmára.

— A hadsereg köréből. A király kinevezte: Solwegeni John Frigyes altábornagyot, a es. kir. 43. Landwehr-gyaloghadosztály parancsnokát várparancsnokká Przemyslbe; Pfeiffer Rezsőt, csapatszojáltra a 99. sz. gyalogezredhez beosztott vezérkari testületbeli ezredest a hadi-iskolához tanárrá; Schemma Jánost, a 14. hadtest vezetésével és a tiroli és vorarlbergi honvédelmi parancsnok teendőivel megbízott altábornagyot a 14. hadtest parancsnokává, insbrucki vezénylő tábornokká és tiroli és vorarlbergi honvédelmi parancsnokká; Schoedler Ferencz altábornagyot, a 16. gyaloghadosztály parancsnokát a 11. hadtest parancsnokává és lenzbergi vezénylő tábornokká; Fanta Károly altábornagyot, a 34. gyaloghadosztály parancsnokát katonai parancsnokká Zárába; báró Barenfeldi Rhemen Adolf vezérőrnagyot, a 9. hegyi dandár parancsnokát a 34. gyaloghadosztály parancsnokává; Nieli Vilmos ezredest, a 32. sz. gyalogezred parancsnokát a 9. hegyi dandár parancsnokává; Kuchinka Károly vezérőrnagyot a es. kir. 92. Landwehr-gyalogdandár parancsnokát a es. kir. 43. Landwehr-gyaloghadosztály parancsnokává; Gottl Károly vezérkari testületbeli ezredest, a hadi iskola parancsnokának helyettesét a es. kir. 92. Landwehr-gyalogdandár parancsnokává; Seibt Gottfrid vezérőrnagyot, az 56. gyalogdandár parancsnokát a 16. gyaloghadosztály parancsnokává; Steinmetten Stöger-Steiner Rezső ezredest, a 74. sz. gyalogezred parancsnokát az 56. gyalogdandár parancsnokává; Lanzinger Antal 74. sz. gyalogezredbeli ezredest — ezen ezred parancsnokává; elrendelte, hogy: Idiezukh Ernő várakozási illetékekkel szabadságot táborszernagy a nyugállományba átvétessek és neki ez alkalomból a Ferencz József-rend nagykeresztjét adományozta; Kletler Brunó várakozási illetékekkel szabadságot altábornagy a nyugállományba átvétessek; Liebstadt Rukavina Emil várakozási illetékekkel szabadságot altábornagy a nyugállományba átvétessek és neki ez alkalomból a Lipót-rend lovagkeresztjét a díj elengedésével adományozta; Rassi Tivadar várakozási illetékekkel szabadságot vezérőrnagy a nyugállományba átvétessek és neki ez alkalomból az altábornagyi czímet és jellegét a díj elengedésével adományozta; elrendelte továbbá, hogy Mattanovic Ernő vezérőrnagy, a 15. gyalogdandár parancsnoka, ettől a parancsnokságtól felmentessék; kinevezte Kuesera Hugó vezérkari testületbeli ezredest, a zárai katonai parancsnokság vezérkari főnökét a 15. gyalogdandár parancsnokává és Grubie Milán vezérkari testületbeli alezredest a zárai katonai parancsnokság vezérkari főnökévé. — A király elrendelte továbbá, hogy Popsavin Arkádia eskői 28. honvédgyalogezredbeli századosnak, nyugállományba való helyezésére alkalmából a legfelső megelégedés kifejezése tudtul adassék. Erős Gábor nyugállományu honvédszázadosnak az őrnagyi czímet és jellegét díjmentesen adományozta, Hüttner József budapesti 1. honvédhuszárezred százados a magyar kir. testőrség. nél testőrré és századossá kinevezte, Bihar József, a honvédelmi minisztérium állományába tartozó alezredes-hadbírónak és Marosy Károly, a kassai III. honvédkerületi parancsnokság állományába tartozó alezredes-hadbírónak nyugállományba való helyezésére elrendelte s ez alkalomból neveztéknek az ezredes-hadbírói czímet és jellegét díjmentesen adományozta.

— Kossuth-gyászistentisztelet. Kossuth Lajos halálának évfordulóján, márczius 20-án délelőtt 10 órakor gyászistentisztelet lesz a Deák-téri ev. templomban. Az ünnepi beszédet Raffay Sándor lelkész mondja. Az istentiszteleten szokás szerint a kormány és a függetlenségi párt képviselője is jelen lesz.

— **A párisi nagy postásstrájk.** A francia minisztertanács — mint Párisból jelenik — ma foglalkozott a postások sztrájkjával. Ma kétszáz telefonos lány jelent meg a telefon-hivatalban, hogy szolgálatot teljesítsen. A posta- és távirtdahivatalban nagy a javar. Ötmillió levél vár a kézbesítésre. A mozgalom Franciaország minden nagyobb helyére kiterjed. A legtöbb városban általános sztrájkot határozzák el. Ezer és ezer táviratot vasuton visznek a határra és csak onnan tudják továbbítani. A minisztertanács elhatározta, hogy a levélhordókat katonákkal helyettesíti. A közmunkaügyi minisztert fölhatalmazták a sztrájkoló postahivatalnokok elbocsátására. Páris a világtól majdnem teljesen el van zárva. Tegnap mintegy kétezer táviratot továbbítottak. A postahivatalok legnagyobb része zárva van. Ajánlott levelet egyáltalán nem lehet föladni. Külföldre szóló leveleket csak elvélve továbbítanak. A levélhordók megszüntették a munkát. A táviróalkalmazottak, a nők is, valamennyien sztrájkolnak. A kamara folyosóin azt beszélnek, hogy a kormány a sztrájkolókat ellentámaszának letörésére holnap törvényjavaslatot fog benyújtani, amely szerint a hadköteles postai alkalmazottak mozgósíttassanak. A törvényjavaslatnak az volna a következménye, hogy azok a behívott alkalmazottak, kik most már katonalétkre megalapozták a szolgálatot, haditörvényszék elé állíttatnának. Számos kereskedő és iparos felajánlotta személyzetét kisegítés céljából. A sztrájkolókat ajánlatára a diplomáciai távirtdaszolgálat elállítására nézve, visszautasították.

Párisból jelentik éjjel: A telefon- és távirtdaszolgálatban álló ötezer munkás tegnap este tartott gyűlésen elhatározta, hogy sztrájkba lép. E munkások képviselője éjjel megjelent a posta- és távirtdahivatalnokok gyűlésén és becsületszavát adta, hogy ma egyetlen távirtdaszolgálat sem fog működni. Ezt a nyilatkozatot tette: Mi leszünk az egyedüliek, akik a telefont vagy távirót használhatják. Nagy lelkesedést keltett a sztrájkolók körében az a hír, hogy a párisi rendőrök 800 frankot adományoztak a sztrájkalap javára. Hivatalosan ma éjjel 5028-ra tették a nyitott sztrájkolókat számát. Hivatalos kimutatás szerint tegnap 15,000 táviratot küldtek el részben katonai erők igénybevételével. Csak kevés távirat maradt vissza. A mai napra a hadügyminiszter a közmunkaügyi miniszternek a Saumur-i lovassági iskola száz távirtdakezelőjét bocsátotta rendelkezésére.

A „Journal Officiel“ ma dekrétumot közöl, amely a közmunkaügyi minisztert és az államtitkárt fölhatalmazza, hogy szörványos vagy általános munkamegtabadás esetén haladéktalanul megfelelő büntető intézkedéseket teheszen. A jelentés azt mondja, hogy a sztrájkolók nemcsak az egész gazdasági életet megzavarták és az ország általános érdekeit megsértették, hanem a külfölddel való összeköttetés megszakítása által a nemzeti védelem is veszélyeztetve van.

A forradalmi általános munkásszövetség ma falragason felszólítja a munkásokat, hogy a sztrájkoló posta- és távirtdaszolgálatokkal szemben rokonszenvedelmüket nyilvánítsák.

— **Kossuth-szobor Kispeszt.** A Kispeszt Kossuth-szobor bizottság most tartotta közgyűlését Varju Kálmán elnöke alatt. A közgyűlésen a pénztári jelentésből kitűnt, hogy a szoboralapra eddigelé 7335 K 97 fill. gyűlt egybe. — A szobor költségeihez Kispeszt község előjárása egymásután következő öt évre évi 1000 K-t szavazott volt meg, s így valószínűleg már nem sokára Kispeszt is nagyszabású éremszobor fogja hirdetni Kossuth Lajos emlékezetét.

— **A szicíliai segélykezió.** Az olaszországi segélybizottság gyűlése javára a mai napon a következő befizetések történtek: A Magyar Általános Takarékpénztárnál: gróf Batthyány Pál főispán folytatóság gyűjtése Zalaeország 4 korona 24 fillér, Margocsy Gusztáv Irsa 6 korona, Marostordavármegye főispánja 502 korona, főszolgabíró Peszterezbánya 89 korona 50 fillér, dr. Falussy Árpád főispán Nagyvárad 20 korona, összesen 621 korona 74 fillér. A Pesti Magyar Kereskedelmi banknál: Bekésvármegye főispánjának gyűjtése 3805 korona 64 fillér, Pápa város tanácsa 26 korona 26 fillér, összesen 3832 korona 14 fillér. A mai gyűjtés mai végeredménye tehát 559.700 korona 71 fillér.

— **A spanyol király és a párba.** XIII. Alfonz spanyol király Don José Mária Lagunának, a spanyol hadsereg fiatal százados hadbírájának a párba-jelöles mozgalom körül és különösen a Budapesti tavaly tartott nemzetközi párba-jelöles kongresszuson kifejtett tevékenysége és érdemei elismerésül a III. Károlyról nevezett rendjellel tüntette ki. Ugyanezen alkalommal Alfonz király az Izabella-rendjelet adományozta Juan Peris Mencheta fiatal újságírónak, aki a párba-jelöles kongresszuson a spanyol sajtót képviselte. A kitüntetések nyilvánvaló jelei annak, hogy a spanyolok fiatal uralkodója a legnagyobb mértékben rokonszenvez a párba ellen megindított mozgalommal.

— **Márkus Emilia merénylője a tébolydában.** Gregus Janka, a Nemzeti Színház elbocsátott hírhedt öltöztetője és kellekesnője, csak a minap szabadult meg Márkus Emilia ellen elkövetett merénylőletének következményeitől s ma már újra az ő ügyével foglalkozott a főkapitányság. Az első ügye ismeretes. Gregus Janka belopódzott Márkus Emilia öltözőszobájának szekrényébe, s amikor a művész a tükör elé állt, hogy haját rendbehozza, a kellekesnő előjött a szekrényből és revolverét rásütötte a művészre, akinek azonban csak a ruháját horzsolta a golyó. A művész rémülve menekült támadója elől, aki még egyszer utána lőtt s azután maga ellen fordította fegyverét. A merénylő vén leány veszedelmes sebéről folyógyullant s fogságba került, de az ügyesség február 27-én az eljárás megszüntetését indítványozta, mire Gregus Jankát szabadon bocsátották. A leány a Markó-utcai fogházból a Wesselenyi-utca 11. számú házába költözött, ahol újra a Nemzeti Színház belső ügyeivel kezdett bajlódni. Ezuttal leveleket írogatott. Így levelet írt Hegyesi Mari asszonynak, akitől bocsánatot kért azért, amit esetleg ellene elkövetett s azután célzást tett, hogy két embernek a Nemzeti Színház-tól pusztulnia kell. A két ember Tóth Imre igazgató és Lenkey Hedvig asszony, akik Márkus Emilának, Gregus Janka szerint, ellenségei. A leány hangjához hasonlóan fünek-fának hirdette, hogy purifikálni fog a Nemzeti Színházban. Tegnap azután az igazgató megbízásából megjelent a főkapitányságon Paláthy Géza, a színház irodavezetője és bejelentette Gregus Janka fenyegetéseit. A rendőrség megidézte ma reggelre a leányt a dr. Dimitrián Ágoston rendőrorvossal megvizsgáltatta. Az orvos kijelentette, hogy Gregus Janka közveszélyes örült, akit erre az orvosi vélemény alapján a lipótmezei örültek házába szállítottak.

— **Lemondott-e a braganzai herceg?** A braganzai hercegnek a portugál trónról való lemondásának a híre, amelyet nemrég megczófoltak a „Temps“ fentartja és erre vonatkozólag Lisszabonból a következő tudósítást közli: „Megerősítik azt a hírt, hogy Dom Miguel braganzai herceg, portugálai trónkövetelő, Manuel király javára, aki iránt a tavalyi tragédia óta nagy szimpátiával viselkedett, lemondott a trónról való igényéről és azt az óhaját fejezte ki, hogy szeretne Portugáliába családjával együtt visszatérni és letelepedni, anélkül, hogy a kinstártól ezért bármi áldozatot követeljen. A portugál kormány törvényjavaslatot fog beterjeszteni a parlament elé, amelyben érvénytelennek nyilvánítja a braganzai herceg száműzetéséről szóló törvényjavaslatot. Dom Miguel herceg, aki jelenleg Ausztriában lakik, a portugál uralkodóháznak hűséget fogad és hivat is rá fogja venni arra, hogy a köztársasági mozgalommal szemben járuljon hozzá a monarchikus eszme megerősítéséhez. — Lisszabonból jelentik: Dom Miguel braganzai herceg a „Nacao“ értesítése szerint kijelentette, hogy mint portugál ember kötelességének tartja, hogy a múlt évi februári tragédia után a trónhoz közeljen és az uralkodócsaládban folyó viszálykodásoknak véget vessen. Manuel elfoglalta a trónt — ugymond — és mindenki védeni tartozik őt.

— **Öngyilkos leány.** Klettner Anna 17 éves cseléd ma reggel a Vörösvári-ut 122. számú lakásán föbelötte magát. Nyomban meghalt. Holttestét a bonczani intézetbe vitték. Levelet írt, amelyben panaszodik, hogy megunt a cselédsort. Ezért megy a halálba.

— **A börtönviselt cigány rémtette.** Sárközi András nevű cigányt, ki évekkel ezelőtt tízévi fegyházra ítéltetett s ebből öt évet a szegedi Csillagbörtönben le is töltött, a napokban feltételesen hazaeresztették. Tegnapelőtt érkezett Bükkkösd községbe, hol felesége lakott. Epedve várta a cigány a viszontlátást, hogy feleségét, kit igen szeretett, magához ölelhessen. Az asszony azonban reá sem nézett a megérkezőre, mert időközben összeállt Horváth János cigánnyal, kitél két gyermeke is van. A leuott Sárközi kérlelte feleségét, de ez mitsem akart róla tudni és azt mondta, hogy neki van már ura és rabló nem kell neki. Ez igen elkeserítette a volt fegyencet és távozott, magában azonban bosszút forralt. Tegnap üzenetet küldött feleségéhez, hogy jöjjön az erdőbe, megmutatja neki az elrejtett pénzt és osztokodás után otthagyja a vidéket. Az asszony lépre ment, kiment az erdőbe, hol férje már várt rá. Egy vastag fatörzsnél megállapodtak, a cigány ekkor elővette az ott elrejtett fejszét és a fa körül egy mély gödröt ásott, azután azt mondta az asszonynak:

— Ebben a gödörben nem a pénz van, hanem sírod lesz.

A remegő asszonyt földreterpte és a fejével fejt kettévágta és testének több részét összedarabolta. Ezután a holttestet otthagyta, ő pedig a faluba sietett a bíróhoz, kinek elmondotta véres tettét. A gyilkos cigányt letartóztatták. Kihallgatásánál sirva mondta, hogy nem tehetett másképp, mert igen szeretete az asszonyt, nem akarta, hogy másé legyen és jobban szegyenlette az ő tettét és kínosabb fájdalmat okozott, mint mikor tízévi fegyházra ítélték.

— **A tisztí orvosi vizsgák bizottságai.** Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter a tisztí orvosi vizsgák országos bizottságaiba az 1909—1911. évek tartamára kinevezte: A budapesti vizsgáló-bizottságba: a közegészségügyre vonatkozó törvények és rendeletekből vizsgálóvá a bizottság elnökét, dr. Chyzer Kornél belügyminiszteri tanácsost, alelnöké és az elmeórntanból vizsgálóvá dr. Babarcsi Schwartzert Ottó főrendiházi tag, udvari tanácsost, az orsz. közegészségügy másod-elnökét, a gyógyszerismerésből és mérgegtanból vizsgálóvá dr. Tóth Lajos m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteri tanácsost, a közegészségtanból vizsgálóvá dr. Frank Ödön egyetemi magántanárt, kir. közegészségügyi főfelügyelőt, a trachomatügyből vizsgálóvá dr. Grósz Emil egyetemi rendes tanárt, trachomatügyi kormánybiztos, jegyzővé dr. Hajdu Imre kir. közegészségügyi segédfelügyelőt. A kolozsvári vizsgáló-bizottságba: A közegészségügyre vonatkozó törvények és rendeletekből vizsgálóvá a bizottság elnökét, dr. Chyzer Kornél belügyminiszteri tanácsost, alelnöké és a közegészségtanból vizsgálóvá dr. Purjesz Zsigmond udvari tanácsos, egyetemi nyilvános tanárt, a gyógyszerismerésből és mérgegtanból vizsgálóvá dr. Udránszky László egyetemi nyilvános rendes tanárt, az elmeórntanból vizsgálóvá dr. Konrád Jenőt, a budapesti lipótmezei m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatóját, a trachomatügyből vizsgálóvá arra az időre, míg a kolozsvári egyetem szemészeti tanszékén működik, dr. Hoór Károly egyetemi nyilvános rendes tanárt és jegyzővé dr. Engel Gábor egyetemi rk. tanárt és a kolozsvári orsz. „Carolina“ kórház igazgatóját.

— **Negyvenéves iskolatársi találkozó.** Kacziány Ödön festőművész ezuton kéri fel hajdani iskolatársait, akikkel 1869-ben a budapesti református gimnáziumban érettségit tett, hogy pontos lakozimüket vele közölni sziveskedjenek. A levelek Budapest, I., Kelenhegyi-ut 12—14. szám alá intézendők.

— **Házasság.** Lőfi Gyula kereskedő eljegyezte Ferenczy Ági kisasszonyt, dr. Ferenczy Géza országgyűlési képviselő nővérét.

Kovács Dániel fővárosi vendéglős e hónap 25-én, délelőtt 11 órakor vezeti oltárhoz Braun Bertát a Deák-téri evang. templomban.

Márialigeti Cséley Ilust eljegyezte dr. Mészner Tivadar Budapestben.

Szemerei Szemere Béla, de genere Huba, szemerei Szemere Ödön de genere Huba és izsepfalvi és csemiczei Csemiczy Sarolta fia eljegyezte Hekler Gizellát, felsős és alsókorompai Simonsits Andorné szül. csásvisi és borbai Csávossy Melaniének, néhai Hekler Károlylyal kötött házasságából született leányát.

Feiner Vilmos és neje leányával, Elzával Váradi Géza e hó 28-án tartaj esküvőjét Alsókubinban.

— **Nászajándékok.** jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán művész ékszerterelepén, Budapest, VII., Erzsébet-körut 29., I. em. szerezhetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **Dorgálás és pénzbüntetés.** Arad város közgazgatási bizottsága legutóbbi ülésén Mazinkovics Péter elemi iskolai igazgatót dorgolásra és Pataki László tanárt nyolcezer korona pénzbüntetésre ítélte, mert az iskolaszék egy rendelkezésének végrehajtását megtagadták.

— **A szabósztrájk.** A budapesti férfiszabóipartestület ma este az ipartestület helyiségeiben Cserna Lajos elnöklésével ülést tartott, amelyen a szabómunkások által beterjesztett árszabályokat tárgyalták. Az ülésen megjelentek a munkások képviselői is, akik felszólalásban kérték a munkaadókat, hogy lehetőleg békés úton egyezzenek meg a munkásokkal. Minthogy a munkaadók részéről is hasonló értelmű felszólalás történt, úgy hogy a béke lehetősége megvan, elhatározták az ipartestületi tagok, hogy megalakítják a budapesti férfiszabó-munkálatók szövetségét, melynek tizenkét tagja vasárnap délelőtt fog tárgyalni a munkások megbízottaival és a tárgyalások eredményéről vasárnap délután három órakor fog jelentést tenni a szabók nagygyűlésének. Minthogy a munkások és munkaadók között aránylag kevés a differenzia, valószínű, hogy a békés megegyezés létrejön.

— **Felolvasás.** Radó Antal országgyűlési gyorsíró-revizor ma este hat órakor „Parlamentári szónoklat és parlamenti gyorsírás” című előadásának második részét tartotta az Országos Magyar Gyorsíró Egyesület felolvasó ülésén. Nagy tetszéssel fogadott előadásában az elhangzott és nyomtatásban megjelent beszéd közötti különbségről szólott, amely különbségek részben a gyorsírók, részben a revizor, részben a szónok simításai következtében jönnek létre. Ezután a képviselőházi szónoklás nehézségeit ismertette és a szónokok különbözőségeit fejtegette. Az előadás után *Vikár Béla* elnöklésével az Országos Magyar Gyorsíró Egyesület tartott választmányi ülést, amelyen *Cigány János* és dr. *Huber Alfréd* halála felett az egyesület jegyzőkönyvében fejezte ki részvétét.

— **Hölgyek a gyermeknapon.** Az április 1-én és 2-án országszerte tartandó gyermeknapra nagyban folynak az előkészületek. Már eddig is 3520 város, község és falu jelentette be a Gyermekvédő Ligának, hogy a gyermeknapot megtartja. Budapesten most alakult meg egy ezerttagú hölgybizottság, amely az urnagyűjtést eszközölni fogja. A bizottságban résztvesznek a mágnáshölgyek, a szellemi és pénzügyi társaságok, a polgári osztály hölgyei és különösen nagy számban a jótékonykodásban mindenütt előjáró színesznők. A Liga felkéri azokat az urinókat, akik részt akarnak venni a gyermekmentés humánus munkájában, hogy címüket a Liga irodájában (Bulyovszky-utca 23.) leadni sziveskedjenek. A fővárosban a gyermeknapot minden kereskedésben, gyárban, irodában, az összes állami és városi hivatalban, a színházakban, mulatókban, kávéházakban és vendéglőkben gyűjteni fognak a züllött és züllésnek induló gyermekek megmentése érdekében oly hatalmas munkát végző Országos Gyermekvédő Liga alapja javára.

— **Izgalmas szökés.** Ma délután *Lukán Viktor* ózdi parasztfiu diamitlopással vádolva állott a miskolci törvényszék előtt s a bíróság a fiut hathavi börtönre ítélte. Az ítélet után a királyi ügyész parancsára a fogházor az elítéltet a tárgyalóteremből a fogházba akarta vinni, azonban a folyosón *Lukán* hirtelen egy revolvert rántott elő s azzal a fegyvertelen fogházort háromszor fejbeütve súlyosan megsebesítette. *Lukán* ezután az utcára menekült, ahol egy rendőr üldözésbe vette. Mikor a rendőr mintegy öt lépésnyire megközelítette *Lukánt*, ez visszafordult és revolverrel rálőtt a rendőrré. A rendőr kardot rántott s bár a golyó karját érte, megtámadta *Lukánt*, de kardja nem érte a menekülőt. A rendőr ekkor kardját utána hajította a menekülőnek, hogy így sebesítse meg azt, azonban a kard a menekülő mellett esett le, mire *Lukán* felkapta azt s tovább menekült. Egy ordulónál a rendőr végre elérte *Lukánt*, ki erre ismét rálőtt a rendőrré s füle táján sebesítette meg azt. Végre a járőrök a rendőr segítségére siettek s a menekülőt lefegyverezték. A néptömeg *Lukánt* meg akarta lineselni, azonban a közbelépő rendőrök azt megakadályozták s *Lukánt* visszavitték a fogházba.

— **Földrendés.** Gyöngyösről táviratozzék: Ma reggel 5 óra 15 perczkor délkeletről észak felé húzó földrendés volt érezhető, erős moraj kíséretében. Az ablakok erősen megrezdültek, a butor a lakásokban megingott, a város külső részén pedig a házak falain a vakolat megrepedt.

— **Veszedelem a Tiszán.** Adtunk hírt arról, hogy a Tiszán uszó tutaj-szálfák folyton közelebb jutnak Szegedhez. Most Szegedről az a hír érkezik, hogy a szálfák és hiddarabok egy része vastag jégrétegekkel együtt éjjel 11 óra felé érkezett nagy robajjal Szeged-Felsőváros elé. *Somogyi Szilveszter* főkapitány már előzőleg széleskörű intézkedést tett a szegedi hidak, tutajok és hajók megvédésére. Az érkező veszedelmet egy főhadnagy és egy hadnagy vezetésével nyolczvan utász várta teljesen felszerelve. Ahogy az uszó faalkotmányok jelentkeztek a Tiszán, az utászok rögtön szétszaggatták, darabokra zúzták össze és egy részét kifogva, nagy igyekezettel iparkodtak a veszedelmet elhárítani, ami sikerült is. Éjjel 11 órától 2 óráig tartott az uszó szálfák kifogásának és szétszaggatásának munkálata. Délelőtt a rendőrség megint értesítést kapott Mindszentről hogy újból nagy tömeg fagerendák, szálfák közelednek Szeged felé. A rendőrség az értesítés után azonnal intézkedett, hogy készületlenül ne találja Szegedet a nagy robajjal közeledő tiszai veszedelem.

— **A szikszói rablógyilkosok.** A szikszói rablógyilkosok, úgy látszik, ma hurokra kerültek. *László János* járásörmester ma Alsóvadász községben elfogta id. *Losonczy Károlyt* és fiát, ifj. *Losonczy Károlyt*. Jelentették, hogy *Guttman Adolf* gazdag terménykereskedő meggyilkoltatása után *László* örmester, aki elsőnek jelent meg a gyilkosság színhelyén, egy zsebkezdőt talált, amelyet a gyilkosok levestettek. E zsebkezdő vezetett a gyilkosok nyomára. Megmutatták azt *Losonczy Károly* feleségének és leányának, akik határozottan felismerték, hogy a zsebkezdő id. *Losonczy Károly* tulajdona volt. *László* járásörmester a vallomás alapján házkutatást tartott *Losonczyknál*, hol több véres nyomra akadt. Ezek és egyéb bünyjelek teljes bizonyítékot szolgáltatottak arra nézve, hogy a büntényt az öreg *Losonczy* és fia követik el. A gyanúsítottak közül tagadják a terükre rótt bünyeselekményt, azonban annyi terhelő adat van a csendőrség kezében, hogy a két *Losonczyt* letartóztatták. A csendőrség ma délután négy órakor hozta be Szikszóra őket. Nagy tömeg verődött össze a vasutnál, amely *László* járásörmestert önfeláldozó munkájáért megéljenezte. Az elrabolt pénzt eddig nem sikerült megtalálni. A csendőrség ennek közrekerítése végett a nyomozást folytatja.

— **Betiltott szocialista-gyűlések.** A szocialista munkások ma este nyolcz órára öt gyűlést hívtak egybe „A külpolitikai helyzet” és „Az agráriusok politikája” napirenddel. A gyűléseken a fenyegető háborúval és annak okaival akartak foglalkozni. A főkapitány ma az összes gyűlések megtartását betiltotta.

— **Kiszabadult oroszlan.** Nem kis rémületen esett át Drezdában az ottani czirkusz publikuma. A tegnapi előadáson történt, hogy egy hatalmas oroszlan kiszabadult ketrecéből s berohant az idegenek páholyába. A közönséget rémület fogta el és többen elájultak. A czirkusz személyzetének sikerült az oroszlant ketrecébe visszakergetni, anélkül, hogy a vadállat nagyobb kárt tett volna.

— **A persely tolvaja.** Egy évvel ezelőtt, mint sekrestyés volt alkalmazva a ferenczrendiek belvárosi templomában *Csere Zeno* hentessegéd, de hanyagsága miatt elbocsátották. A legény azonban szolgálata alatt jól megtanulta a helyi viszonyokat s elhatározta, hogy ismereteit kamatoztatni fogja. A minap éjjel a pince ajtón keresztül betört a templomba s fölfeszítve Szent Antal perselyét, abból háromszázhetven koronát kivett s azon az uton, amelyiken jött, megszökött. A rendőrség azonban ma kinyomozta a tolvajnak a Király-utca 15. számú házában lévő lakását s letartóztatta. A lakásán tartott házkutatás alkalmával a holmija között egy arany olvasót is találtak, amelyet még sekrestyés korában lopott el a Mária-oltárról.

— **Eltűnt vendéglősné.** *Krajcár Józsefné*, született *Tatár Erzsébet*, aki egy jómódú vendéglős felesége, eltűnt az Örnagy-utca 10. száma alatt lévő lakásáról. Magas, erős termetű, hosszúkás arcú, szép, szőke asszony. Ismertető jele, hogy a jobbkarját nem tudja egyenesen kinyújtani.

— **A Tulipánszövetség Magyar Védőegyesületnél** bekövetkezett elnöki változás tekintetében arról értesülünk, hogy az egyesület igazgatótanácsa küldöttségileg kereste fel a mai napon grf *Batthyány Lajost*. Az elnök konzekvens akarva maradni, nem vállalta újlag az elnöki tisztséget, de megköszönvén az iránta megnyilvánult bizalmat, kijelentette, hogy jövőre is az egyesület munkája óhaját maradni.

— **Lincoln meggyilkolása.** Amerika, mint tudjuk, nemrég ünnepelte meg Washington után legnagyobb férfija, Lincoln Ábrahám elnök születésének századik évfordulóját. Ismeretes, hogy a nagy nevű államférfiut egy színházi előadás alkalmával orozva gyilkolták meg. Egy francia lap *Wal Whitman* költő elbeszélése után részleteket mond el a tragikus eseményről. A színházban valam: „Amerikai nagybátyánk” című fércművet játszottak, amely csupa képsorozatból állott és egy yanke lehetetlen kalandjait mutatta be londoni útja közben. Épen azt a jelenetet játszották, amelyben az amerikai nagybácsi két angol hölgynek kijelent, hogy olyan szegény, akár a templom egeré, nem fogást temének tehát vele a férjvadász hölgyek, amikor néhányan tompa pisztolydurranást hallottak. Noha a közönség legnagyobb része nem hallotta a durranást és különben is jelenetváltozás következett, sokan elhagyták a nézőteret, mégis, minth elölrzet lett volna, a nézőtérben szokatlan csend támadt. Ekkor az elnöki páholy drapériái mögül hirtelen egy férfi alakja tűnik elő; fölugrik a párkányzat szélére, ahol fölegyenesedve, egy merész ugrással, mintegy 4—5 méter magasból a nézőtérre terem. Térdre bukott, de nyomban talpra állott s jobb kezében törét villogtatva, nyugodt hangon ez a három latin szót mondotta a közönség felé: „Sé semper tyrannus.” (Minden zsarnok így lakoljon) Azután lassu lépésben távozott a nézőtérrel. Boon volt az, az elnök gyilkosa, talpig feketében; kalap nem volt a fején. Tökéletes fér szépség volt a gyilkos; sűrű fekete haj árnyékából villámok szóró szemisugár lövelt elő! A közönség ekkor még meg sem mozdult, mert nem értette a fekete ruhás férfi viselkedését. A másik pillanatban azonban egy rémes sikoly hangzott föl az elnök páholyából; az elnök felesége kiáltott le a közönség felé:

— Meggyilkolták az elnököt!

Egy pillanatnyi csend következett, majd a faldalom és hárag kitörései zúgtak végig a közönség sorain. Csakhamar életveszélyes tolongás támadt a nézőtérben; több asszony elájult és sok gyermeket és öregot gázolt el a tömeg, amely kifelé törekedett. A színpadról a festett arczu színészek rémulve néztek a kavardást, amely a színház nézőtéréről csakhamar kijutott a térre, onnan a városba s végül az egész köztársaság területére...

— **A nyomorék szerelme.** Aradon *Csizmás Mitru* harmincz éves cipész, földön-csuszva járó béna, szerelmes volt *Majer Bligor* gazdag földműves tizenhét éves feltűnően szép leányába. Ma délelőtt a leányt becsalta istállójukba, ahol *Csizmás* a leány nyakát egy borotvával keresztülvágta, majd azután saját nyakát vágta el. Mindkettő meghalt. Levelet hagytak hátra, hogy közös elhatározásból halnak meg, mert szeretik egymást.

— **Háboru előtt.** *Kovács Mihály* nyiregyházi legény, a katonai behívó megkapása után ijedtében felakasztotta magát.

— **Garázda részeg.** *Szigeti Mátyás* 22 éves gépmunkás az éjszaka a Nagybányar utcában duhajkodott. *Falusi István* rendőr esendire intette, mire a garázda ember ökével úgy vágott a rendőr arcába, hogy *Falusi* megszedült és összeesett. Azután elővette a kését, de a közönség lefegyverezte. Bevitték a főkapitányságra, ahonnan kijárándósítása után elbocsátották. A vizsgálatot folytatják ellene.

— **Öngyilkos dijnok.** *Gyöngyösről* jelentik: *Hock Pál* 27 éves városi dijnok, tegnap lakásán felakasztotta magát. Öngyilkosságának oka nyomor, mert kis fizetéséből nem volt képes családját eltartani.

— **Elveszett pénztárcza.** *Sildinger Armin* a Lipót-körut 17. szám alatt lakó magánzó ma délután bejelentette a rendőrségnek, hogy e hó 17-én az esti órákban a Royal-szállóból az Operáig menet elvesztette vörös bőrből készült pénztárczáját, melyben 360 korona papírpénz, 1 darab 15.000 és 1 darab 5000 koronáról kiállított váltó volt. A váltókon mint elfogadó dr. *Hasz Bernát* szerepelt. A károsult a megtalálónak átengedi a 360 koronát és külön még 100 korona jutalmat ígér, ha az erszényt a váltókkal együtt beadja a főkapitánysághoz.

— **Megszökött közkatoná.** Kiss József kőkei születésű 22 éves közlegény a Nádor-utczában levő Károly főherceg laktanyában szolgált. Valami esnyt követett el a attól való félelmében, hogy megbüntetik, megszökött. A rendőrség nyomozza.

— **Fiatallalvajok.** A minap egy 13 és egy 17 évesnek látszó suhanéz állított be Péczi Józsefnek Fő-utca 65. szám alatti lakásába és ágyat béreltek. A két suhanéz kora reggel eltávozott a lakásból s csak később vették észre, hogy ellopták *Bán Főrlán* cipész nadrágját, amelyben száz korona volt. A fluk egy Niek Karter füzetét hagytak hátra. A rendőrség nyomozza őket.

— **Betörések.** Az éjszaka betörték az Általános Jótékonyági Egyesület Izabella-utca 29. szám alatti műhelyébe és kétszáz koronát érő holmit elloptak. Tegnap betörték Rákospalotán az István-telki apácza-zárdába, ahonnan több száz koronát érő holmit elloptak.

— **Halálozás.** Ma délután temették nagy részét mellett *Lippert* Lajos vendéglős, fővárosi bizottsági tagot, aki tegnapelőtt délután hirtelen elhunyt. Az Erzsébet-körút 13. sz. alatti gyászházban óriási nagy közönség gyűlt egybe. Az énekkar *Bruckner* Frigyes kar-nagy vezetésével mellett gyászalt énekelt, mire *Broschko* Gusztáv ev. lelkész tartotta meg gyászbeszédét, melyben a megboldogultnak erényeit mint emberbarát, mint családó, mint polgár, mint egyháztag esetelte. A vendéglősök szövetsége nevében *Lukács* Antal vett búcsút az elhunyt kártársától. Az énekar éneke után kivitték a halottat a Kerepesi-utj temetőbe, ahol *Broschko* lelkész megáldotta a halottat, akit ezután örök nyugalomra helyeztek.

Hajnal Elek életének 64-ik évében meghalt Kar-czagon.

Özveggy *Hudetz* Józsefnek, kaposvári uriaszony Ab-báziában meghalt. Temetése Kaposváron lesz, ahová vasuton szállítják a holttestet.

Fodor Kálmán gyáros 68 éves korában Budapesten meghalt. Szombaton délután fél 5 órakor temetik Rózsa-utca 25. szám alatti gyászházban.

Uniczky Mihály, temesvári kir. ítélőtáblai bíró, 51 éves korában Budapesten meghalt.

Semsei *Semsey* Gusztáv ellentengernagy Bécsben tegnap 72 éves korában meghalt. Vele együtt ismét el-költözött az életből egyike azoknak a férfiaknak, akik 1857—1860. közt *Wüllersdorf-Urbair* tengernagyval az élükön, a „Novara” fregattahajóval körülvitorlították a világot.

Dr. Ujfalusi József, erdélygyűházmegyei székesegy-házi olvasó kanonok, 57 éves korában Gyulafehérvárott meghalt.

Novoszl Imre, a diógyőri m. kir. állami vasacél-gyárak volt. tisztviselője, 25 éves korában Zentán meg-halt.

Róth Ferencz volt 48-as honvéd, ki egy *Schlick* elleni ütközetben részt vett, folyó hó 19-án 85 éves ko-rában Désen meghalt.

x **Igyék naponta ebéd előtt dr. Hommel-féle** Haematogént. Etvágya fokozódik, idegrendszeré erősödik és rögtön helyreáll közérzése. Kérjen azonban ki-fejezetten dr. Hommel-féle Haematogént és utasítson vissza minden utánzatot.

x **Fodor-féle vívőterem** a Koronaherceg-utca 3. szám alatti a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívőterme. Különös gond fordítatik a gyermekturna- és vívásra.

x **Beb-hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.**

Nyilttér.

E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Dr. KÁLLAY ZOLTÁN jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utca 3.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapviz-szaktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.

== Nem vesztendő össze hasonló intézetekkel. ==

ALAPITTATOTT 1842. ALAPITTATOTT 1842.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító társaság.

Tiszta a kölcsönösség elvén alapszik. Rész-vényesek nincsenek. Elfogad biztosításokat az ember életére különböző módokat sze-rint. Legliberalisabb feltételek.

Oszvagyón: 1908. december 31. — — — 2.792.948.021.40 Fros.
Díjbóvétel 1908. december 31. — — — 305.671.778.70 Fros.
A biztosítottak között 1909-ben felsöz-tásra kerülő nyeresémények — — — 57.472.905.70 Fros.

Vezérképviselőseg Magyarország es a kelet részere:
Budapest, VI., Andrássy-ut 20. szám.

Dr. HARMAT GYULA

tüdőbajcsok rendelő-intézete

Inhalatorium Budapest, Rákoczi-ut 82. szám.

Tüdő, m. libajok, tüdővész, tuberkulózis, vérképe, tüdőveseshurut kitűnő eredm. nyelvi gyógyítással inhalációkkal es szerum-oltásokkal.
Rendel: 11—13 es 2—4-ic.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

A tűzhely.

(Színmű 3 felvonásban. Írták: Octave Mirbeau és Thadée Natanson. Bemutató a Nemzeti Színházban.)

Látunk a színpadon egy francia tudóst, aki jó feltűzést tudományos könyvet írt, aki azonkívül tagja a francia akadémiának és tagja a szenátus-nak. Ennyi sok mindenféle czimrel-ranggal, érdem-mel és tulajdonsággal talán jogot is válthat arra, hogy egy háromfelvonásos, hosszú lélekzetű színmű hűségé avatassék és hogy lefoglalja néhány órára az érdeklődésünket, föltéve, hogy a két szerző — Octave Mirbeau és Thadée Natanson — elég érdekes szindarabot kanyarított köréje.

Fájdalom azonban, a rangon, czimen és érde-men kívül a derék gentlemannek egyéb tulajdon-ságai is vannak, amelyek abszolote érdemtelenné teszik az intelligens publikum érdeklődésére. Annyi sok czudarság és hitványosság lakozik benne, hogy minden finomabb izlés undorral fordul el tőle. Alapít egy gyermekotthonot elhagyottak és árvák istápolására, ahol a gyermekeket ütök, verik, korbá-csolják, sőt megtörténik az is, hogy egy gyermeket büntetésből faliszekrénybe zárnak, ahol megfulad. A tudós akadémiust és szenátort ez felbőszíti. De nem azért, mert az eljárás bestiális, hanem mert retteg a botránytól és fél a következményektől.

A dráma e hősenek még van egy tulajdonsága, mely eléggé jellemzi: nem tud szigorú különbséget tenni az enyém és tied közt és elutaladonitja s a maga czéljeira használja föl a gyermekotthon szá-mára beérkezett könyöradományokat és alapító öszegeket. Szóval, sikerrel folytatja a sikkasztási manővereket mindaddig, amíg bajba nem kerül, vagyis, amíg a törvény a körmére nem koppint.

Ha ez mind nem elégséges egy szindarab hő-sének jellemzésére, akkor a szerzők gondoskodnak még néhány csinos és bájos karaktervonásról.

Az érdemekben megföhéredett akadémikus ugyanis tudja, hogy a feleségének szeretője van. Tudja s szemet huny a dolog fölött. Ez rendjén volna némiképen. Elvégre nem lehet minden férfit egy mértékkel mérni. Talán ő, mint tudós, tisztá-ban van azzal, hogy egyetlen szerelme nem tudja a nő szívet kitölteni s miután az ő felesége nem tud a szerelmi gyönyörökről lemondani, enged-i, hogy tegyen, amit akar s keresse a szerelmi boldog-ságot ott, ahol találja. Vannak, vagy lehetnek fér-fiak, akik a gondolkodás ily objektív és önzetlen magaslatára tudnak fölemelkedni.

Azonban a mi akadémikusunk nem ezért nézi el a felesége szerelmi tévelygéseit, hanem mert tudja, hogy feleségének a szeretője igen gazdag; évi nyoczszáz ezer frank jövedelme van és bőkezűen fizet. Az asszony tolettjeire ilyenformán nincs gondja és a szerető gondoskodik egyéb házi szükségle-tekéről is.

E nagyszerű karaktervonást kiegészíti még az-zal, hogy amikor a szenátor-akadémikus bajba jut s az a veszedelem fenyegeti, hogy becsukják sik-kasztásaiért, brutálisan és durván utasítja a felesé-gét, hogy menjen a szeretőjéhez és — kérjen tőle pénzt. Az asszony régóta ráunt már a gazdag és öreg szeretőjére (új szeretője van, aki nem gazdag, de fiatal) és nem akar a gentleman-férj parancsá-nak engedelmessékedni. Nem akar pénzt kérni attól a szeretőjétől, aki már nem kell neki. És ekkor az történik, hogy a tudós, az akadémikus, a szenátor megüti a feleségét és arculveréssel kényszeríti a dologra.

Aki ennél több hitványtságot, becstelenséget és elvetemültséget vár egy drámai hőstől, annak iga-zán nagy követelményei vannak.

Mi azonban azt mondjuk, hogy ennek a fele is elég arra, hogy érdemtelenné váljék érdeklődé-

sünkre. Vagy érdekelhet-e bennünket egy színmű, melynek legfőbb motivumát és színpadi anyagát ez a sokoldalú férfi foglalja le? Mit nyújthatnak még ilyen főfő-matéria mellett a szerzők nekünk? Mi iránt érdeklődünk, ha a főszereplő az undor érzésén kívül mást fölkelteni bennünk nem tudott? Talán érdekes drámai cselekményt? Talán rendki-vüli alakokat, amelyek a főalak körül forognak? Talán egyéb szórakoztató, vagy mulattató epizódo-kat, amelyeknek szemlélete feledteti velünk az élet perpatvarát, a but-gondot és fájdalmat, melylyel az élet készségesen szolgálatunkra áll és amelyet a mű-vészet templomában, a színházban oly jó néhány órára feledni?

Lássuk: mi van még a szerzők tarsolyában. A cselekményt a főalak jellemzésekor elmondtam. Semmi más nem történik, mint amit már elmond-tam. Legfőlebb kiegészíthetem azzal, hogy amikor a gazdag szerető megtéríti a férj által elsikkasztott összeget, akkor ő is megbékül azzal, hogy a szép szenátorának rajta kívül még egy szeretője van. Ő nem kíván hű szerelmet; beéri a gyönyörrel. És miután szerencsésen tudtak a „Tűzhely” című gyermekotthonon, az egész diszes társaság tengeri utra megy. Együtt van a férj, a feleség, a gazdag szerető, a fiatal szerető. A gazdag fizeti az összes költségeket és mindenki mindent rendjén valónak tart.

Ami az asszony karakterét illeti, méltó a férjé-hez. Ráunt a szeretőjére. Az szokott dolog; nem is csoda. Hisz régi szeretője már hatvanéves és na-gyon kiállhatatlan. Új szeretője van. Azt is meg le-het érteni: asszony, ha szíve-lelek, vagy vére-szen-védélye van; nem boldog szerelemi nélkül. S hol az a jog, amelylyel eltilthatunk egy nőt a szerelmi bol-dogságtól? Azonban mikor a férje kényszeríteni akarja, hogy régi megunt szeretőjétől pénzt kérjen, nem válik el a becstelentől, még miután az arcul is veri, hanem elmegy és pénzt kér kedvesétől.

És így voltaképpen egyetlen alakja sinos a színműnek, amely joggal lefoglalhatná érdeklődé-sünket. Egytől-e-gyig érdektelen, torz, üres, la-pos és unalmas. Színpadilag sem érdekesek, mert nincsenek benne valamely igazán izgató, akár lé-lektanilag, akár drámailag vett figyelemreméltó cselekményben. Minden lomhán folyik itt. A széles jelenetek, a végtelen hosszú párbeszéddek és az epizódok, ha azoknak lehet a kitérésüket nevezni.

És ezt a darabot tartotta érdemesnek a Nem-zeti Színház színpadra vinni. Mindenhol megbu-kott a darab, ahol eddig adták. Az objektív bírálóat nem is talál egyebet benne utálatos elemeknél. A szerepek hosszúak, sok dolog van vele, amíg a szí-nészek betanulják, de egyetlen szereplő feladata sem hálás. Kérdezem tehát: mi indította a szín-ház vezetőségét arra, hogy színe vigye? Ki aján-lotta ezt a darabot és hol volt a döntő faktorok ítélőképessége, amikor az ajánlatot megtették nekik? Csak egy körülmény bírhatta rá az igazga-tóságot a szindarab megszerzésére: az, hogy a darab infámisán érdektelen és visszataszító moti-vumokkal van tele. Ha az az ambíciója a di-rektoriumnak, hogy mindenből a legrosszabbat adja, akkor a czélját igazán elérte.

Lehet, talán azért ment lépre az igazgatóság, mert elhitették vele, hogy a szindarab alakjai a francia társadalom e részét, melyhez ez alakok tartoznak, jellemzi. De lehet-e jellemző a fran-czia társadalomra az a jellemrajz, melyet a szerzők nyújtanak? Valóban, ilyen romlott, ily becstelen, ily czudar a francia előkelő társadalom? Elvete-mült alakok mindenhol vannak, de ezek az alakok még típusoknak sem válnak be. Nem ilyen becste-lenek a szenátorok és tudósok Franciaországban s ha fordulnak elő közöttük ilyenek, akkor legfőlebb a francziákat érdekelhetik. Bennünket csakis kizá-rólag az undor érzésével tölthetnek el.

Ugy látszik, sok mindenfélét el lehet hitetni a Nemzeti Színház igazgatóságával, de hogy azt is el lehet hitetni vele, hogy ez a darab érdemes a bemu-tatásra, az valóban csodálni való, vagy — ami még jellemzőbb — nem is lehet csodálkozni rajta.

Az előadás nem tartozott azok közé, melyekre a színház büszkén gondolhat vissza. *Gál* az akadémi-kus-szenátor és *Márkus* Emma szenátor felesége szerepében minden művészetüket utközetbe vitték,

de szinte érezték, hogy hálátlan feladatra vállalkoztak. Mit ér az oly művészi munka, mely a priori kizárja azt már tartalmánál fogva, hogy a szíveket érintse, vagy az érzéseket lefoglalja? A művész és a művész remek játéka nem tudott menteni jóformán mást, mint azt, hogy az első és második felvonás végén mégis tapsoljon a közönség, ha másért nem, hát a két közreműködő kedvéért. *Odry* játszta a gazdag szerepét. Maszkja igen szerencsésen volt. Még kiülsőségek dolgában sem azt interpretálta, amit kellett volna. Sokkal fiatalabbnak látszott, mint amilyenek a szerzők bemutatják. Ellenben ami ellenszenvés motívum volt a szerepben, azt mind szerencsésen érvényesítette. Igen gondos és érdekes alakítást nyújtott *Hajdu* egy fiatal abbé szerepében. Kár, hogy szerepe kicsiny volt. Az a színész nagy feladatokat is meg tud oldani. S mintán az egész darab csupa ellenszenvés alakból áll, a többi szereplő: *Helvey* Laura, *Kovács*, *Pethes* sem tudott mást, mint antipatikus hatást elérni. A második esatsorból előnyösen tűnt ki *György* Ilona és *Garamszegi*, de ezek is — sajnos — csak rövid időre.

Timár Szaniszló.

Az Akadémia pályázata.

A Teleki-pályázat, a Vojnits- és Wodianer-jutalom.

Budapest, márczius 19.

A Magyar Tudományos Akadémia ma délután rendkívüli ülést tartott, amelyen a Teleki-, Vojnits- és Wodianer-díjak felett döntött. A gyűlést *Berzeviczy* Albert, az Akadémia elnöke nyitotta meg szép beszéddel, amelyben hálás szívvel emlékezett vissza gróf *Teleki* Józsefre, aki tudományos kutatásaival, az Akadémia gazdag könyvtárának alapításával és a Teleki-díj adományozásával többszörösen részesült az Akadémia hálijára. Utána *Heinrich* Gusztáv, a három pályázat előadója terjesztette elő érdekes terjedelmes jelentését.

A Teleki jutalomért 1908-ban szomorú játékok pályázatok. Beérkezett 24 darab, amelyeknek megírására az Akadémia P. *Theureux* Emil tiszteletli, *Heinrich* Gusztáv rendes és *Ferenzy* Zoltán levelező tagokat küldötte ki, akikhez a Nemzeti Színház részéről *Gyenes* László és *Szacsay* Imre csatlakoztak. A pályázó darabok kétharmada egészen értéktelen kísérletek, amelyek részletes bírálatot nem érdemel. A hátralévő 8 darab közül „A talizmán” (tavaly „Eufémia”) *Kálmán* király szerencsétlen második házasságát tárgyalja. Nagy rutinnal megírt, igen színes darab, kitűnő nyelvet és igen jó verseléssel, hálás szerepekkel és hatóság jelenetekkel. Négyfelvonásos történelmi szomorujáték, amelynek szerzője elárulja, hogy költő és kitűnően ismeri a színpadot. Kétségtelen nagy színpadi sikert remélhet. A beérkezett darabok közül ez a legkiválóbb és a bizottság többsége ezt ajánlja jutalomra.

Az összes ülés a javaslatot elfogadta, mire a flebotott jellegű levélből mint szerző *Kazalichy* Antal, a Vígsház tagja neve tűnt elő.

A Vojnits-jutalom bíráló-bizottsága *Heinrich* Gusztáv rendes, *Ferenzy* Zoltán és *Negyessy* László levelező-tagokból állott. Pályáztak az 1908-ban színre került 27 egy-négy felvonásos eredeti magyar színdarabok. (Az operák és operettek kizárva.) Irodalmi érték és színi siker szempontjából csak három darab jöhetett szóba, amelyek közül azonban a bizottság egyet sem talált jutalmazásra ajánlhatónak. „A császár katonái” *Földes* Imrétől igen ügyes színdarab, amely nagy sikert aratott, de kissé demagóg irányzatú, torzított viszonyokkal és alakokkal. Eddigi, Kőcsán-jutalmat nyert darabjaival szemben örvendetes haladást mutat, de a bizottság szinte sajnálatára, a mondottak miatt nem ajánlhatja a jutalmazásra. *Bródy* Sándornak még nagyobb sikert aratott életképe. „A tanítónő” *Japós* Birch-Pfeifferiád, szintén és még nagyobb mértékben torzkép, melynek irodalmi becsé egyáltalában nincs s azonfelül nyelvezete ellen rendkívül sok a kifogás, különösképpen magyartalansága miatt. Jóval magasabban áll *Gozsdu* Elek színműve, „A félisten”, amely költői alkotás, érdekes, csak túlságosan elvont problémáival, egy nagyműveltségű, gondolkodó fő műve, de mint dráma nem sikerült és nem is tartotta magát a színpadon. A bizottság ezért egyhangulag a Vojnits-díj ki nem adását javasolta, amihez az összes ülés hozzájárult.

A Wodianer-jutalomra a bizottság ajánlotta *Lakatos* Károly komáromi és *Elek* Gyula kolozsvári igazgató-tanítókat.

Az összes ülés e javaslatot határozattá emelte. A bizottság ezeken kívül még 12 igen érdemes tanítóra hívja fel a minisztérium figyelmét.

(*) **Svaerdström-négyes.** Utoljára lépett föl ma este a Svaerdström-testvérek kitűnő ének-quartettje. A művészetüket, amelyet már sokszor megcsodáltunk, újra méltatni fölösleges volna s csak a krónikai hűség kedvéért jegyezzük fel, hogy ma is végtelen sok érzést, poézist, melegséget csilgelttek be a szívünkbe. A műsorukat ezuttal is változtatatosan állították össze. Norvég dalai, amelyeket négyesben énekeltek el, mély hatást tettek a közönségre, amelyeket épp úgy megkapott az előadásuk mélységesen kifejező művésze, mint azok a csodálatos hanghatások, amelyeket a négy tisztán, lágyan csengő női hang kihozott. *Valborg* asszony maga is énekelte egy sorozat dalt, köztük *Tegnér* Alice néhány gyermekdalát. Tele volt az előadása humorral, bájjal, költészettel, a gyermeklélek könnyű kacagása csengett az énekében. De éppen ekkora művészettel interpretálta *Grieget*, *Schumann* és *Wolf* Hugót is; annyi érzelmel vitt bele az előadásába, hogy szinte bántóan hangzott az utánnak föllhangzó taps. Nagy hatást tett a *Mozart* négy hangra írt „*Scherkanon*”-ja is, valamint *Körting*nek egytempós terzettje, amelyet kétszer is meg kellett ismételnök. A koncert rendezőségének kiváló tapintására vall, hogy a fal mellett álló urakat polgári rendőrrel kergették a helyükre. (d.)

(*) **Az Operaházban.** Holnap, szombaton *Feinhals* Frigyes bajor kir. kamaracénes vendég fellépésével a „*Bolygó hollandi*” kerül színre. A művész a czimszerepet éneкли. Sentát *Vasquez*, *Marit* Valent, *Daland* Erdős, *Eriket* *Pächler*, *Kormányost* *Déri*. Vezényel *Kerner* István karnagy, rendező *Alszeghy* K. főrendező. Vasárnap részben új szereposztással „*Sába királynőjét*” adják, mely alkalommal a czimszerepet *Szamosi* Elza, Szulamitét *Sebek* Sára először éneкли. Assadét *Arányi*, *Salamont* *Szemere*, a főpapot *Erdős* játszsa.

(*) **Képzőművészek ülése.** Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat választmánya tegnap tartotta meg ezidén harmadik választmányi ülését báró *Forster* Gyula elnökletével a városligeti Műcsarnokban. A jegyzőkönyvet dr. *Ambrozovics* Dezső titkár vezette, s annak hitelesítésére az elnök *Lipthay* Kornél és *Poll* Hugót kérte fel. Egyhangulag vette tudomásul a választmány *Benczur* Kálmán igazgatónak a nemzetközi grafikai kiállításról tett jelentését, illetve beszámolóját, s ezután bővebben foglalkozott az évi közgyűlés előkészítésével. A tavaszi kiállítás pályabíróóságának a megválasztására beérkezett szavazatok összeolvasására a választmány *Füredi* Richárd, *Lipthay* Kornél, *Brück* Miksa és *Révai* Ödönt küldötte ki. A debreczeni *Kossuth-szobor* pályabíróóságába *Zala* Györgyöt és *Kosztolányi-Kann* Gyulát választották meg.

(*) **Vigyázz a nőre.** A Vígsházban ma délelőtt harsogó derűtség között zajlott le *Feydeau* „*Vigyázz a nőre*” című bohózatának főpróbája. A bemutatót holnap szombaton tartják meg.

(*) **A Nyugat.** A „*Nyugat*”-nak, *Ignotus*, *Fenyő* Miksa és *Osváth* Ernő kiválóan szerkesztett s oly népszerű és változatos kitűnő folyóiratának most jelent meg a 6-ik száma, a következő gazdag tartalommal: *Schöpflin* Aladár: Előszó egy talán megirandó *Petőfi* tanulmányhoz. *Laczkó* Géza, *Ady* Endre, *Pásztor* Árpád, *Peterdy* István; versek *Tóth* Wanda: Az ötvenéves ember. (Elbeszélés.) *Kunze* Aladár: Egyetemi portrék: 1. *Riedl* Frigyes. *Karinthy* Frigyes: A dárda (Novella.) *Schiller* Ottó: Az esztetika biológiája. *Móricz* Zsigmond: A százszinselyem keszkenő (Novella.) A „*Figyelő*” kritikai rovat tartalma: *Alexander* Bernát könyve (*Lengyel* Géza); *Hauptmann* (*Lengyel* Menyhért); *Bartók* Béla első euitje (*Csáth* Géza); *Capus* „A két férfi” (*Balázs* Béla); A nemes gyűjtemény (*Lengyel* Géza); *Földes* Imre „*Hivatalnok urak*” (*Fenyő* Miksa.) A *Nyugat* előfizetési ára egy évre 20 korona, egyes szám 1 korona. A kiadóhivatal címe Budapest, VII., Akácfa-utca 5.

(*) **Ifjúsági előadás a Magyar Színházban.** Holnap, szombaton lesz a Magyar Színházban délután 3 óra kezdettel a 4-ik ifjúsági előadás, amely alkalommal *Shakespeare* „*Hamlet*”-jét adják. *Márkus* László új szcenirozásában. A szereposztás ezuttal is ugyanaz, mint az első előadáson. Az iskolák által le nem foglalt jegyeket a Magyar Színház pénztáránál lehet megváltani.

(*) **A Tánzos huszárok vasárnap délután.** *Rajna* Ferenc és *Szirmai* Albert népszerű operettje, a „*Tánzos huszárok*”, mely idáig hatvanhat-szor töltötte meg a Király színház tágas nézőterét, vasárnap délután rendes helyárrakkal az eredeti szereposztással hatvanhetedszer kerül színre. Az előadás megtekintésére táviratban jelentkezett a színház igazgatóságánál *Amberg* newyorki színház igazgató, aki a darabot Amerika számára meg akarja szerezn.

(*) **Kettős szereposztás.** *Fall* Leo operettje, az „*Elvált asszony*” eddigi előadásai során a Király-színházban a szezon legnagyobb sikerű operettjének mutatkozik. Az a rendkívüli siker arra indította a színház igazgatóságát, hogy a főbb szerepek kettős kiosztásáról gondoskodjék. E kettős kiosztások során *Ötvös* Gitta fog fellépni, aki az operett jövő szerdai előadásán fogja először játszani *Jana* szerepét. *Pálmay* Ilkát azonban ezennel is esetről-esetre tapsolhatja a közönség. Gondája olyan bájos alakítás, melyhez hasonló az ő gazdag műsorában sem igen található.

(*) **Bemutató Kolozsvárt.** Szerdán, az összes vidéki színpadokat megelőzőleg, bemutatják *Kolozsvárt* *Földes* Imre legnagyobb sikerű operettjének „*Hivatalnok urak*”-at. A precíz összejáték és a művészi előadás nagy sikerhez juttatták *Földes* társadalmi színművét, melynek női főszerepét, *Renét*, *Heithey* Aranka játszotta. *Heithey* e szerepében is, nála megszokott, előkelő és művészi alakítása nyújtott. Kivüle még nagy sikere volt *Sebestyénnek*, *Kardos-nak* és *Körmentynek*.

(*) **Csillag Teréz növendékei.** Az Országos Színművészeti Akadémia e hó 20-án, szombaton, saját színpadán (*Uránia*), *Csillag* Teréz tanárnő vezetésével mellett növendékeivel vizsgálati előadást tart. Ez alkalommal színre kerül: *Gringoire* *Banville* egyfelvonásos és *Huszárszerlem*, *Murai* Károly kétfelvonásos vígjátéka. A főbb szerepeket játszzák: *Ambrus* Kamilla, *Bárdi* Gabriella, *Makay* Margit, *Várnai* Janka, *Cséri* József, *Forgács* Sándor, *Kereszty* Sándor, *Lévai* Elemér, *Lóránd* Tivadar, *Sugár* Károly, *Szemere* Gyula, *Török* Jenő és *Siklóssy* Lajos.

(*) **A képzőművészeti főiskola kiállítása.** A képzőművészeti főiskola ifjúsága a szünetében készített munkáiból ez évben is rendez kiállítást, mely április hó 4-én nyílik meg és tart 12-éig bezárólag. Nyitva naponta d. e. 9 órától d. u. 6 óráig. A kiállítás díjtalanul megtekinthető.

(*) **Magyar színészet Fiumében.** A fiumei magyar kör elhatározta, hogy a többi magyar egyesülettel együtt magyar színügyi bizottságot létesít. Körrellel fordult a vasúti tisztviselők egyesületéhez, a magántisztviselők egyesületéhez, a kereskedők köréhez, az állami tisztviselők és tanárok egyesületéhez, hogy a színügyi bizottságba két-két tagot delegáljanak. A felhívás eredménytelenül járt, mert eddig valamennyi egyesület egynek kivételével már jelentkezett. Az alakuló gyűlés a napokban lesz, amelyen megalakítják a 24 tagú bizottságot.

(*) **A székely népművészet.** Az Országos Magyar Házipari Szövetség e hó 24-én, szerdán délután öt órakor az Iparművészeti Muzetum (Üllői-ut 33. sz.) dísztermében felolvasást rendez, mely alkalommal *Bálint* Benedek kézdivásárhelyi rajztanár a székely népművészetet fogja ismertetni és előadásával kapcsolatban bemutatja egy a székely népművészet kiváló alkotásait, valamint az azok nyomán készült saját tervezeteit, himzéseit és faragványait.

(*) **Ünnepi játékok Münchenben.** A müncheni Künstlertheater szezonja ez idén június 18-án kezdődik *Reinhardt* Miksa vezetésével. Az „ünnepi játékok”-ra a klasszikus darabok egész sorát tanította be a zseniális igazgató. A székenkai képek komponálására *Reinhardt* elsőrendű művészeket nyert meg.

(*) **Faust-jubileum Párisban.** *Gounod* Faust-ja 1859. márczius 19-én került először színre a párisi Théâtre Lyrique-ben. Tíz az ötvenéves jubileumot ma ünnepezték a párisi nagy operában „*Faust*” előadásával. A czimszerepet *Muratore*, *Margarétát* *Brozia* kisasszony énekelte.

(*) **A M. I. E. N. K. kiállítása** iránt egyre fokozottabb az érdeklődés. A kiállítás tartamát márczius végéig hosszabbították meg, mert utána a nemzetközi nőkiállítás következik és ennek az anyagának összegyűjtése hosszabb időt vesz igénybe.

(*) **Elhalasztott hangverseny.** *Hatos* Tivadar magyar hegedős és dalénekes e hónap 14-ére hirdett, az aradi vesztőhely javára rendezendő hangversenyét hirtelen megbetegedése miatt e hónap 25-én este tartja a Royal nagytermében. A 14-ére kiadott jegyek e napra érvényesek.

FŐVÁROS.

A főváros közgyűlése.

Budapest, március 19.

Csaknem üres padosorok mellett folytatta ma, szerdán félbenmaradt tanácskozását a főváros törvényhatósági bizottsága *Fülepp* Kálmán főpolgármester elnöklésével.

Az elnök részvétellel tudatta, hogy *Lippert* Lajos bizottsági tag tegnapielőtt elhunyt. Az érdemes iparos családjához részvétiratot intéznek. Helyébe *Herz* Viktor póttagot hívják be a törvényhatósági bizottságba.

Jelentette ezután a főpolgármester, hogy *Biró* Henrik sürgős interpellációt nyújtott be a kenyérgyár-dolgozóknak. Az ügy fontosságára való tekintettel az elnök engedelmet adott, hogy *Biró* a mai folytatólagos közgyűlésen terjeszthesse elő interpellációját.

Földváry Antal főjegyző közölte, hogy a főpolgármester a polgármester javaslatára *Folkusházy* Lajos tanácsjegyzőt *Viola* Imre tanácsos szabadságának idejére tanácsossá helyettesítette.

A fővárosi bizottság elnöki állására a közgyűlés *Petánovits* Józsefet küldte ki.

A közgyűlés ezután áttért az automobil-szabályzat folytatólagos tárgyalására.

Hosszabb vitát keltett a 19. szakasz, amely azt mondja, hogy a kocsis gépezetnek rossz karban léte folytán keletkező balesetekért a gépezető felelős.

Dr. Waigand József a felelősségnek a tulajdonosra való kiterjesztését is kéri.

Dr. Burián Béla az eredeti szöveg helyére annak kimondását javasolja, hogy a kocsis gépezetnek rossz karban léte folytán keletkező balesetekért és károkkért az automobil tulajdonosa, birtokosa vagy birtokosja egyetemlegesen felelős. Ha valaki a balesetnél életét veszti, vagy súlyos testi sérülést szenved, a károkkért a tulajdonos, a birtokos vagy birtokos a gépezetővel egyetemlegesen felelős, kivéve, ha bebizonyult, hogy a balesetet vis major vagy egy harmadik személy megakadályozhatlan cselekménye vagy a szerencsétlenül járt maga okozta.

Dr. Pető Sándor nem osztja *Dr. Burián* indítványát, mert magánjogi kérdések elbirálása a bíróságra tartozik. A szabályrendeletben legfőképpen a kihágásjogi felelősségről lehet szó.

Dr. Füredi Mór, *Dr. Eulenburg* Salamon, *Kassits* Péter, *Wodianer* Artur felszólalása után *Malha* Kálmán tiszti főügyész a szakasz kihagyását indítványozza.

Dr. Bárczy István polgármester szerint a szakasz jelentőségét túlbecsülik. Itt két kérdésről van szó: az egyik a büntetőjogi, a másik a magánjogi felelősség. A szabályrendeletben a tanács nem célzott másra, mint a büntetőjogi felelősség megállapítására éppen ezért a maga részéről is elfogadja a főügyész indítványát. Tévedés az, hogy a municipiumok magánjogi szabályokat alkothatnak. Miután tehát a bíróság az automobil-baleseteket is az általános magánjogi elvek szerint fogja elbírálni, hozzájárulok ahhoz, hogy a főügyész indítványát elfogadjassék és ez a szakasz kihagyatassék.

A közgyűlés végül úgy határozott, hogy a sokat vitatott szakaszt egészen kihagyja.

A szabályzat tárgyalásának további során a közgyűlés *Dr. Pető* Sándor indítványára kimondta, hogy attól a sofförtől, aki balesetet okoz és a gépkocsit nyomban meg nem állítja, a vezetői jogosítványt megvonja.

A szabályzat többi pontjait a közgyűlés változatlanul elfogadta.

Ezután áttértek a napirend többi pontjainak a tárgyalására.

Dr. Erős Sándor engedelmet kért a fővárostól, hogy a Gellérthegyi déli oldalán síklőt építhessen. A tanács a síklő tervét helyesnek és a főváros közönségének érdekében valónak találja, miért is a kérelmet pártolólagos terjeszti a közgyűlés elé.

A közgyűlés a tanács javaslatát elfogadta. A Budapesti Közutó Vaspálya-Társaság *O-Buda* filatorigáti vonalának villamos üzemre való átalakításához a közgyűlés hozzájárul.

Biró Henrik interpellált ezután a fővárosi kenyérgyár dolgaiban. Az interpelláló felemlíti, hogy 1906-ban tette meg a közgyűlésen a kenyérgyár építésére vonatkozó javaslatát és már 1907. novemberében a kenyérgyár helye is ki volt szemelve. Dacára ennek a gyár építése még mindig ninesen befejezve. Pedig szociális szempontból nagy hivatása volna ennek a kenyérgyárnak olyankor, amikor a pékek indokolatlanul felemelik a kenyér árát, mint ahogy éppen most tették. Felszólalásra az is készített, hogy tudomása van egy kenyérgyár-részvénytársaság alakulásáról; nem szeretné, ha a részvénytársaság hamarabb hozná a kenyér piacra, mint a hatóságok gyár, amelynek létesítését már két évvel ez-

előtt elhatározták. Kérde, hogy mikor lesz készen a hatóságok kenyérgyár.

A polgármester nevében *Dr. Melly* Béla tanácsos válaszolt az interpellációra. Köszönetet mond az interpellálónak, hogy éppen ebben a kritikus időben alkalmasat adott neki, hogy a kenyérgyár dolgaiban nyilatkozhatassék. Közli, hogy a főépületek már teljesen készen fedél alatt vannak, a melléképületek építése most van folyamatban. Reméli, hogy a közönségi kenyérgyárat július havában már megnyithatják.

A választ egyhangulag tudomásul vették. Ezután több nyugdíjazási, csatornázási és esőfektetési ügyet intézett el a közgyűlés.

A közmunkatanács ülése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, március 19.

A fővárosi közmunkák tanácsa *Wekerle* Sándor miniszterelnök elnöklésével ülést tartott. Az elnök a jegyzőkönyv hitelesítésével *Dr. Heltai* Ferenc és *Zsák* Hugó tanácsstagokat bizta meg.

A kormány azt kívánja, hogy a sorsolási kölcsönből épített dunai rakpartok fenntartásáról a jövőben a közmunkák tanácsa gondoskodjék. Ebben a tanács megnyugszik és csupán azt kéri, hogy a főváros által a rakpartokért fizetett évi 20.000 korona bér, a fenntartási költségek fedezésére neki engedtesék át.

A székesfőváros tanácsa az 1901. év végéig fennállott terjedék-egyezmény megújítását előkészíteni óhajtja. Kérésére a közmunkák tanácsa elvben hajlandóságát nyilváníja ahhoz, hogy a tárgyalások felvétesse.

A Mechwart-szobor bizottságba, a bizottság kérésére, a tanács *Bakos* János miniszteri tanácsost küldi ki.

A Gellérthegyi dűlőben elhelyezett állami kertészeti intézet, azoknak a fokozott és sokoldalú feladatoknak, amelyeket ez idő szerint szolgálni hivatva lenne, nem képes megfelelni, egyrészt nem kielégítő terjedelme miatt, másrészt pedig azért, mert itt a talajviszonyok a kertészet több ágzatának kultiválására nem alkalmasok. A földművelésügyi miniszter az új intézettel lehetőleg a főváros határában kíván maradni és a főváros is erre törekedvén, a X. kerület *Ligetelki* dűlőben bocsát rendelkezésére 25 holdnyi alkalmas területet, a melyből mintegy tíz holdat a kinevezésű tulajdonos enged át, még pedig cserébe a ménesi uton fekvő mostani telekért. A telek többi részét csupán használatul és azzal a korlátozással enged át, hogy az a nagyközönség által közpark gyanánt legyen használható. Miután a *Ligetelki* dűlő a tárgyalás alatt álló szabályozási terv értelmében egészben egy új városrész létesítésére van kijelölve és ezen rendeltetésével a kertészeti intézet odateleptetése teljesen összhangban áll, a tanács a főváros elhatározásához készséggel hozzájárul.

A IX. kerület *Lenkey-utca* áthelyezésére, továbbá a X. ker. *Sirkert-utca* kiszélesítésére bemutatott szabályozási terveket a tanács elfogadta. Az országos kertészeti egyesület 1910-ben nemzetközi kiállítást rendez. E célra a városligeti iparsarnokot és a csarnok keleti, északi és nyugati homlokzata előtti parkterületet kívánja a főváros átengedni. A tanács ehhez hozzájárul.

Maradi Nándor a IV. ker. *Eskü-ut* mentén közterületen mérszárszékét óhajt létesíteni. E kérelmet a tanács már elvi szempontból sem találja teljesíthetőnek. Ellenben nem tesz észrevételt az ellen, hogy *Stern* József és érdektársai a *Kálmán-téri* sziget területén ideiglenes áruházat építhessenek, folyó év augusztustól számítandó egy év tartamára, vagyis azon időre, míg a *Keeskeméti-utca* és *Kálmán-tér* sarkán lebontandó *Gyarmati-féle* ház helyébe a tervbe vett új ház felépül.

Löblach Kálmán I. ker. *Kelenföldön*, *Schwartz* Jenő I. ker. *Kuruczles-dűlőben* és *Kis* I. Jenő III. ker. *Kavics-utczában* fekvő telkeinek felosztása megengedett.

A városligeti *Aréna-ut*, *István-ut* és *Stefánia-ut* közti részének rendezési tervét a tanács elfogadta és ezzel kapcsolatosan arra kéri a fővárost, hogy a X. ker. *Ligetelki* dűlőben tervezett új városrész létesítését tegye mielőbb gondoskodás tárgyává.

A III. ker. *Vihar-utca* rendezési tervét a tanács elfogadta, a keresztelvény oly módosításával, hogy a járdák öt méter szélesek legyenek.

A magyar államvasut *Andrássy-ut* igazgatóság épületén a tetőúr manzard-szerű kiépítését a tanács kivételesen megengedi, méltányos figyelemmel arra, hogy az épület utczák által határolt önálló tömböt képez, az építkezés az épület külső díszét nem érinti és hogy közszolgálatos helyiségek létesítése miatt történik az átalakítás.

A *Goldberger* Sámuel tulajdonába átment *Andrássy-ut* kaszinó-épület áruházú való átalakításához a tanács többrendbeli kikötéssel szintén hozzájárult.

Elintéztést nyert végül *Horváth* György, *Dr. Friedmann* József, *Petri* Ottó, *Mráz* Gyula, a *Chebra* Kádisa Egylet, *Nocker* Ferenc és a *Parkházépítő* Szövetkezet fellebbezése.

(A vízmérőórák ügye. A *Kunz-féle* vízmérőgyár egyik elbocsátott alkalmazottja feljelentést tett *Dr. Bárczy* István polgármesternél a főváros több tisztviselője, ezek között *Kajlinger* Mihály vízvezetési igazgató, *Vosits* Károly tanácsnok és *Buzáth* János tanácsjegyző ellen, azzal vádolván közbeesülésben álló férfiakat, hogy őket a nevezett gyár megvesztegette. *Dr. Bárczy* István polgármester intézkedése folytán a megvádolt tisztviselők ellen hivatalból megindították az eljárást. A vizsgálat hosszú ideig tartott és ennek során minduntalan olyan hírek kerültek napvilágra, amelyek alkalmasak voltak a fentemlített tisztviselők meghűzölására. A rendőrség a nyomozás befejezése után a királyi ügyészséghez tette át az iratokat. *Sélley* Barnabás királyi főügyész ma hivatalosan értesítette az alaptalanul megvádolt tisztviselőket, hogy ellenük az eljárást megszüntette. A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet impozáns módon akar elégtételt szolgáltatni *Kajlinger* Mihálynak, akit az egyesület vasárnap tartandó közgyűlésén *Hauszmann* Alajos helyére fog megválasztani.

(A főváros pénzügyi bizottsága. A székesfőváros pénzügyi és gazdasági bizottsága ma délután *Vasúlievits* János alpolgármester elnöklése mellett ülést tartott. Előadó *Berczel* Jenő tanácsjegyző volt. Az ülésen tárgyalták a makadám-utaknak olajjal való portalanítása ügyét. A kísérletek teljesen beváltak úgy, hogy a tiszti főorvos és a közegészségügyi bizottság (főleg közegészségügyi szempontból) melegen ajánlják ennek a módszernek az elfogadását, de gazdasági szempontból a mértéki hivatal is pártolja. A közlekedési ügyosztály sem tesz ellene kifogást. A tanács egyelőre csak nagyobb kísérletet kíván tétetni s javasolja, hogy erre most 40.000 koronát folyósítsanak. A pénzügyi osztály kimutatása szerint, az olajjal való portalanítás évi 315.480 koronába kerülne, míg a vízzel való locsolás 227.566 koronába kerül; tehát a különbség mintegy 96.000 korona; ámde ez évről-évre leszáll úgy, hogy már a harmadik évben nem kerül többé, mint a vízzel való locsolás. *Biró* Henrik, báró *Herzog* Péter, *Springer* Ferenc és *Rényi* Dezső tanácsos felszólalása után a bizottság egyhangulag megszavazott 40.000 koronát az olajjal való öntözés céljaira, ami ezuttal nagyobb szabású kísérletül fog szolgálni.

Javasolja a bizottság, hogy a III. ker. *Vihar-hegyen* fekvő *Schaffer-féle* 208 holdnyi birtokot szerezzék meg a főváros négyeszőgölenként 15 fillérért. (Összesen 70.000 korona).

Használatra átengedik az Országos Magyar Népfürdő-Egyesületnek a VI. ker., *Aréna-ut* és *Főthi-ut* sarkán fekvő telek egy részét: 600 négyeszőgölet.

A m. kir. állami vasgyárak kibővítésének a céljára, a X. ker. *Lajos-dűlőben* fekvő telektől egy részét átengedi a bizottság a mostani forgalmi értékben: négyeszőgölenként 80 koronáért.

A Budapesti Általános Villamosági R.-T. kéri az V. ker. *Tutaj*, *Pannónia* és *Bessenzy-utczák* sarkán levő telek eladását. A bizottság, átlag 145 koronáért négyeszőgölenként javasolja a telek átengedését.

A Magyar Általános Közönségnyerő R.-T. és *Jung* Ödön azt kérelmezi, hogy adja el nekik a főváros az V. ker. *Szemere*- és *Szalay-utczák* sarkán fekvő 289 négyeszőgölnyi telket. A bizottság javasolja, hogy tartssanak erre nyilvános árverést, 850 korona kiküldési ár mellett négyeszőgölenként.

Aggházy Gyula festőművész már 1884-ben megkapta a fővárostól a VI. ker. *Munkácsy-utca* 16. sz. telket négyeszőgölenként 6 korona egységár mellett. Most azt kéri, hogy a telket, amelyre 60.000 korona költséggel házat és műtermet építtetett, engedje meg a főváros eladnia. Igér 38.000 korona kártérítést. A tett számítások szerint, ez megfelel a telek mai értékének s így az ügyosztály javasolja a kérelem teljesítését. Ehhez a bizottság, *Vászoný* Vilmos és *Sigray* Pál pártoló hozzájárulása után hozzájárult.

Javasolja a bizottság, hogy a VI. ker. *Aréna-ut*on, a Városligeti Színkörrel szemben fekvő vendéglőbérletet *Grossmann* Lázárral hozzászabítsák meg, az eddigi 3434 korona helyett 4034 korona évi bér mellett. A városligeti pavillon bérletére nézve pedig javasolja a bizottság, hogy azt hosszabbítsák meg, az eddigi bérlő: *Weingrubner* Ignác részéről dásával úgy, hogy az adót a főváros fizesse. tett 16.000 korona évi bér följajánlásának az elfogadásával úgy, hogy az adót a főváros fizesse.

(Az új építési szabályzat. A Magyar Építőművészek Szövetsége tegnap igen népes ülésen tárgyalta az új építési szabályzat tervezetét Palóczy Antal előadásában.)

Az előadó elsősorban kiemelte, hogy ilyen szabályzat csak a várossterrel kapcsolatban állhat fenn. Junktim van közöttük. Minthogy pedig helytálló és megfelelő várossterünk nincsen, elsősorban erről kellene gondoskodni. Az új tervezet végzetes tévedési határozatait azonban feltétlenül mielőbb meg kell változtatni.

Minden újabb építési szabályzat kimagasló jellege a fokozatosság. Ez a házmagasság és utcaszélesség közti arányra, az emeletsorok számára, az udvar nagyságára és az épületek fajaira és nemzeteire vonatkozik. Igaz, hogy a vezetői beosztás fokozatosságát kontemplál, de ennek a beosztásnak sarkhibája, hogy csak egyetlen központhoz van viszonyítva. Ez nagy városban természetellenes és ilyen módon szervezett város sohasem létesülhet. Szükséges volna külső másodrendű központok kijelölése, ahol a beépítés és benépesítés koncentrálnak. Alapjául szolgálhatna ez a város kerületeinek újabb felosztására, amely tudvaleg meg nem felelő. A házmagasság és az utcaszélesség közötti arány tekintetében egész Európában az 1:1-et igyekeznek elérni. Nálunk az V-VIII-ig tervezett övezetekben az arány megfelelő, de nem felel meg az I. és II. övezetben. Itt ki kell szélesíteni a létező keskeny utcákat, mert a 9.48 m. széles utcák még kétemeletes házak létesítését sem bírják el. Az előadó javasolja a házmagasságok redukálását és pedig kétemeletes háznál 17 méterrel 15 méterre, a háromemeletes háznál 21 méterrel 18 méterre, a négyemeletesnél 25 méterrel 22 méterre. E redukció alkalmas eszköz lenne az építkezés olcsóbbá tételére, de még így is kívánja az utcák szélesítését. Az emeletsorok számára vonatkozólag a leghatározottabban ellene nyilatkozik annak a tendenciának, amely az eddig megengedett négy lakórteget új réteggel, illetve emelettel szaporítani óhajja. Ilyen sűrű beépítésre Budapest nincsen berendezve és a lakrét szaporítását végzetes csapásnak tartja Budapest közegészségi és lakáviszonyaira. Ilyen expedienstől hiába várunk lakásbővítést, ez csak a telek árát fogja felszórni a végeredményében a lakhatatlanság rémével suttanó fővárosunkat. Érthetetlen végtelenségbe csapunk át, amikor egyrészt a kertvárosok eszméjét propagáljuk, s aztán ennek éppen az ellenkezőjét akarjuk megvalósítani. Minden gondolkodó városépítő perhorreszkálja az emeletsorok szaporítását. Berlinben is, Bécsben is arra törekednek, hogy a házak lehetőleg alacsonyabbra építsenek. Epp úgy ellenzi az előadó a zárt udvarok létesítését. Budapest területe elég nagy ahhoz, hogy a sűrű beépítéstől eltekintessünk és észszerűbb városépítésre térjünk át. Javasolja továbbá az előadó a szabályoknak épületnek szerint való elkülönítését, a szerkezeti előírásoknak egészen való törlesztését és végül az adminisztráció egyszerűbbé tételét. Az előadó fejtegetéséhez *Quittner* és *Zielinsky* közmunkatársai tagok, továbbá *Körösi* Jakab és mások szölköztek hozzá.

(Családi házak építése a Kisváthegyen. A főváros tanácsa a mérnöki hivatal és a középítési bizottság javaslata alapján, mint már megirtuk, elhatározta, hogy az I. kerületben lévő Kisváthegyen, a kisváthegyi-ut, az istenhelyi-ut, a Kékgyöly-, Csaba- és Birsalma-utcák által határolt terület a III. építési övezetnek abból a részéből, amelyben 1000 négyszögletes parcella a minimum, ugyancsak a III. övezetnek abba a részébe tétessék át, amelyben a parcella-minimum háromszáz négyszögölben van megállapítva. A tanácsot ezen elhatározásában az vezette, hogy a terület a beépített részekhez való közelsége és egészséges, jó levegője folytán kiválóan alkalmas családi házak építésére. Mielőtt a tanács ezen előterjesztését megtenné, ugyanilyen értelmű határozathozatal iránt megkeresi a közmunkák tanácsát.

(A francia gázgyári ajánlat. A tanács tegnap ülésén *Vosits* Károly tanácsos bejelentette, hogy a Francia pénzesoport által a gázgyár átvételére újabb benyújtott ajánlattal az ügyosztály már foglalkozik és a számadásoknak összehasonlítása után a gázgyár-bizottság az ajánlatot a tanács elé terjeszti.

(Az állatkert berendezése. A tanács elrendelte, hogy az állatkertben létesítendő madárház, majomház, zsiráfház, szarvas- és őzház, rácsalók és rovarevők háza, kenguru-istálló, vastagbőrűek háza és az ugyanott létesítendő sziklak építési munkálatainak vállalatba adása céljából szűkebbkörű versenytárgyalás tartassék.

(A hét statisztikája. A múlt héten a fővárosban élve született 432, halva született 14 gyermek, elhalt 340 egyén. Esketés volt 96. Az év eleje óta élve született 4478, halva született 168 gyermek, elhalt 3336 egyén; esketés volt 1382. — A Szent Rókus-kórház és fiókjában ápoltak 1012 beteget, a Szent László-kórházban 266, a Szent István-kórházban 1338, a Szent János-kórház és fiókjában 1153-at. Az összes kórházakban történt elhalálozások száma 76. — A marha- és lóvásártér forgalma: Felhajtottak 7990 szarvasmarhát, 819 lovat; eladtak 7848 szarvasmarhát és 441 lovat.

EGYESÜLETEK.

(-- Beöthy Zsolt ünneplése. Az Országos Magyar Tanáregyesület szép és szeretetteljes ünneplésben részesítette *Beöthy* Zsoltot abból az alkalomból, hogy az egyesület *Beöthyt*, aki tizennégy éven át volt az egyesület elnöke, a legutóbbi tisztújítás alkalmával igazgatósági tagjává választotta. *Beöthy* Zsoltot *Négyessy* László, az egyesület elnöke üdvözlölte meleg és szép szavakban. *Beöthy* Zsolt meghatva köszönte meg az üdvözlést. Megköszönte, hogy új részt adtak neki a munkásságában, amely arra van hivatva, hogy a magyar tanárság közszellemét erősítse és fejlessze. Ez a hivatás különösen a mai viszonyok között igen fontos. Az egybegyűlte percekig tartó éljenzéssel és tapsal fogadták *Beöthy* beszédét. Az ünneplés után megtartották az első igazgatósági ülést, amelyen *Beöthy* is részt vett és amelyben elhatározták, hogy az egyesület idei közgyűlését *Selmeczbányán* fogja megtartani.

(-- Az Újságkiadó Tisztviselők Egyesületének igazgatósága *Bródy* József elnöklésével ma tartott ülésén öt új tagot vett fel és egy segélyre szoruló tagnak hatszáz koronát szavazott meg. Az ülés örömmel vette tudomásul, hogy *Blockner* I. hirdetőiroda tulajdonosa az egyesület özevgyi és árva-alapja javára 1000 koronát adományozott. Az igazgatóság az adományozónak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. Negyven tag kérelmére elhatározták az ülést, hogy márczius 8-ra rendkívüli közgyűlést hív egybe.

(-- A Műbarátok Köre ma délutáni zsúrján dr. *Alexander Bernát* „A művészet lélektana” címen folytatta sorozatos előadását, amelyet a nagyszámú hallgatóság lelkes tapsal honorált.

SPORT.

(Santelli Italo vívóakadémiája. Lovag *Santelli Italo*, a *Mac*, és *Wesselényi O. C.* jeles mestere, ki a múlt évi olimpiai versenyen oly fényes diadallal szerepelt vívóink trainere volt, szombat este fél nyolcz óraker nemzetközi vívóakadémiát rendez a Vigadó nagyertermében, több jeles külföldi és hazai vívó közreműködésével. A mester vívóakadémiái mindig fényes keretben, a fővárosi előkelőségeinek jelenléte mellett folyik le.

(A szövetség testnevelési szakosztálya. A Magyar Athlétiikai Szövetség iskolai testnevelési szakosztálya *Bárczy* István dr. polgármester elnöklésével tartotta alakuló gyűlését. Megnyitó beszédében az elnök rámutatott arra, hogy a testgyakorlás célzertisége, annak befolyása a test és szellem fejlődésére, annak hiányai mind olyan napirendű kérdések, amelyekkel az utóbbi években az egész közvélemény foglalkozik. Ebből a munkából akarja kivenni a maga részét a MASZ. is, amikor megalakította a testnevelési szakosztályt. Fejlesztési és reformálni a testgyakorlati oktatás rendszerét, jelentőségét és fontosságát, megállapítani, hogy milyen helyet foglaljanak el az ifjúság testnevelésében és a megállapítandó elveket átvenni a köztudatba: ez legyen a szakosztály feladata és törekvése. Erre a komoly és szép munkára hívta fel a megjelenteket a MASZ. tanácsa és amidőn az elnök ez alkalomból szívből üdvözlöi a megjelenteket, a szakosztály alakuló ülését megnyitottnak jelenti ki. A zajos éljenzéssel fogadott megnyitó beszéd után *Stankovits* Szilárd főtítkár ismertette azt a tervezetet, amelyet a MASZ. tanácsának indítványára az iskolai testnevelési szakosztálynak munkaprogramjáról készítettek *Gerencsér* László dr. és az előadó. A tervezethez, amelyet a szakosztályi ülés egész terjedelmében magáévé tett, hozzászóltak: *Weszeley* Odón dr., *Kárpáti* Béla, *Módossy* Imre, *Polónyi* Dezső dr., *Karafiát* Jenő dr. és *Ujhelyi* Tibor. A tervezetben kontemplált egyes kérdések tanulmányozására megalkították a következő szakbizottságokat: Elemi iskolai szakbizottság. Elnök: *Bárczy* István dr., előadó: *Tas* József. Tornatanárképzési szakbizottság. Elnök: *Bothárd* Zsigmond dr., előadó: *Gerencsér* László dr. Középszintű szakbizottság. Elnök: *Barkóczy* Sándor báró, előadó: *Stankovits* Szilárd. A negyedik szakbizottság, amely a *fiókola: tornatanítás* kérdésével foglalkozni, a jövőben alakul meg. *Stankovits* Szilárd főtítkár előterjesztésére hozzájárult a szakosztályi ülés ahhoz, hogy a szakosztály megalakulásáról és munkaprogramjáról a közoktatásügyi minisztert felirat útján értesítsék és ahhoz, hogy őt az első nyilvános felolvasásra, amelyet a szövetség céljainak propagálására legközelebb tartani fog, meghívják.

Az első nyilvános előadás tárgysorozatát illetőleg abban állapodott meg az ülés, hogy a szövetség elnökét, *Bárczy* István dr.-t, egy bevezető beszéd elmondására és *Szemere* Miklóst az előadás megtartására kéri fel.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ A zágrábi felségárulási per. A törvényszéki épületben kifüggesztett értesítés szerint az elnök betegsége miatt felfüggesztett tárgyalást holnap folytatják. — Délután híre ment, hogy a bánt sűrűgösen Bécsbe hívták. Miután ezt a háborus előkészületekkel kapcsolatba hozzák, azt hiszik, hogy a bünper tárgyalását mégis csak elnapolják. — Ma házkutatást tartottak *Hinkovics* védő és *Lorkovics* képviselő lakásán. Egy gráci ujságírónak a felségárulási perről szóló írást keresték náluk, de eredménytelenül. *Lorkovics* képviselő jegyzőkönyvből vette mentelmi jogának megsértését.

§ A közigazgatási bíróság másodelnökének beiktatása. A közigazgatási bíróság mai teljes ülésében tette le az esküt *Szilassy* Aladár, a közigazgatási bíróság újonnan kinevezett másodelnöke. A teljes ülésben dr. *Wlassics* Gyula elnököt és felolvasatván a kinevezési iratot, felkérte a három rangidősb ítélelőbíró, hogy a másodelnököt az eskütétel céljából a teljes ülésbe meghívják. Az elnök meleg szavakkal üdvözlölte a másodelnököt és különösen kiemelte azt az örvendetes tényt, hogy a bírói testületből történt a kinevezés. *Szilassy* meghatottan mondott köszönetet a kinevezésért. Ugyanezen az ülésen tette le az esküt *Hammer* Károly, az újonnan kinevezett tanácselnök is. Együttal *Szilassy* Aladár másodelnököt történt kinevezése folytán a hatásköri bíróság egyik tagjagi helye megüresedvén, helyére titkos szavazás útján dr. *Hennsch* Aurél választott meg a hatásköri bíróságba.

§ *Markos* Gyula kegyelmi kérvénye. Ismeretes dolog, hogy *Markos* Gyula képviselőt a Kuria megsértése miatt fogházbüntetésre ítélték. *Markos* Gyula kegyelmi kérvényt ad be büntetésének elengedése végett és több képviselőt megkért kegyelmi kérvényének aláírására. A legfelső bíróság megsértéséről lévén szó, a képviselők így kényelmetlen helyzetbe kerülnek, de mert *Markos* személyesen kéri őket, több képviselő máris aláírta a kérvényt.

§ Rágalmazó végrehajtó. *Barta* György szolnoki városi végrehajtó évekkal ezelőtt azt híresztelte *Kindlovics* József adóügyi főnökről, hogy közönséges sikkasztó. Miután a megindított eljárás a vád teljes alaptalanságát bebizonyította, *Kindlovics* rágalmazás miatt tett följelentést *Barta* ellen, akit a szolnoki törvényszék rágalmazás miatt hatvan korona pénzbüntetésre ítélt. Ma a budapesti királyi tábla a végrehajtót két hónapi fogházra ítélte s egyúttal elrendelte, hogy az iratokat további eljárás végett tegyék át Szolnok város polgármesteréhez.

§ Éjjeli rablótámadás. *Homolácz* Ferencz asztalossegéd ez évi január hó 16-án este ittas fővel ballagott hazafelé. Az egyik utca sarkán épülfélvén lévő ház állványai alól két alak ugrott elébe, akik közül az egyik azt kérdezte tőle, hogy hány óra van? *Homolácz* Ferencz gyanutlanul vette elő óráját, de ebben a perczben az ismeretlenek egyike hatalmas botütést mért a fejére, úgy, hogy elesett. A két támadó ezután lehuzta a kabátot *Homolácz*ról, elvették ennek ezüstóráját és lánczát s azzal menekülni kezdtek. A megtámadott emper segélykiáltására *Szabó* Ignác rendőr a támadók egyikét *Kovács* János napszámos személyében elfogta. Az elfogott embernél azonban nem találtak semmit a *Homolácz*tól elrabolt tárgyak közül. A budapesti büntetőtörvényszék esküdtbírósága ma vont a felelősségre *Kovács* Jánost. Ismeretlen társa a vizsgálat során nem kinyomozható és kézrekeríthető. Az esküdték büntőnek mondták ki *Kovács* Jánost a rablás büntetésében ezért a bíróság az enyhítő 92. szakasz alkalmazásával két évi fegyházra ítélte. Az ügyész az enyhítő szakasz alkalmazása miatt semmisségi panaszt jelentett be a vádlott terhére. Az ítéletben a vádlott és védője megnyugodtak.

Angol készpénzrendszerü

országosan ismert első-rangu uri szabó-termek szállít mérték szerint, kifogástalan kelméből, több szöri próbával.

Átmeneti kabátot) 35 frtért
angol kelméből)
Felöltöt) 30
Smoking-öltönyt) 35
selyem béléssel)
prima munka. Prima utcai öltönyt 30

IV., BELVAROS,
Magyar-u. 3.
I. emelet,
Kossuth L.-u. mellett,
Telefon 116-04

§ Meglopott miniszteri tanácsos. Jankovics János pénzügyminiszteri tanácsos a múlt év márczius havában inasnak fogadta fel Ferenczi Jánost, akiről azonban nem tudta, hogy lopásért már hét hónapi börtönt ült. A miniszteri tanácsos családja július hóban nyaralni ment s ekkor elbocsátották az inast, Ferenczi Jánost. Az elbocsátott inas azonban egy ellopott kulcs segítségével éjjelenként rendszeresen ellátogatott volt gazdájának lakásába, ahonnan ezüst- és ruhaneműekkel megterhelve távozott el. Augusztus hó 11-én éjjel ismét vizitelt Ferenczi János a miniszteri tanácsos lakásában, de ekkor pörül járt, mert ifjú dr. Jankovics Antal észrevette a hivatlan látogatót s egy bottal letitette, azután pedig átadta a rendőrnök. Ferenczi elfogatása után a miniszteri tanácsos családja megállapította, hogy volt inasuk mintegy 5-6000 korona értékű ezüst- és ruhaneműt lopott el. Ferenczi János azzal akarta magát kivágni a bajból, hogy ő a szobalányhoz, özv. Vankovics Mihályhoz látogatott el. A királyi ügyészség nem látván bizonyítottak a vádlott tagadásával szemben Ferenczi János bűnösségét, ellene a vádat elejtette. Mint pótmagánvádló most maga a károsult Jankovics János lépett fel s kérte nemcsak Ferenczi Jánost, az inasnak megbüntetését, hanem még kiterjesztette vádját özv. Vankovics Mihályné szobalányra is, mert ez Ferenczi János tettenérése alkalmával rendkívül gyanusán viselkedett, s mindenáron menteni akarta a tolvaj inast. A pótmagánvádló a vádtanács vád alá helyezte lopás bűntettéért Ferenczi Jánost, özv. Vankovics Mihályné pedig mint bűnrészt. Ma tárgyalta ezt a bűntény a büntető törvényszék dr. Makutz bíró elnökelete alatt ítélkező tanácsa. A tárgyaláson a vádlott ismét azzal állott elő, hogy ő nem lopási szándékkal hatolt be éjnek idején volt gazdájának lakásába, hanem azért, mert özvegy Vankovics Mihálynével, a szobalánynyal szerelmi viszonyt folytatott. Alighogy ezt kimondotta a vádlott, a következő pillanatban felugrott a vádlottak padjáról özv. Vankovics Mihályné s megsértett női becsületének védelmében öklével hatalmas ütést mért a bíróság színe előtt Ferenczi János vádlott arcára. A kínos incidensnek az elnök gyorsan véget vetett, amennyiben rendreutasította özv. Vankovicsné, s nyomban intézkedett, hogy hasonló jelenségek megismétlése a tárgyaláson elkerültesse, evégből egy börtönre rendelt be a tárgyaló terembe, hogy szükség esetén az indulatos asszonyt tartsa féken. A bíróság a lefolytatott tárgyalás után Ferenczi Jánost lopás bűntettéért három évi fegyházra ítélte. Özv. Vankovics Mihályné azonban az ellene emelt vád alól felmentette. A panaszos miniszteri tanácsos özv. Vankovicsné felmentése miatt felebezéssel élt.

§ Erélyes felszólító levél. A budapesti büntető törvényszék dr. Füzesi bíró elnökelete alatt ma vont a felelősségre dr. Greiner Zsigmond budapesti gyakorló ügyvédet zsarolás vétségének kísérlete címén. A feljelentést gróf Kilmanssegg Erich alsóausztriai helytartó tette ellene, mert Greiner három hozzáintézett levélben megfenyegette, hogy ha nem fizet neki 400.000 koronát, akkor azon iratokkal, amelyeket ő ügyfelétől, Tyll István községi irnoktól kapott, kompromittálni fogja őt. A mai tárgyaláson a vádlott ügyvéd beismerte, hogy a leveleket ő írta, védelmére azt hozta fel, hogy ő a kompromittálás alatt tulajdonképpen a peres eljárás megindítását értette. A lefolytatott tárgyalás után a bíróság bűnösségét mondotta ki dr. Greiner Zsigmondot a zsarolás kísérletében és ezért 400 korona pénzbüntetésre ítélte, az ítélet végrehajtását azonban a büntető novella 1. szakasza alapján felfüggesztette. Az ügyész az ítéletben megnyugodott, a felfüggesztés kimondása ellen azonban felebezést jelentett be. Ugyancsak felebeztek a vádlott és védője is a bűnösség kimondása miatt.

§ Gróf Nyári Rezső bűnügye. A budapesti büntető törvényszék mára tüzte ki a szemérem ellen való vétség és hamis tanúzásra való rábírással vádolt gróf Nyári Rezső bűnügyének tárgyalását. A tárgyaláson azonban Nyári védője, dr. Dési Géza ügyvéd igazolta, hogy a vádlott gróf nagybeteg fekszik a Szent István-kórházban, mire a bíróság a tárgyalást elhalasztotta.

KÖZGAZDASÁG.

Javulás a tőzsdén.

Budapest, márczius 19.

Ha hinni lehet a tőzsdének, akkor megállapíthatjuk, hogy — nem lesz háború. A tőzsde, mely míg az ország nyugodt volt, mindig háborus pánikban élt, ma, midőn általános a háborus izgalom, jobban bizik a békében, mint azok, akik azelőtt — csitították a háborusdit játszó tőzsdét. A fordulat, mint már ma jeleztük, tegnap délután állott be, amit a spekulánsok siettek fölhasználni, sőt Bécsben is, nálunk is, az utcán és a kávéházakban keresték föl ügyfeleiket, hogy tőlük jóval drágábban visszavásároljanak, amit még a minap a nyílt piacon eldobáltak. Általában az európai nagyhatalmaknak kilátásba helyezett akciója lett kedvező irányzatot teremtett az összes tőzsdéken s a békés kibontakozásnak reménye a háború veszedelmét mindjobban háttérbe szorítja. A békés hírek között nagy fontossága volt annak, amit Wekerle miniszterelnöktől hallottak a képviselőház folyosóján, aki a királynak azt a kijelentését hozta nyilvánosságra, amely szerint Ferencz József azt hiszi, hogy nem lesz háború. Ennek a kijelentésnek hírére vitte mindenfelé a táviró, meg a telefon és Belgrádban sem tévesztette el hatását.

Az értéktőzsde.

Az értéktőzsdének ma igen mozgalmas napja volt. Rendkívül élénk forgalom fejlődött ki nemcsak a nemzetközi, hanem a legkülönbözőbb helyi értékekben is. Mondanunk sem kell, hogy a hangulat mindvégig rendkívül izgatott volt, de ezt az izgatottságot most már nem a háborútól való félelem, hanem az okozta, hogy ennek az elmaradása egyszerűen erősen felszoktatheti az árfolyamokat, amit azok, akik az utóbbi napokban megkontreminalták az értékeket, természetesen nem akarnak bevárni. Így tehát a visszavásárlások ma mindjárt az előtőzsde megnyitáskor egész vehemenciával megindultak és rögtön oly jegyzéseket hoztak felszínre, amelyekre tegnap bizonyára még senki sem gondolt. A két hitel 5—5 koronával, az Államvasut 7 koronával indult a tegnapi zárlatnál magasabban és az igen sürgős kereslet folytán az előbbi két érték gyorsan még további három koronával emelkedett.

A bizalom a déli tőzsdén mindinkább emelkedett. Mikor a déli zárlaton kifüggesztették azt a karlócazi táviratot, amely szerint Ferencz József királynak nyilatkozata Belgrádban mely benyomást keltett s ott azt úgy fogták fel, hogy ez a békés kibontakozásra üdvös befolyással lehet, a tőzsdén a távirat kifüggesztése kis időre megakasztotta a forgalmat, mindenki el akarta olvasni s olyan tolongás támadt a kifüggesztés helyén, hogy bizony csak nagyon kevesen olvashatták a távirat tartalmát. Az izgalom lecsillapultával az üzlet újra megélénkült. Az előtőzsdén jegyzett árfolyamok a bécsi tőzsdéről érkező kedvezőbb jelentések nyomában is hamarosan emelkedtek. A folytatolagos vásárlások nyomában támadt általános szilárdaság hatása alatt az árfolyamok részben az előtőzsde végén, részben pedig a déli tőzsde elején érték el legmagasabb jegyzésüket. Jó hatást tett a Havas-ügynökség londoni jelentése, hogy Angliában sokkal kedvezőbbnek tartják a helyzetet. Az értékek ára azonban nem emelkedett többé, mert azt hiszik, hogy a mai áremelkedésekkel már bőven honorálják a békés fordulatot és nem lehetetlen, hogy a bonyodalmas helyzet még több ízben válságosra fordulhat. A helyi piacon a téglagyári és a szénbánya részvények voltak keresettek magasabb árfolyamok mellett. Ezenkívül néhány kötés volt a Hazai bank, a Városi vasut részvényekben és a Szanatórium, továbbá a Hazai sorsjegyekben. A járadékpiacra is megéreztek az általános szilárdaságot s a koronajáradék ma 50 fillérrel emelkedett, ami igen öröndetes jelenség. A mai igen érdekes és fontos áremelkedéseket a következő táblázatunk mutatja:

	márc. 13	márc. 16	márc. 18	márc. 19
Magyar hitelrészv.	725.—	716.—	714.—	724.—
Osztrák hitelrészv.	623.—	614.—	612.—	619.—
Jelz. Hitelbank	418.—	407.—	404.—	411.—
Leszámitolóbank	465.—	454½	450.—	463.—
S.-tarjáni közsévb.	557.—	538.—	536.—	550.—
Rímamurányi	520.—	510.—	508.—	516.—
Városi villamos	261.—	257.—	256.—	259.—
Osztr.-m. államv.	675.—	664.—	666.—	674.—
4% magy. kor.-jár.	91.10	90.40	90.25	90.75
Adria tengerhajóz.	390.—	388.—	381.—	384.—
Közuti vasut	505.—	550.—	552.—	557.—

A gabonatőzsde.

A gabonatőzsdén a készáru piacra ma kifejezetten lanyha volt az irányzat. Csekély kínálattal szemben a malmok nagyon tartózkodók voltak, csak keveset vásároltak és a tegnapi árakat sem voltak hajlandók fizetni. Mivel másrészt az árubirtokosok sem nagyon erőltették a dolgot, csak jelentéktelen forgalom fejlődött ki, melynek folyamán mindössze alig 5000 q buza kelt el, a tegnapiaknál 10—20 fillérrel olcsóbb áron. A legdrágább eladási ár 29.60 korona volt 80 kilós tiszavideki buzáért, a legolcsóbb pedig 26.30 korona 74.5 kilós felsőmagyarországi, hibás buzáért. Egyéb gabonaművek közül rozs és tengeri csendes, zab és árpa ártartó, korpa csendes. Forgalmomba került: 600 q rozs 20.70—20.80 koronás áron, 200 q zab 18.90 koronás áron és 300 q tengeri 15.34 koronás áron. — A határidőpiacon a mai üzlet megint rendkívül lázas izgatottsággal és a tegnapi zárlatnál lényegesen alacsonyabb jegyzésekkel indult meg. Mindenki első akart lenni a kötések adásánál, mert azt látták, hogy ma rendkívül nagyarányú árhanynyal fog bekövetkezni, amiben azonban erősen csalatkoztak, mert alighogy az első nagy roham elmúlt, az erősen leszorított árfolyamok vevőket vonzottak és így ismét meglehetősen emelkedtek az árfolyamok, amelyek azonban szintén nem tartották meg az elért legmagasabb jegyzéseket, mivel később újra tulsúlyra került a kínálat. A forgalom folyamán mindvégig igen élénk és nagyarányú volt, mi mellett folyvást, még pedig meglehetősen tág keretben ingadoztak az árfolyamok. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, ma végeredményképpen az áprilisi buza 26 fillérrel, az októberi buza 36 fillérrel, a májusi buza harmincznégy fillérrel, az áprilisi rozs 38 fillérrel, az októberi rozs 34 fillérrel, az áprilisi zab 26 fillérrel, a májusi tengeri 18 fillérrel csökkent. Ezek szerint tehát az utolsó napok árváltozásait a következő táblázat tünteti fel. (Az árak 50 kilónként korona értékben értendők.)

	III/15	III/16	III/17	III/18	III/19
áprilisi buza	13.90	14.11	14.07	14.01	13.88
májusi buza	13.68	13.90	13.93	13.89	13.71
októberi buza	11.47	11.70	11.69	11.61	11.43
áprilisi rozs	10.55	10.84	10.79	10.72	10.51
októberi rozs	9.53	9.73	9.70	9.64	9.48
áprilisi zab	8.94	8.99	9.05	9.05	8.92
májusi tengeri	7.74	7.78	7.80	7.70	7.62

A bécsi értéktőzsde.

A nemzetközi politikai helyzet kedvezőbb megítélése és a szerb válság nyugodtabb felfogása, mely főképpen azon a párisi jelentésen alapszik, hogy a szerb kormány valószínűleg engedni fog, erős támaszt adott a tőzsde bizakodó hangulatának és a mai előtőzsdén általános árfolyamást idézett elő. Az árfolyamok már tegnap megindult javulása annál erőteljesebben folytatódott, mert a tőzsdét nyugodtabb felfogásában a Georgi Landwehr-miniszternek a katonai intézkedésekről tett kijelentéseit is megerősítették. A vételkezd különösen a forgalom kezdetén volt nagyon élénk. Nagy helyi vételkezd, fedezeti vásárlásokkal kapcsolatban a vezető értékeknek jelentékeny javulásokat idéztek elő. Egyidejűleg a többi értékek legnagyobb része is lényegesen javult. A külsőzában különösen Lán-derbank, Bankgyűlölet, Union-bank és Rímamurányi részvények, valamint török sorsjegyek, a korlátértékek közül Dunagőzhajózási, Prágai vasúti, Magyar általános közszénbánya, Fegyvergyári és Magnesit-részvények emelkedtek. Magyar koronajáradék élénk forgalommal félszázalékkal, Osztrák kincstári jegyzék 0.2 százalékkal javultak. Az első vásárlások befejezése után a forgalom ismét szűkebb keretbe tért. A Hitel- és Államvasuti részvények árfolyamukat eladásuk folytán nem tudták teljes megtartani. Az irányzat barátságos jellegét az előtőzsde végéig megtartotta. A déli tőzsde általánosan barátságos hangulattal és nyugodt forgalommal indult. Később a javult árfolyamok színvonalukat általánosan jól tartották. Alpesi bányarészvény élénkebb. Járadékok javultak.

Berlinben.

A politikai helyzet reményteljes megítélése, amely ma is dominált az itteni pénzügyi körökben, azzal a hatással járt, hogy megnyitáskor többé-kevésbé fontos visszavásárlások történtek, amelyek a legtöbb értékben erőteljes javulásra vezettek a legutóbbi napok eséseivel szemben. Osztrák értékek kivételével, amelyek közül hitelrészvények Béccsel egybehangozva 2 százalékkal emelkedtek, különösen német bankok, amelyek 2 százalékgig terjedő emelkedést értek el, továbbá bányarészvények a legtekintélyesebb javulásokat érték el. Járadékok közül különösen 1902. évi oroszok javulhattak nagyobb mértékben, de a 3 százalékos birodalmi kölcsön és török sorsjegyek is magasabbak voltak. Amerikai vasutak csendes üzlet mellett tartottak voltak. A további folyamatban a vállalkozási kedv ismét szűk határok közé szorult, úgy, hogy az elért javulások nem voltak teljesen

DIABOLO!

Egyedüli főraktár:

POLLITZER SÉRVAMBULATORIUM
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8. főlem.

Legjobb óvszer férfiaknak és nőknek!
Orvosilag ajánlva! Ártalmatlan! Vegytiszta! Feltétlenül megbíható! Sterilizált! Egy üveg (tartalmaz 8 adagot) 3.50 korona. Két üveg (tartalmaz 12 adagot) 6. — korona.

fentarthatók; a tőzsdé azonban megőrizte szilárd alapítványát. A zárlat tartott volt. Az utótőzsdén a készpénzpiac ipari értékeinek szilárdsága, amelyekben terjedelmes visszavásárlásokat eszközöltek, erőteljes támaszul szolgáltak. Napi pénz 2 és fél és 3 százalék. Magánleszámlái kamatláb 2 és hétényolcad százalék.

A jegybank és a külpolitikai helyzet. Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa ma tartotta meg rendszeres havi ülését, mely iránt nemcsak bankkörökben, hanem az összes közgazdasági körökben is igen nagy és általános érdeklődés nyilvánult. Ezt az érdeklődést minden tekintetben indokoltá is tette az a bizonytalan külpolitikai helyzet, mely gazdasági téren máris érezteti hatását s melynek következtében nemcsak a helyi, hanem a nemzetközi értékeink is igen egészségtelen ingadozásoknak vannak alávetve. Ez a helyzet az oka annak, hogy — ámbár a bank állása minden tekintetben igen kedvező volt — a pénzügyi viszonyok az utolsó napokban kedvezőtlenebbé alakultak és a ük-vizaárfolyamokat is, amelyek még néhány nap előtt tekintélyes aranyimportot engedtek meg, részben a realizáció paritása fölé emelte. Ez utóbbi észleletek nem a gazdasági tevékenység erőteljesebb megnyilatkozására, hanem arra a nyugtalanságra vezetendők vissza, melyek a monarchiának külföldi viszonylatában állottak be. Ezért ezen az ülésen a kamatláb kérdését érinteni nem lehetett, már t. i. azért nem, mert a kamatláb leszállítása, amit pedig a hazai közgazdasági élet erősen megkíván, ellene lenne a bank üzleti érdekeinek.

A főtanács ülésén báró Winterstein titkos tanácsos elnökölt. Az ülésen egész sorát a folyó ügyeknek intézték el és ezután a vezértitkár, Pranger udvari tanácsos, jelentést tett a bank jelenlegi állásáról, valamint a monarchia és a nemzetközi pénzpiac viszonyairól. A jelentésben hangsúlyozva van, hogy a márczius 15-én közzétett bankkimutatás erőteljes és jól alapozott bankjegyzelést tüntet fel. Az érczalap 1616.7 millió korona magasságban már egy egész év óta 181.7 millió szaporulatot mutat, amely emelkedés kizárólag az aranykészlet növelte. Az 1850 millió koronára rugó tiszta aranykészlet a legmagasabb, amely a bank keletkezés óta fennáll. Az aranyállomány növekedése mellett a bankvezetőség nagy súlyt fektetett a deviza állományának erősítésére, amely egy év óta 904 millió korona többletet tüntet fel. Az érczkészlet és az összes deviza-állomány, valamint a külfölddel szemben fennálló követelések a forgalomban lévő bankjegyek összességét majdnem teljesen fedezné. Az adómentes tartalék az erőteljes érczállomány ellenére is csupán 12.8 millió koronával magasabb, mert a fizetési eszközök szükséglete a tavalyihoz viszonyítva 118.9 millió koronával emelkedett. Ezzel az összeggel nagyobb az idei bankjegyforgalom, mint volt 1908. márczius 15-én. A vezértitkár jelentését a főtanács vita nélkül tudomásul vette.

A tarifareform és a magyar gyáripár. A Magyar Gyáripárosok Országos Szövetsége nagyválasztmánya tegnap délután dr. Chorin Ferenc elnöklésével ülést tartott, amely főképpen a kormány által tervezett államvasuti tarifaemelés kérdésével foglalkozott. Ebben a dologban a Szövetség már hetek óta folytatott tárgyalásokat egyrészt a legfontosabb iparágak, másrészt az államvasutak igazgatóságával oly czélból, hogy a tervezett tarifaemelést lehetőleg összhangba hozza a magyar ipar érdekeivel. E tanácskozások eredményét terjesztette a Szövetség igazgatósága a nagyválasztmány elé, hogy e nagyfontosságú kérdésben véglegesen megállapítsa a magyar gyáripár álláspontját. A nagygyűlést dr. Chorin Ferenc elnök nyitotta meg hosszabb beszéddel, amelyben ismertette a kérdés eddigi fejleményeit. Hangsúlyozta, hogy bár a magyar ipar mai helyzete rendkívül kedvezőtlen, a Szövetség még sem zárkózik el elvileg annak megismerése elől, hogy az államvasutak üzemeltetéseinek rendkívül drágulása folytán a szállítási

díjaknak némi fölemelése indokolt, amennyiben az ott és oly arányban történik, ahol ez az emelés az ipar és kereskedelem teherviselési képességével számol és fejlődésüket nem veszélyezteti. A nagy tetszéssel fogadott beszéd után Jellinek Lajos tarifaiügyi szakelőadó terjesztette elő a tarifaemelés dolgában folytatott tárgyalások eredményét. A kérdés körül nagy vita indult meg, melynek berekesztése után dr. Chorin Ferenc elnök összegezte a vita anyagát. Ennek eredménye gyanánt hangsúlyozza, hogy a Szövetség az egyforma százalékos tarifaemelés helyett az államvasutak igazgatósága által tervezett tarifaemelés mellett foglal állást, ha az eddigi tanácskozások folyamán elért eredményeken kívül, a nagyválasztmány ülésén kifejezésre jutott óhajások és kívánságok is méltányosan figyelembe fognak vétetni. Állást foglal az egész gyáripár a szén szállításának nagyobb megdrágítása ellen, mert ennek költsége kizárólag az ipar megterhelését jelenti; éppen úgy a faipar érdekében, főleg a tűzifa szállításának túlságos megdrágítása ellen emeli fel szavát, de ezenkívül a tarifareform keresztülvitelénél hasonlóképpen fogja képviselni a többi iparágak képviselői részéről felhangzott óhajásokat is. Végül Szalai Béla indítványára a választmány egyhangulag magáévá tette a Szövetség múlt évi működéséről szóló tartalmú jelentését és elhatározta a jelentésnek az április hó 18-án tartandó közgyűlés elé való terjesztését, mire az elnök a nagyválasztmány ülését berekesztette.

A főváros a magyar ipar ellen. Közgazdasági körökben igen nagy izgalmat keltett az a panasz, mely szakkörökből érkezett a Budapesti Kereskedelmi- és Iparkamarához amiatt, hogy Budapest székesfőváros fuvartelepe a székesfőváros részére huszonkét hintót vásárolt Bécsben a törvényes közszállítási szabályok mellőzésével és a budapesti kocsijárat-ípar súlyos sérelmére. Budapest szászámra vannak raktáron hintók, amelyek ugy kivitelben, mint árban méltán megállják nemcsak a bécsi, hanem a világ bármilyen hintói mellett a helyüket. A kamara a hozzá intézett panasz ügyében már megtette a szükséges lépéseket a tényállás hivatalos megállapítására s ha a megbízható helyről neki jelentett hír igaznak bizonyul, sürgős óvást fog emelni a főváros eljárásával szemben és illetékes helyen orvoslást fog keresni a hazai iparnak e sérelmes mellőzéseért. Valóban érthetetlen is a főváros eljárása. Neki, mint az ország első törvényhatóságának kétszeresen kell ügyelnie arra, hogy élő törvényeinket pontosan betartsa. Mert ha olyan magasan álló testület, mint a székesfőváros — melynek példája messze kihat — akkor, mikor az izmosodó magyar ipar egyre szélesebb vonalon veszi föl a harcot az osztrák iparral, nem a magyar, hanem az osztrák ipar támogatására siet, nemcsak hogy törvénszegést, hanem súlyos bünt is követ el önállóságra törekvő gazdasági életünk ellen. Igen helyesen teszi a budapesti kamara, mint ipari érdekeink leghiyatottabb képviselője, hogyha e súlyos sérelemért elégtételt és orvoslást keres az illetékes fórumoknál. Ebben a munkájában méltán számíthat minden komoly és hazafias tényező hathatós támogatására.

Illetékes helyen arról értesítenek, hogy a huszonkét hintónak Bécsben történt megszerzése megfelel az igazságnak. A fuvartelepre azonban a közszállítási szabályzat nem vonatkozik, mert a fuvartelep mint a főváros egyik vállalata van szervezve és így ki van kapcsolva a közszállítási szabályzat rendelkezései alól. Különben is alkalmi vételről van szó, mert ezeket a hintókat a fuvartelep a megszünt bécsi omnibusz vállalat esődjéből vásárolta.

Gabonakivétel Németországba. A porosz kir. pénzügyminiszter újabb határozatot hozott arra nézve, hogy a gabonafélék kezelése közben és pedig akár a mérlegelés előtt, akár a mérlegelés alatt elporlott és kiselejtezett tisztátalanságok vámszaki szempontból mily elbánás alá essenek. A „Vereinszollgesetz” értelmében ugyanis az áruval összekeveredett tisztátalanságok vagy idegen alkatrészek a tisztasuly megállapításánál rendszerint levonásba nem hozhatók. A porosz kir. pénzügyminiszter rendelkezésében kimondotta, hogy a gabona súlyának a

vámszempontból való megállapításánál a mérlegelés előtt vagy a mérlegelés közben az elporlás folytán elszálló s a falakhoz és padlóhoz tapadó, össze nem gyűjtött por gyakorlati okokból tekinteten kívül hagyandó ugyan, ellenben hozzászámítandó a súlyhoz az összeggyűjtött por, valamint minden egyéb mérlegelés előtt, vagy annak tartama alatt kiselejtezett idegen anyag vagy tisztatlanság, tekintet nélkül a kiselejtezés okára.

A Hitelbank közgyűlése. A Magyar Általános Hitelbank ma délelőtt tartotta meg XII. rendes közgyűlését örgróf Pallavicini Ede igazgatósági tag elnöklésével. A közgyűlésen résztvett 55 részvényes, akik letétbe helyeztek 57.649 részvényt, amely 2836 szavazatot képviselt. Az elnök betegségeire való tekintettel örgróf Pallavicini Ede igazgatósági tag nyitotta meg az igazgatóság megbízásából a közgyűlést, megemlékezvén arról, hogy a király ő felsége Kornfeld Zsigmondot, az intézet érdeműs elnökét nagyszerű tevékenysége elismerésül az örökös bárói méltósággal tüntette ki. Indítványozza, hogy a közgyűlés ez alkalomból örömeinek adjon kifejezést, s egyszersmind jegyzőkönyvben fejezze ki azt a reményét, hogy az elnök, akinek érdemeiben gazdag tevékenységéhez fűződik az intézet felvirágoztatása, betegségből nemsokára fel fog épülni. A közgyűlés ehhez egyhangy, lelkes éljenzéssel hozzájárult. Ezután a jegyzőkönyv vezetésével az elnök Sebasta Kolos főtitkárt bízta meg, a jegyzőkönyv hitelesítésére pedig gróf Zichy Andort és dr. Feleký Bélát kérte föl. A napirendre való áttérés előtt Haesak Géza felvilágosítást kért arra nézve, hogy az általa idejekorán beterjesztett indítványok miért nem szerepelnek a napirenden. Az elnök kijelenti, hogy ezeket az indítványokat azért nem vették föl a napirendre, mert az indítványtevő részvényes az indítvány beterjesztésekor nem igazolta, hogy az alapszabályok értelmében 20 részvénynyel rendelkezik. Az elnök nyilatkozatát egyhangulag tudomásul vették. Sebasta Kolos főtitkár felolvasta azután az igazgatóság, valamint a felügyelő-bizottság jelentését. A közgyűlés az igazgatóság jelentését egyhangulag elfogadta, s jóváhagyta az igazgatóság indítványát a tiszta nyereség hova fordításáról. E szerint az 1907. évből áthozott 311.165 korona 81 fillér levonása után mint 1908. évi tiszta nyereség jelentkező 7.522.306 korona 51 fillérből mindenekelőtt a részvénytőke 5 százalékos kamatai fedeztetnek, a fennmaradó összeg 10 százaléka az igazgatóság alapszabályszerű jutalkára fordítatik és az ezután fennmaradó 4.807.075 korona 86 fillér, valamint az 1907. évről áthozott 311.165 korona 81 fillérből részvényenkint 20 korona, egészben tehát minden részvény után mint osztalék 40 korona fizetetik ki. A felosztás alá nem kerülő 1.381.241 korona 67 fillérsnyi nyereségmaradványból 700.000 korona a tartalékalap, 335.128 korona 07 fillér az ingatlan tartalék javadalmazására fordítatik és a fennmaradó 346.113 korona 60 fillér az 1900. év számlájára vitetik át. Az igazgatóság jelentéséhez Haesak Géza szót hozzá, és felvilágosítást kért egy kétszáz ezer koronás tétel elszámolása ügyében. Egyszersmind indítványozza, hogy a tisztviselőknek fáradságtalan munkásságáért szavazzon a közgyűlés köszönetet. Dr. Feleký Béla azt az örvendetes indítványt terjeszti elő, hogy külön jegyzőkönyvi köszönet szavazzanak báró Kornfeld Zsigmondnak, valamint helyettesének, Ullmann Adolf igazgatónak, aki a legutóbbi időben való buzgó és eredményes munkásságával különös érdemeket szerzett. Indítványozza továbbá, hogy a jegyzőkönyvbe vétezzék be, hogy az az irány, amelyet a vezetőség a múltban oly sikerrel követett, a igazgatóság tevékenységében a jövőre nézve is mérvadó legyen. Ullmann Adolf igazgató kijelenti, hogy az igazgatóság tagjai közül senki semmiféle összeget nem vett föl, amelyről pontosan és tökéletesen el nem számolt volna. Haesak Géza kijelenti, hogy ezt a nyilatkozatot örvendetes tudomásul veszi. A közgyűlés ezután az igazgatóság indítványait, továbbá dr. Feleký Béla indítványait

Reggelizés előtt fél pohár
SCHMIDTHAUER-féle
használatával valódi áldás gyomorhajosok-
nak és székeszorulásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot
2-3 óra alatt tel-
jesen rendbe hozza.

Kis üveg 40 fillér,
nagy üveg 60 fillér.

azzal a kiegészítéssel, hogy az igazgatóság összes tagjainak, valamint az egész tisztikárnak köszönetet szavazzassék, egyhangulag elfogadta. Megadta a felmentvényt, az igazgatóságnak a nyereség hovatartozását iránt tett javaslatához egyhangulag hozzájárult, azután titkos szavazás útján megválasztotta az igazgatóságba Horváth Elemért öt évre, a felügyelő-bizottságba pedig Ahsbahs Leó lovagot, Huszár Adolfot, Kerntler Ferenczet és Havassy Dezsőt egy évre. Ezzel a közgyűlés véget ért. A közgyűlés után tartott igazgatósági alakuló-ülésein az igazgatóság elnökekül báró Kornfeld Zsigmondot, alelnökül pedig gróf Zichy Nándort és lovag Herz Gyulát megválasztották.

Az Iparegyesület acetylen szakosztálya. Az Iparegyesület acetylen- és rekonipari szakosztálya szombaton, folyó évi márczius hó 27-én délután öt órakor tartja meg évi rendes közgyűlését az Egyesület tanácsstermében. A közgyűlés napirendje: Elnöki megnyitó. Pfeifer Ignác műegyetemi tanár előadása az autogén fémhegesztésről. Klemp Gusztáv felsőipariskolai igazgató előadása a különböző világítási források értékéről. Lakos Béla mérnök előadása a francia acetyleniparosok és carbid-fogyasztók szervezetéről. A múlt évi jelentés előterjesztése. A múlt évi zárszámadás jóváhagyása. A választmány újjalakítása. Esetleges indítványok.

Az iparostanonczok szervekedése. Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter valamennyi magyarországi másodfokú iparhatóságokhoz a következő körrendeletet intézte:

Az utóbbi időben mind sűrűbben fordult elő, hogy kiskoru iparostanonczok oly czélzattal különböző egyesületeket, vagy szervezeteket alapítottak, illetőleg ilyenekbe beléptek, hogy a felnőtt munkásokhoz hasonlóan szervezkedjenek. Minthogy a szülői hatalom és az ipartörvény értelmében munkaadók házi fegyelme alatt álló kiskoru tanonczokra az egyesülési és gyülekezési jog nem vonatkozatható, de másrészt az sem engedhető meg, hogy szerződéses tanonczviszonyban levő kiskoru egyének a munkaviszonyokat tárgyaló gyülekezésekben részt vegyenek, mely gyülekezések gyakran korcsmai helyiségekben, szesz italok élvezete mellett tartatnak: az 1884. évi XVII. t.c.z.-ben megállapított jogkörömből kifolyólag a belügyi, valamint a vallás- és közoktatásügyi miniszterekkel egyetértőleg ezennel elrendelem, hogy az iparos (kereskedő) tanonczoknak egyesületekbe való belépése, vagy egyesületek alakítása megtiltandó és a hatósága területén netalán létező ily egyesületek feloszlata iránt a szükséges intézkedések megteendők. Felhívom ehhez képest, hogy az elsőfokú iparhatóságokat utasítsa, hogy az ipartörvény 78. szakaszából kifolyó kötelességüknek fogva e tilalomnak érvényt szerzendő, a tanonczok magaviseletét oly irányban is ellenőrizzék, hogy azoknak akár nyílt, akár titkos egyesületekbe, illetőleg szervezetekbe való bevonása, illetőleg belépése a jövőben megakadályoztassék. Azon tanonczotthonokra, önképző-körökre és ifjúsági egyesületekre, melyek a vallás- és közoktatásügyi miniszternek 21411/907. szám alatt kibocsátott rendelete értelmében az iparos tanoncziskolával kapcsolatban az iskola igazgatójának, vagy helyettesének vezetése mellett szerveztettek, ezen körrendelet hatálya nem terjed ki.

Az Első Magyar Biztosító közgyűlése. Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság ez évi rendes közgyűlését április 3-án tartja meg. A közgyűlés napirendje ez:

1. Igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentés az 1908. évi üzleteredményről.
2. A mérleg megállapítása és a tiszta jövedelem felosztása iránt való határozathozatal az alapszabályok 22. szakasza értelmében.
3. A választmány és igazgatóság javaslata a felszázados alap kamatai és a közhasznú czélokra megszavazandó összeg iránt.
4. Tisztviselők és szolgák nyugdíjszabályzatának módosítása.

Tavaszi luxuslövésár. A folyó hó 27-én megnyílt I. tavaszi luxuslövésár katalógusának első kiadása ma jelent meg. A katalógus 136 bejelentőtől 517 drb. lovat sorol fel, amelyek használata csoportok szerint a következőleg oszlanak meg: Négyes fogat van 14, hintós kettős fogat 96, hintós egyes fogat 5, jukker kettős fogat 93, jukker egyes fogat 14, hátszó 53, hátszó és hámszó 11 darab. A vásár iránt a külföld részéről is nagy az érdeklődés.

Felelős szerkesztő:
PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.
Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatőzsde.

Budapest, márczius 19.

A tőzsde mai lefolyásáról közgazdasági rovatunkban számolunk be.

A készáru piaczen eltek:

Buza: Tiszavidéki: 400 q 80 k, 600 q 80 k, 100 q 80 k 29.00 K, 100 q 80 k 29.30 K, 200 q 80 k 29.20 K, 100 q 78 k 29.10 K.
Pestvidéki: 150 q 79 k, 150 q 78.5 k 27.05 K, 200 q 78 k 28.60 K, 100 q 77.5 k 28.80 K.
Bácskai: 200 q 77 k, 100 q 76.5 k 28.90 K, 100 q 77.5 k 28.90 K.
Bihari: 200 q 79 k 28.90 K.
Felsőmagyarországi: 100 q 78 k 28.80 K, 200 q 75 k, 100 q 74 k 27.90 K, 200 q 74.5 k 26.30 K úszkös.
Erdélyi: 200 q 80 k 28.90 K, 200 q 79 k 29 K, 200 q 78.5 k 28.70 K, 100 q 76.5 k 28.10 K sárka, 100 q 76 k 27.80 K.
Fejérmegyei: 100 q 79.5 k 29.40 K, 100 q 74.7 k 28 K.
Rozs: 150 q 20.70 K, 300 q 20.75 K, 200 q 20.80 K kpf. par.
Zab: 150 q 18.70 K ab Budapesti.
Tengeri: 300 q 15.34 K kpf. par.
Az árak 100 kilogrammonként koronaértékben értendők.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilos	Ára 100 kg.	kilos	Ára 100 kg.
Tiszavidéki	75	27.95—28.55	79	28.50—29.—
"	76	27.95—28.55	80	29.75—29.80
"	77	28.15—28.75	81	28.90—28.50
"	78	28.35—29.95	82	—
Fejérmegyei	75	27.80—28.10	79	28.15—28.70
"	76	27.80—28.10	80	28.50—29.05
"	77	28.—28.35	81	—
"	78	28.15—28.55	82	—
Pestvidéki	74	—	78	28.20—28.60
"	75	—	79	28.30—28.75
"	76	27.85—28.15	80	28.55—28.80
"	77	28.05—28.40	81	—
Bácskai	74	—	78	28.46—28.75
"	75	—	79	28.40—28.90
"	76	27.90—28.55	80	28.65—28.95
"	77	28.10—28.55	81	—
Rozs I-rendű új	—	—	—	21.05—21.20
középmínőségű új	—	—	—	20.90—21.—
Árpa takarmány I. rendű	—	—	—	17.90—18.55
" II. rendű	—	—	—	17.40—17.70
Köles	—	—	—	—
Zab I-rendű	—	—	—	18.35—19.30
" II-rendű	—	—	—	17.95—18.25
Tengeri belföldi új	—	—	—	15.10—15.55
Korpa	—	—	—	12.40—12.45

A határidőpiacon kötött:

Délelött:

Előforduló kötések (50 kg.-kint) 1909-re:
Buza áprilisra 13.92—13.93—13.89—14.01—13.92—
Buza májusra 13.33—13.81—13.77—13.83—13.76—
Buza októberre 11.43—11.47—11.56—11.48—
Rozs áprilisra 10.60—10.59—10.67—10.61—
Rozs októberre 9.54—9.52—9.58—
Zab áprilisra 8.99—8.94—
Tengeri májusra 7.64—7.69—7.63—
Tengeri júliusra 7.81—7.82—7.75—

1 óra 30 perczkor zárulnak:

1909. áprillisi buza	13.88—13.90
1909. májusi buza	13.71—13.72
1909. októbert buza	11.43—11.44
1909. áprillisi rozs	10.51—10.52
1909. októberti rozs	9.48—9.49
1909. áprillisi zab	8.92—8.93
1909. májusi tengeri	7.61—7.63

Budapesti gabonaforgalom.

1909. márczius 17-től 1909. márczius 18-ig.

	Érkezett	Elszállított
	méter mássa	
Buza	7812	—
Rozs	454	—
Árpa	402	—
Zab	710	—
Tengeri	1271	—
Liszt	102	18716
Korpa	—	3218

Értéktőzsde.

Az értéktőzsde mai lefolyásáról közgazdasági rovatunkban számolunk be.

Az előtőzsdén előfordult kötések:

Osztrák hitel 616—619—615.50—616.50, Magyar hitel 720—723.75—722, Osztrák-magyar ál-

lamvasut 673—674.50—672.50, Leszámitolóbank 462—465, Jelzálogbank 407—410.50, Rimamurányi 512—515.50—514, Városi villamosvasut 260—261—280, Közuti vaspálya 555.50—557—555.50, Magyar koronajáradék 90.60—90.70—90.60 K.

A déli tőzsdén előfordult kötések:

Osztrák hitel 616.75—615.75—617, Magyar hitel 722.50—721—722, Osztrák-magyar államvasut 672.50—671.50, Leszámitolóbank 466, Jelzálogbank 410—409.50—410, Rimamurányi 513—514.50, Városi villamos 259.75, Közuti 556—556.75, Magyar koronajáradék 90.62½—96.65 K.

Díjbiztosítások osztrák hitelrészvényre: holnapra 8—9, nyolcz napra 18—20, ápr. hónap végére 38—40 korona.

Utőtőzsde délután 4 órakor:

Osztrák hitel 619, Magyar hitel 724, Államvasut 674, Leszámitoló 465, Jelzálogb. 411, Rimamurányi 516, Városi villamos 259, Közuti vasut 557.

BÉCSI GABONATŐZSDE:

Bécs, márczius 19. (Saját tudósítónktól.)

Buza még mindig 20 fillérrel drágább, mint a múlt szombaton volt és zab is 15 fillérnyi javulást ért el, rozs 15, tengeri 5 fillérrel emelkedett a múlt heti záróárfolyamokhoz képest. A kínálat felette tartózkodóan viselkedik s ez az oka, hogy az utóbbi napokban a forgalom egészen jelentéktelen. Az észak-amerikai és a nyugateurópai tőzsdék irányzata némileg gyöngült, mert az exportáló államok kivitele csak alig valamivel csökkent. Így Argentínából a múlt héten 170 tonna búzát raktak hajóra, míg az előző heti export 138.000 tonnát tett ki s ez a körülmény nyomoztató befolyást gyakorolt a nyugati piacokra.

Jegyztetett buza: tiszavidéki 14.85, bánati 14.60—15, mosoni 14.14—25, tótfelvidéki 14—14.35, délviasuti 14.05—14.40, marehfeldi 13.90—14.20.

Rozs: tótfelvidéki 10.75—10.95, csepeli 10.70—10.90, pestmegyei 10.90—11.05, délviasuti 10.75—10.95, különféle magyar 10.70—10.95, osztrák 10.70—10.90.

Árpa: mormaországi 9.50—10.35, marehfeldi 8.20—9, bécsvidéki 9—9.30, tótfelvidéki 8.40—9.80, délviasuti 8.50—9.50.

Magyar tengeri 8.30—8.50, Cinquantin 9.35—9.75, Magyar zab 9.50—9.90, válogatott 9.90—10.30, cseh-mormaországi és a.só-ausztriai 9.90—10.05.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE

A bécsi értéktőzsde mai lefolyásáról közgazdasági rovatunkban számolunk be.

11 órakor zárultak:

Osztrák hitel 616.50, (618.50 után), Magyar hitel 722, Laenderbank 423, Földhitel 1068, Államvasut 673 (675 után), Délviasut 98.50, Dunagőzhajózási 856, Alpési 620.50, Prágai 23.12, Fegyvergyár 608.50, Török sorsjegy 180, Orosz járadék 95.60, Magyar koronajáradék 90.60 korona.

1 órakor jegyezték:

Osztrák hitel 616.75, Magyar hitel 722, Anglo 286.50, Bankégyesület 514, Földhitelintézet 1060, Laenderbank 423, Unio 525, Államvasut 672.50, Délviasut 99, Elbe 446 Dunagőzhajózás 860, Alpési 623.50, Rimamurányi 514.50, Orosz járadék 95.50, Török sorsjegy 180, Fegyvergyár 607.

Bécs, márczius 19. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos arany-járadék 109.25, Tiszai és szeg. közs. sorsjegy 138.50, Magyar hitelbank részvény 721.50, Magyar leszámitoló és váltó részvény 466.—, Rimamurányi 517.—, Magyar czukoripar 1870.—, Adria hajózási részvénytársaság —.—, Magyar koronajáradék 90.70, 4 százalékos magyar földterem. kötv. 91.25, Magyar nyer.k. sorsjegy 189.—, Kassa-Oderbergi Vasut részvény 353.40, Magyar Jelzálogbank 411.—, Magyar keresk. bank —.—.

Bécs, márczius 19. (Osztrák értékek zárlata.) 4.2 százalékos papír-járadék 93.20, 4 százalékos osztrák arany-járadék 114.25, 1860-as sorsjegy 152.75, Osztrák hitel-sorsjegy —.—, Angol-osztrák bank részvény 285.75, Bécsi Bankverin 514.40, Osztrák-magyar bank —.—, Déli vasut 98.45, Dunagőzhajózási társ. 870.—, Dohány részv. 333.—, Cs. k. arany (vert) 11.33, Német bank. 117.26, Osztr. Lloyd 408.—, 4.2 száz. ezüst jár. 93.10—96.85, Osztr. koronajáradék 93.20, 1864-es sorsj. —.—, Osztrák hitellintézeti részvény 620.—, Union-Bank 527.50, Osztrák Laenderbank 425.50, Osztrák-magyar államvasut 675.—, Elbe völgyi vasut 445.—, Apesi részvény 623.25, 20 frankos 19.07, Londoni váltóár 240.35, Lipótkohó 400.—, Török sorsjegy 180.50.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE.

A berlini tőzsde mai lefolyásáról közgazdasági rovatunkban számolunk be.

Záratkor jegyeztetik: 4.2 százalékos papír-járadék —.—, 4 százalékos osztrák arany-járadék 96.70, osztrák hitelrészvény 193.20, Déli vasut 16.10, orosz bankjegyek 215.20, 4 százalékos új orosz kölcsön 77.50, Disconto Commandit 182.5, Dinamitruszt 157.25, Harpeni 182.80, Unifikált török járadék 93.20, 4.2 százalékos ezüst-járadék 93.70, 4 százalékos magyar arany-járadék 91.70, Magyar koronajáradék 90.50, Osztrák

magyar államvasut 143.20, Bécsi váltóár 85.20, Olasz járadék ...

Frankfurt, (Zárlat.) márczius 19. 4.2 százalékos papírjára ...

Hamburg, (Zárlat) márczius 19. 4.2 százalékos ezüstjára ...

London, márczius 19. Angol consol 84 1/2. Páris, (Zárlat) márczius 19. 3 száz. Francia járadék ...

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK

Budapesti szurómarhavásár.

Márczius 19. Felhajtott 1287 drb első borjú, 65 drb első ...

Kőbányai sertéspiac.

Márczius 19. Fiatál nehéz (páronként 320 kilogramm ...

Sertéskonzumvásári jelentés.

(A székesszlovári állatvásár és közvágóhid igazgatósága.)

9 drb süléd, összesen 1007 drb sertés, 96 drb süléd, ...

IDŐJÁRÁS.

A Magyar Kir. Országos Meteorológiai és Földmagnességi intézet jelentése.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete.

Hazánkban tulnyomóan derült, száraz az idő. Az éjjeli fagy általános volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Hőemelkedés és legfeljebb nyugaton némi csapadék várható.

Table with columns: Állomás, Légnyomás, Hőmérséklet, Szélirány és erő, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérséklet max., Hőmérséklet min.

EGYETÉRTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató; PAJOR MÁTYÁS.

Kivonat a hivatalos lapból.

Kinevezések. A pénzügyminisztérium vezetőivel megbízott miniszterelnök az országos kataszteri felmérésnél ...

Athelyezések. Az igazságügyminiszter Széki Jenő igazságügyminisztériumi irodatisztet a budapesti törvényszékhez ...

Névmagyarosítások. A belügyminiszter Mayer Géza budapesti lakos Miklósról és kiskorú Janovák Margit budapesti lakos Körmöczire kért átválttatását megengedte.

Pályázatok. A przemeli katonai élelmezési raktárnál egy gépész állásra május 15-ig; a nagyváradai pénzügyigazgatóságnál hivataloslag állásra április 30-ig; a debreczeni törvényszéki fogháznál fogházkorvisi állásra négy hét alatt; a kolozsvári Karolina-kórháznál inokai állásra 4 hét alatt; a kaposvári pénzügyigazgatóságnál adóhivatali pénztárnoki állásra, a satorjajuhelyi törvényszéknél albirói állásra 2 hét alatt lehet beadni a pályázatokat.

VIZÁLLÁS.

Table with columns: márcz. 18, márcz. 19, márcz. 18, márcz. 19, m é t e r, m é t e r. Lists water levels for various locations.

Large table with multiple columns: Budapesti értéktőzede, Mai záró árfolyam, Pénz, Áru, Záloglevelek, Gőzmalomok, Iparvállalatok, Sorsjegyek, Pénzjegyek és váltók. Contains financial data for various institutions and markets.

SZINHÁZAK.

Szombat, 1909. március 20-án.

NEMZETI SZINHÁZ.

A tüzhely.

Színmű három felvonásban. Irta: Mirbeau Oszkár és Tnadé Natanson. Fordította: Huszár Imre.

Személyek:

Courtin du Hallier Gál
Armand Bron Odry
Therese Courtin Mária E.

Kezdeté 1/2 8 órákor.

HAGYAR SZINHÁZ.

Délután mérsékelt helyárak.

Ijűsági előadás:

Hamlet,

Dráma 5 felv. Irta: Shakespeare. Fordította: Arany János.

Személyek:

Claudius László
Hamlet Törzs
Horatio Thuroczy

Kezdeté 3 órákor.

Este rendez helyárakkal.

Hivatalnok urak.

Társadalmi színmű 3 felvonásban. Irta: Földes Imre.

Személyek:

Brohser gyáros Vágó
Barna Gábor Törzs
René neje Batori G.

Kezdeté 1/2 8 órákor.

APOLLO-PROJEKTOGRAF

Népszínház-utca 1-3. szám. Telefon 68-39.

Boszorkányos szerelmes.

— A hegedűs története. — A Mohamedán otthon. — A szórakozott ur. — A

Meggyelt újságíró.

— Mi lehet ez? — Apró szőlő termelés Görögországban. — Tragikus szerelmek. —

Mór, a Honvéd.

Énekítő kép. Énekli: Baumann Károly. — (Saját főlvetel.)

Kezdeté 5 órákor, vasár- és ünnepnapokon 3 órákor.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Feinhas Frigye felleptével:

A bolygó hollandi.

Dalmu 3 felvonásban Zenejét és szövegét szerzte: Wagner R. Fordította: Ifj. Abrányi Kornél.

Személyek:

Daland norvég hajós Erdős
Senta leánya, Viscontéznő Erik vadász Pichler

Kezdeté 7 órákor.

VIGSZINHÁZ.

Vigyázz a nőre!

Bohózat 3 felvonásban, 4 képben. Irta: Feydeu Georges. Fordította: Góts Sándor.

Személyek:

Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Feydeau Georges.

Személyek:

Pochet, őrmester Tapoleczai G. Körtész E.
Amélie, leánya Sarkadi
Adonis P. Gasi M.

Kezdeté 1/2 8 órákor.

KIRÁLY SZINHÁZ.

Pálmay Ilka felleptével:

Az elvált asszony.

Operetta 3 felvonásban. Irta: Leon Viktor. Zenejét szerzte: Fall Leo.

Személyek:

Lisseweghe Karel Király
Jana, felesége Medgyaszay Boross

Kezdeté 1/2 8 órákor.

VARSZINHÁZ.

Nincs előadás.

URÁNIA SZINHÁZ.

Az ORZ. m. kir. színművészeti Akadémia előadása:

Gringoire.

Vigjáték egy felvonásban. Irta: Banville Tódor.

Utána:

Huszárszerelme.

Vigjáték két felvonásban. Irta: Mural Károly.

Kezdeté 1/2 8 órákor.

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Imre Igazg.

Japán Budapesten!

A 8 igazi Géza

és a szerzácziós

RIOGOKU - CSOPORT.

továbbá 12 attrakció.

Az előadás kezdete 8 órákor. Jegyelővétél: délelőtt 10-1 óráig és délután 3-6 óráig. — Telefon: 93-36.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Kezdeté pont 8 órákor. Ma és mindennap: Szenzáció! Eredeti újdonságok! Szenzáció!

Budapest-Nagymaros.

Jelenetek egy vasuti kupéban. — Irta: Glinger és Taussig. Fordította: Steinhart Géza. — Ezt megelőzi:

CSAK ÖT PERCZ!

Bohózat. Irta: Glinger és Taussig, fordította: Steinhart.

Továbbá: Steinhart, Gyárfás, Nedics, Sándor, férfi kettős és Pápay teljesen új magánzánaikkal, valamint: The Georgis és Heldee and Perce tanc kettős fellépte.

Jegyek: 9-12-ig és 3-6-ig Rákóczi-ut 63. sz. és özv Kontiné dohánykülönlegességi áruházában, Andrassy-ut 29.

Ünnep- és vasárnap délután mérsékelt helyaru előadások. Kezdeté 1/4 órákor. Szinre kerül: Budapest-Nagymaros. Steinhart fellépte szőlőben.

A remek téli kertben reggelig tánc és zene. Elsőrendű attrakciók — Belépő-díj nincs.

PARISIANA-ORFEUM

Szerecsen-utca, a m. kir. Operával szemben.

Igazgató: FRIEDMANN A. Telefon 101-45.

Féltársi órák d. e. 1/10-1-ig délután 3-9 óráig. Helyárak 2, 3, 4, 5 és 6 korona.

Az előadás kezdete: 9 órákor.

A fényes márciusi műsor fölfrissítése.

Ujonnal szerződötött szenzációs attrakciók! Még csak rövid ideig: a világhírű, 12 tagból álló

néger operett-társulat

vendégjátéka. A közkezdelt néger művészek új, komikus operettben mutatkoznak be.

16 varieté-szám.

Előadás után a remek téli kertben kabaret, a néger operett-társulat tagjainak és előke művészeknek közreműködésével Kétháló könyvs. — Pompa üvegsőr. — Vasárnap 2 előadás délután 4 órákor fél helyárakkal. Családi műsor.

FOLIES CAPRICE

Igazgató: Révay-utca 18. Főrendező: ROTT SÁNDOR

LEITNER és KELETI Telefon 14-22. Az előadás kezdete 1/2 9 órákor.

11 órákor. Ma: 11 órákor.

„Der Herr Ersatzmann“

Bohózat, írta: Armin József. Rendező: Werner Manó

Ezt megelőzi 9 1/4 órákor

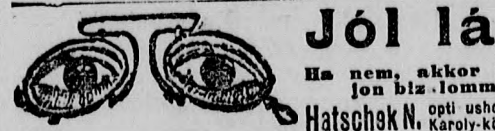
! „Az első Stáció“ !

Bohózat, írta: Satyr. Rendező: Rott Sándor.

Nappali pénztár d. e. 9-1-ig és d. u. 3-6-ig.

Az I-ső emeleti „Casino de Parisban“ elsőrangú

Tánc-Attrakciók kezdete 1/2 12 órákor.

Jól lát? Ha nem, akkor forduljon bizalommal Hatschek N. opti ushoz, OSÁK Károly-körút 8 sz. ahol szemüvegek és látóeszközök is legelőbbin kaphatók. Ingyen árjegyzék bérmentve.

Kalapkirály

Elsőrangú uril divat és kalapüzlet.

Panama kalapok 2 koronáért. Fejfedelmek mindenféle anyagból készítenek.

Ünnepek gondot fordítunk műhelyünkben Hársta-u 33. nől szalmakalapok átala-kítására.

Szíves partfogásért eszedünk

Osztermann és Stern kalapos-mester

Eskü-ut 6. (Klotild-palota.)

Szabott árak!

A Dréher Antal serfőzdői r.-t. ezen-nel a nagyérdemű közönség tudomására hozza, hogy e hó 14-től kezdve

DRÉHER-féle

Szent János - sör

név alatt egy idénysört forgalomba hozott. Mig a készlet tart ezen igen zamatos és tartalmas sört a következő vendéglőkben és pedig:

- Bokros Károly Grand Restaurant Dréher Andrassy-ut 25.
Bokros Béla Wesselényi-utca 63.
Bernhardt Ferenc Rákóczi-ut 55.
Dezsi Mihály Rök Szilárd-utca és József-utca sark.
Döcker Ferenc London szálló, Váci-körút 79.
Foker Károly Sándor-ut za 44.
Förster Konrad Váci-körút 68.
Förster János Apostolokhoz, Rigó-utca 8.
Gregoris Ferenc Hornina-ut 59.
Hodosi Sándor II., Fő-utca 68.
Grand Hotel Hungaria Hegedüs István Kerekpár-utca 5. szám. (Varrógépgyár).
Hofbauer Lipót Váci-körút 19.
Kappel Samu II., Margit-körút 89.
Klecker Alajos Teréz-körút 1.
Krássy Félix Magyar Király szálloda, Vigadó-utca 4.
Kronstein Lajos III., st. Endrey-utca 1.
Langyel Lajos Aréna-u 58.
Lehet István Dohány-utca 4. szám. (Wesselényi-utca sark.)
May Ede Mátyás-tér 5.
Metzger János Dob-utca 107.
Mihalosek Frigyes Szervia-tér 8.
Mills Andras Béla-utca 7. szám.
Folsch Sándor Hajó-utca 8.
Fazsy János Berzenyi-utca 8.
Pater György Váci-körút 14.
Schierer Károlyné I., Ráczfürdő.
Sipos Ferenc Dohány-utca 14. szám.
özv. Lohmádt István Főherceg Sándor-tér 3.
Scholler Ferenc Andrassy-ut 89.
Schumi Zky Vilmos II., Fő-utca 68.
Se. sey József Fővám-tér 2.
Steinbok Károly Koszoru utca 24.
Steiner Lajos Teréz-körút 3.
Strasser József Thököly-ut 4.
Tingl Lajos Hold-utca 15. szám.
Theuer Lipót Alkotmány-utca 21.
Valentin Antainé I., Rudastráda.
Vavrek János I., Krisztina-körút 75.
Weiser János Dobozi-utca 23.
Weisz Antal, Bécsi sör-csarnok, Király-utca 40.
Weiser János Kőfaragó és Rök Sz.-u. sark

fogják mindenkor frissen csapolni. Palackokban kapható minden jobb fűszer- és csemege-üzletben és kávéházban.

ROYAL ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÚT 31. TELEFON 110-22

Ma és minden este 8 órákor a kontinens legjobb műsora!

Szanin • A spárga Beregiss

Uj szenzációk! (Primadonnák pongyolában) és egyéb kisasszonyok.

Pesti színesznők és egyéb kisasszonyok.

Éjjeli zene! Varjaz Antal új slágere. Falrengető kacsagás:

A hálszobalány PAMPOULETTE ÉNES A mutyi-szoba.

Közkívánatra harmadizben meghosszabbítva: A nimfa és a faun nasza. — Azonkívül: La holla Rosetti.

A hét mozija. Espana négyes. Mario, le chanteur-phénoméne. Sorello Kosmos és még 8 attrakció.

Jegy váltható elővételi díj nélkül a Royal Orfeum nappali pénztáránál d. e. 9-1, d. u. 3-6-ig. Vasárnap délután fél 4-kor mérsékelt árú előadás. A téli kert tükörműben éjjelkor Trianon és Grand-Cabaret új tánc attrakciók, cigányzene reggeli 5 óráig.

Az Én Ujságom

előfizetési ára:

egyedévre 2.50, félévre 5.—, egész éve 10.— kor

Singer és Wolfner, Andrassy-ut 10. szám.

Szőnyeg-ujdonság!

200-300 nagyságban nyírott jacquard szőnyeg, tartós minőségben 6 firt 80 krért.

Rosenberg és Qitt

61 dívet, szőnyeg- és vázolatok nagy árubáza

Budapest, VI., Király-u. 32. saroküzlet

Alapították: 1898.

Legmegbízhatóbb Román Oszkár

Angol FOGMŰTERME

Budapest, VII., Rákóczi-ut 14. sz. I. em.

Munkálatai jósgát részlettízetési kedvezményrel is biztosítja.

Budapesti Cabaret BONBONNIÉRE

VI., Teréz-körút 28. — Telefon 52-88.

Minden este 9 1/4 órákor:

1909. márc. 16-ától kezdve leszállított helyárak. a szezon hátralévő idejére.

Jegyek: 6 kor. helyett 4; 5 kor. helyett 3; 4 kor. helyett 2 kor. Bővebbet a falragaszok. Minden este 9 1/4 órákor:

a fényes márciusi műsor. Riga Torani, oabarotálva, német dalok. A városatyák. (Szatira). Fantáz a és valóság. (Eleven régeny.) Jaok, a hasznosító. Vitéz László, bábszínház-paródia. A tisztesség asszony (Bohózat). Hogy kell a viszonyt felbontani. (Tréfa.) A Bohárfühterek. (Paródia) 12 új künő.

Dr. Batizfalvy I. Z. főváros legelső FOGORVOSI INTEZETE

áthelyezve: Károly-körút 3. sz. alá.

Fájós fogak gyógygyítása Szájpadlás nélküli műfogak aranyhídak, koronák, Tartós fogtömések, Foghúzóak (altatásban is.) Jól használható fogorok elkészítése és behelyezése.

Jótállás mellett mérsékelt szabott árón.

Vidékiek félnap alatt megkapják műfogakat.

**A
TAVASZI - NYARI
ÁRJEGYZÉK
MEGJELENT**

KIVÁNATRA INGYEN KÜLDI NEUMANN M. CS. ÉS K. UDY. SZÁLLÍTÓ FÉRFI FIU ÉS LEÁNYKA RUHA TELEPE.
BUDAPEST IV. MUZEUM KÖRÜT 1-3.

**Fényképező-
gépek és
Látcsövek
részletfizetésre**

kaphatók

**Aufrecht és
Goldschmied**
optikai áruházában
Budapest, VII. Rákóczi-ut 26. szám.
Árjegyzék ingyen!

Párisi világkiállítás „Grand Prix“ 1900.

KWIZDA-féle korneuburgi marhatáppor.

Diétetikus szar lovak, szarvasmarhák és juhok számára.

Árak: 1 doboz 1 kor. 40 fillér, fél doboz 70 fillér.
60 év óta használatos a legtöbb istállóban étvágytalanság és rossz emésztés esetében, teheneknél a tej javítására és a tej gyarapítására.

Kwizda - féle korneuburgi marhatáppor valódi csak ezen védjeggyel.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész, Buda-pest, VI. kerület, Király-utca 12. szám és VI. kerület, Andrássy-ut 28. szám.

Kerber Henrik

ablak, lakasztisztítási, padló-beeresztési, féregmentesítési és pormentesítési vállalat
porszívógéppel

**BUDAPEST,
VIII., Gyöngytyúk-u. 7.**
Pontos kiszolgálás!!
TELEFON: 53-55.

Hirdetések felvételnek a lap kiadóhivatalában.

958. sorozat Bon 028. szám

Polgár Sándor
m. kir. szab. nyart orvosai mű- és kötszerész
Budapest, VII., Erzsébet-körút 50. sz.
kötels ezen utalvány beküldése mellett minden megrendelőnek 15%, azaz tizenöt százaléknyi árkedvezményt adni az ered.

F. Bergerand fils,
párisi különlegességek (óvszerek) gyártmányából. Kimerítő képes árjegyzék díjmentesen, zárt leveleiben küldet k.
Kivágatott az „Egyetértés“-ből. 26705

**Neustein Fülöp
Cukrozott
hashajtó labdaccai**

(NEUSTEIN-féle ERZSÉBET-labdacsok.)

E pilulák hasonló készítményeknél minden tekintetben többre becsülendők; mentek minden ártalmat használata, az altesti szervek bajainál legjobb eredménnyel használata, gyöngédő hashajtók, vértisztítók; egy gyógyszer sem jobb a mellőtte oly ártalmatlan, mint e pilulák, a

székszorulás

legtöbb betegségek forrása ellen. Cukrozott külsőjük miatt még gyermekek is szívesen veszik.

Egy 15 pilulát tartalmazó doboz 30 fillér, egy tekeres, mely 8 dobozt, tehát 120 pilulát tartalmaz, csak 2 kor. 2 kor. 45 fill. előleges befizetése mellett egy tekeres bérmentve küldetik.

Óvás! Utánzásoktól különösen óvakodjunk. Kérjünk határozottan NEUSTEIN FÜLÖP hashajtó-labdacsot. Valódi csak ha minden doboz törvényileg bejegyzett védjegyünkkel, piros-feketé nyomtatásban „SZENT LIPÓT“ és „Neustein Fülöp gyógyszerész“ aláírással van ellátva. A keresk. törvényszékileg védett csomagjaink aláírásunkkal vannak ellátva NEUSTEIN FÜLÖP „Szent Lipót“-hoz imzett gyógyszerértára, Bécs, I. Plankeng. 6. Kapható: Budapest, Török J. gyógyszerértára, Király-utca 12. és Andrássy-ut 28.

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

**JEGYGYÜRÜK,
NÁSZAJÁNDÉK-
TÁRGYAK**
A
LEGELŐNYÖSEBBEN
POLGÁR KÁLMÁN
ÉKSZERÉSZ-és MŰÖRÁS-
üzletében szerezhetők be.
BUDAPEST, Erzsébet-körút 29.

**VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDITOK.
ÁRJEGYZÉK 20 00 RAJZZAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE.**

GUMMI
és HALHÓLYAG
óvszer-különlegességek,
valódi francia és amerikai gyártmány,
eredeti csomagolásban!

Orvosilag ajánlva. Feltétlen biztos.

Árak tucatszámoként: korona 3, 4, 6, 8, 10, 12, 16. Női óvszer „Pessarrium oclusivum“ Mensinga tanár sz. rint E 3-5. Bevezető készülék hozzá K 3.-

Uj! „Auto vaginal Spray“ a je-
lenkor legmegbízhatóbb női kü-
lönlegessége K 15.-. „Dianna-óvsz-
er“ havibaj-közlő hüvelyek részére K 11.-

Használó, gummi gőrcsaphatóság és irri-
gátorok. — Széküldés eredeti gyári árák
és titoktartás mellett.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Keleti J.
gummi áruk és betegápolási eszközök gyára
Budapest, IV., Koronaherceg-u. 17.

